

Zemědělská
fakulta
Faculty
of Agriculture

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH **ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA**

Katedra krajinného managementu

Diplomová práce

Vývoj land use vojenského újezdu Boletice

Autor práce: Bc. Daniel Vávra

Vedoucí práce: Ing. Monika Koupilová, Ph.D.

České Budějovice
2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne .....

.....
Podpis

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je zmapování vývoje land use ve vojenském újezdu Boletice.

V první části je dle dostupné literatury zpracována literární rešerše, která se zabývá definicí krajiny, ochranou biodiverzity krajiny v právním řádu České republiky, vojenskými újezdy na území našeho státu a jejich přírodovědeckou hodnotou a biodiverzitou. Následující část zahrnuje popis území a metody práce. V poslední části je zpracován historický vývoj oblasti a několika vybraných zaniklých obcí. Dále jsou zde vyhodnoceny změny land use ve vymezených obdobích a zhodnocen budoucí rozvoj vojenského újezdu.

Klíčová slova: krajina, land use, vojenský újezd Boletice, zaniklé obce, Boletice, Jablonec, Ondřejov, Uhlíkov

Abstract

The main goal of the diploma thesis is to map the development of land use in the Boletice military area.

The first part of the thesis presents a literary review which was elaborated from available literature and it deals with the definition of the landscape, protection of landscape biodiversity in the Czech legal system, military areas in our country and their scientific value and biodiversity. The following chapter contains a description of the territory and methods of work. The last part targets at the historical development of the area and several selected extinct villages. Furthermore, it presents evaluation of changes in land use in defined periods as well as the future development of the military area.

Keywords: landscape, land use, Boletice military area, extinct villages, Boletice, Jablonec, Ondřejov, Uhlíkov

Poděkování

Děkuji vedoucí mé diplomové práce paní Ing. Monice Koupilové, Ph.D. za odborné vedení a trpělivý přístup při zpracování této práce, za podnětné rady a připomínky a také za čas, který mi věnovala. Dále bych chtěl poděkovat celé své rodině a přátelům, za trpělivost a podporu, která mi byla věnována po celou dobu studia.

Obsah

Úvod.....	8
1 Literární rešerše.....	9
1.1 Krajina	9
1.2 Typy krajiny	10
1.2.1 Přírodní krajina.....	10
1.2.2 Kulturní krajina	11
1.3 Struktura krajiny	12
1.3.1 Krajinné matrice.....	13
1.3.2 Krajinné enklávy	14
1.3.3 Krajinné koridory	16
1.4 Vliv přírodních podmínek na využití krajiny	17
1.5 Využití ploch „ <i>land use</i> “	18
1.6 Krajinný pokryv „ <i>land cover</i> “	19
1.7 Klasifikace využití ploch.....	20
1.8 Ochrana biodiverzity krajiny v právním řádu České republiky	22
1.8.1 Právní základ ochrany biodiverzity krajiny	23
1.8.2 Zákon o životním prostředí	23
1.8.3 Zákon o ochraně přírody a krajiny	24
1.8.4 Vyhláška č. 395/1992 Sb.	26
1.9 Vojenské újezdy v České republice.....	27
1.9.1 Vojenský újezd Boletice	28
1.9.2 Vojenský újezd Březina	28
1.9.3 Vojenský újezd Hradiště	29
1.9.4 Vojenský újezd Libavá.....	29
1.10 Přírodovědecká hodnota a biodiverzita vojenských újezdů.....	30
2 Cíl práce	33

3	Metodika	34
3.1	Materiál	34
3.1.1	Lokalizace území	35
3.1.2	Přírodní podmínky lokality	36
3.2	Metody.....	37
3.2.1	Výběr lokality.....	37
3.2.2	Sběr dat.....	37
3.2.3	Terénní průzkum	37
3.2.4	Metoda klasifikace krajiny	38
3.2.5	Zpracování materiálu a vyhodnocení dat	38
4	Výsledky a diskuse.....	41
4.1	Historický vývoj oblasti a určení hlavních bodů zvratu a faktorů, které změny způsobily	41
4.1.1	První osídlení lokality	41
4.1.2	Zakládání sídel v oblasti.....	41
4.1.3	Vývoj oblasti v 19. století	42
4.1.4	Vývoj oblasti v 20. století	42
4.1.5	Vývoj oblasti po roce 1989	44
4.2	Vyhodnocení stavu land use ve vymezených časových obdobích	45
4.2.1	Land use v polovině 19. století	45
4.2.2	Land use v polovině 20. století	46
4.2.3	Současný land use	47
4.3	Vyhodnocení změn jednotlivých klasifikačních kategorií land use	48
4.3.1	Klasifikační kategorie les	48
4.3.2	Klasifikační kategorie TTP	50
4.3.3	Klasifikační kategorie orná půda	51
4.3.4	Klasifikační kategorie ostatní plochy.....	53

4.3.5	Klasifikační kategorie vodní toky a plochy	54
4.3.6	Klasifikační kategorie zastavěná plocha	55
4.4	Historie a současnost obcí ve vojenském újezdu Boletice	56
4.4.1	Obec Boletice (<i>Poletitz</i>)	61
4.4.2	Obec Jablonec (<i>Ogfolderhaid</i>)	64
4.4.3	Obec Ondřejov (<i>Andreasberg</i>)	66
4.4.4	Obec Uhlíkov (<i>Uhligsthal</i>)	69
4.5	Budoucí rozvoj vojenského prostoru Boletice	71
4.5.1	Vize budování lyžařského areálu	71
4.5.2	Vize umístění úložiště vyhořelého jaderného paliva	73
4.5.3	Vize budoucnosti vojenského újezdu z pohledu Ministerstva obrany .	73
	Závěr	74
	Seznam použitých zdrojů	75
	Seznam obrázků	82
	Seznam tabulek	84
	Seznam příloh.....	85
	Přílohy	86

Úvod

Pod pojmem „*Vojenský újezd*“ si každý z nás v mysli představí něco jiného. Pro některé se jedná o velká cvičiště plná nebezpečí, některým se vybaví vzpomínky na roky povinné vojenské služby. Mnozí si takovýto areál představí jako zdevastovanou krajinu podobnou té měsíční, jiní zase jako izolovaný ostrov s bohatou biodiverzitou uchráněnou před negativním vlivem člověka.

Ačkoliv to tak dnes na první pohled nevypadá, oblast, ve které se dnes vojenský újezd Boletice nachází, má bohatou minulost. Do roku 1945 se jednalo o hojně obydlené území převážně Němci. Po jejich odsunu však některé vesnice zcela zanikly, z jiných se dochovaly ruiny domů, které jsou pozvolna pohlcovány okolní krajinou. Za minulého režimu byly veškeré informace o této oblasti státním tajemstvím, až po roce 1989 se veřejnost začala dovídat, jakou přírodovědeckou hodnotu tato lokalita má. Ministerstvo obrany České republiky se snaží areál co nejvíce zpřístupnit, a proto je dnes možné jeho okrajové partie ve vymezených časech navštívit a obdivovat krásy této nedotčené přírody.

---

1 Literární rešerše

1.1 Krajina

Termín krajina se používal v různých jazycích převážně v obecném smyslu jako „region“ nebo „provincie“. Označoval konkrétní část zemského povrchu určitého fyziognomického rázu, později se začal tento termín používat v geopolitických souvislostech, při dělení území státu na správní celky (Mezera, 1979).

Gojda (2000) uvádí, že slovo krajina je starogermánského původu a původně v období raného středověku tento termín označoval pozemek obhospodařovaný jedním rolníkem. Krajinou se tedy rozuměla pouze ta část světa, kterou vnímal jedinec hospodařící na konkrétním kousku země. Cokoliv nacházející se za horizontem tohoto prostoru bylo již krajinou jinou. Krajinu lze též definovat jako část souše, která má určitý okraj, tedy hranici, přirozený střed a uvnitř svých hranic je z hlediska charakteristik relativně homogenní (Bárta, 2007). Dle Zonnevelda (1979) je krajina část prostoru na zemském povrchu, zahrnující komplex systémů tvořených vzájemnou interakcí horniny, vody, vzduchu, rostlin, živočichů a člověka, která svou fyziologií vytváří zřetelnou jednotku.

Krajina je z právního hlediska definována Zákonem č. 114/1992 Sb., jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky. Krom této definice existuje však celá řada dalších definic, které na její podstatu pohlíží jiným pohledem, a tudíž nám umožňují pochopit složitou podstatu krajiny komplexněji (Sklenička, 2003). Dle Demka (1974) je krajinou svérázná část zemského povrchu Země, jež tvoří celek kvalitativně se odlišující od ostatních částí krajinné sféry, mající přirozené hranice, svérázný vzhled, individuální strukturu, určité chování, fungování a specifický vývoj. Krajinu, jako heterogenní část zemského povrchu, skládající se ze souboru vzájemně se ovlivňujících ekosystémů, který se v dané části povrchu v podobných formách opakuje, popisují Forman s Godronem (1993). Míchal (1994) uvádí, že krajina bývá charakterizována systémy ekotypů, ekosystémů a jejich prostorovou návazností, plošnými podíly a kombinací ekotypů a ekosystémů. Krajina není jen souborem určitých dílčích hodnot, jako jsou počty druhů rostlin a živočichů, ale především jednotou mnohostí a nositelem důležité části národní identity a historické paměti (Cílek, 2000).

1.2 Typy krajiny

Každá krajina má svébytný charakter, kterým se od ostatních krajin odlišuje. Charakter podmiňuje řada faktorů, ze kterých k nejzásadnějším patří klima, geologické poměry a člověk. Antropogenní vliv na krajinu je v mnohých oblastech značný a někdy převratný, je však limitován klimatem. Nemalý vliv na tvorbu krajiny má též matečná hornina, ačkoliv po dostatečně dlouhém vývoji rozdíly v geologické stavbě splývají pod jednotným rázem půdních a vegetačních typů, jež jsou podmíněny klimatem (Hadač, 1982).

1.2.1 Přírodní krajina

Přírodní krajinu definuje Novotná (2001) jako krajinu bez významnějších zásahů člověkem. Je tvořena výhradně prvky přírodního charakteru, jakými jsou horniny, půda, vodstvo, ovzduší, flóra a fauna. Hranice mezi jednotlivými krajinnými složkami nejsou výrazné.

Manych (1988) popisuje přírodní krajinu jako útvar, který je vytvářen působením přírodních, abiotických i biotických, krajinotvorných procesů, bez ovlivnění antropogenními faktory, popřípadě s jejich minimálním působením. Zároveň však upozorňuje na fakt, že v současné krajině se téměř nesetkáme s člověkem neovlivněným ekosystémem.

Pojmem „*přirozená krajina*“ nazývá Moravec (1994) krajinu, která je charakterizována přirozenou vegetací, vyjma oblastí, které jsou pro vegetaci zcela nepříznivé. V práci týmu Vacek et. al (2014) definují přírodní krajinu jako území bez hospodářského využití, jakými jsou ku příkladu pouště, vysokohorské oblasti, či území v blízkosti pólů. Sklenička (2003) ve své publikaci definuje termín „*prakrajina*“. Tímto pojmem označuje poslední fázi přírodní krajiny před přeměnou v kulturní krajinu. Potencionálně přirozenou krajinou je abstraktní forma krajiny, jež by hypoteticky zastoupila současně nazývanou krajinu kulturní v případě, že by zcela vymizel antropogenní vliv na ní. Krajina, která je blízká přirozené se vyznačuje většinou přirozenou vegetací, je ale také vystavena vlivu lidské činnosti.

Přírodní krajinotvorné procesy jsou zapříčiněny působením endogenních nebo exogenních sil. Endogenní krajinotvorné pochody jsou vyvolávány zemětřesením, vulkanismem a jeho doprovodnými procesy. Exogenní krajinotvorné pochody jsou pochody klimatické, geomorfologické, půdní a biotické (Hradecký a Buzek, 2001)

1.2.2 Kulturní krajina

Kulturní krajina se dá popsat jako mozaika ekosystémů, které jsou do různé míry ovlivněny antropogenní činností, mají různou strukturu a druhové složení a vyžadují ke svému působení různé přísuny dodatekové energie (Buček a Lacina, 1990).

Charakter kulturní krajiny je mimo přírodních faktorů ovlivněn také socioekonomickými prvky. V dnešní době je krajina spíše kombinací přírody a kultury. Nejzásadnějšími faktory, které zapříčinily přeměnu přírodní krajiny na kulturní, jsou zemědělství a lesnictví. Užitek, resp. výnos z krajiny, lze zvýšit dvěma způsoby, a to extenzifikací, což je činnost o stejné intenzitě provozovaná na větším území. Druhým způsobem je intenzifikace, což znamená zvyšování výnosu na stejné velké ploše (Sklenička, 2003).

Na základě definice kulturní krajiny jako území ovlivněné lidskou činností bez ohledu na intenzitu antropogenního vlivu, je možné identifikovat střeoevropské krajiny jako převážně kulturní (Mimra, 2003).

Vliv člověka na krajinu může být buďto v pozitivním, ale i negativním smyslu. Některé lidské aktivity mohou být předmětem historické, archeologické či estetické ochrany krajiny. Proces přeměny přírodní krajiny ke zcela urbanizované je plynulý, přičemž mezi oběma extrémami existuje obrovské množství rozlišných krajin, které mají různý stupeň antropologického ovlivnění. Zásadním rozdílem přírodní krajiny oproti krajině kulturní je v případě přírodní krajiny absence kulturního faktoru (Sklenička, 2003).

Dle míry intenzity antropického vlivu je možné kulturní krajinu rozdělit do tří podkategorií, a to na:

- krajinu kultivovanou,
- krajinu narušenou,
- krajinu devastovanou (Demek et al., 1976).

V případě kultivované krajiny je rovnováha mezi vlivem antropogenních a ostatních faktorů zachována a zároveň je i nadále zachována autoregulační schopnost na všech úrovních ekosystému. U narušené kulturní krajiny se setkáme s narušováním stability přírodních složek antropogenními vlivy ve větší míře, nicméně autoregulační schopnost ekosystémů a jejich schopnost obnovy je i nadále zachována. Krajina devastovaná je charakterizována závažným narušením autoregulační schopnosti, přičemž zlepšení stavu je možné pouze za předpokladu vložení značných ekonomických prostředků a energetických vstupů (Sklenička, 2003).

1.3 Struktura krajiny

Demek (1981) označuje termínem struktura krajiny určité uspořádání prvků a složek v krajině a vazeb mezi nimi, které vytvářejí z krajiny komplex. Struktura krajiny je podmíněna vzájemným působením abiotických, biotických a socioekonomických prvků a složek.

Strukturou krajiny lze nazvat prostorové vztahy mezi zastoupenými charakteristickými ekosystémy či složkami. Jedná se o rozložení energie, látek a druhů organismů ve vztahu k velikosti, počtu, tvaru, druhu a prostorovému uspořádání ekosystémů. Funkcí krajiny je propojení mezi prostorovými složkami, tok energie, látek a druhů mezi ekosystémy. Dynamikou krajiny je změna struktury a funkce ekologické mozaiky v čase. Krajina je propojením těchto tří základních charakteristik mezi sebou (Forman a Godron, 1993). Dle Lipského (2000) určuje struktura krajiny průběh toků energií, hmoty a informací. Každý prostorový zásah do této struktury ovlivňuje průběh těchto toků. Dále tyto zásahy ovlivňují průchodnost a možnost trvalé existence v krajině, mají neopomenutelný vliv na její ekologickou stabilitu i další vlastnosti a charakteristiky.

Dle Skleničky (2003) může mít struktura krajiny tyto typy:

- Mozaika

Tento typ krajinné struktury je charakterizován relativně pravidelnou strukturou s minimálním zastoupením krajinných koridorů, přičemž jednotlivé prvky mají podobnou velikost. Nejpravidelnějším uspořádáním je forma šachovnice s absolutně přesnou mozaikou, nicméně v krajině se tento typ nevyskytuje.

- Mřížka

Tento typ struktury je vesměs tvořen liniovými prvky, které mohou být umístěny buďto nahodile, nebo pravidelně.

- Izolované enklávy

Tento typ krajinné struktury je tvořen navzájem izolovanými krajinnými elementy. Pokud jsou jednotlivé elementy relativně malé, může se využít označení „*bodová struktura*“, pakliže je navíc uspořádání těchto plošek pravidelné, užívá se termín „*bodová mřížka*“.

- Prolnutá struktura

Jednotlivé komponenty tohoto typu krajinné struktury se nepravidelně prolínají, a zároveň jsou jeho okraje zpravidla velmi členité.

-
- Zonace

Jedná se o strukturu se souběžně uspořádanými podélnými graduujícími komponenty v krajině. Pokud zde dochází ke střídání komponentů, užíváme pro tento jev označení „*alternace*“.

- Postupný přechod

Tato krajinná struktura označuje krajinu jako zónu pozvolného přechodu jednoho komponentu v jiný.

1.3.1 Krajinné matrice

Krajinnou maticí bývá označován plošně převládající, nejvíce zastoupený a nejspojiteljší typ krajinné složky, který má zároveň dominantní postavení ve fungování krajiny (Sklenička, 2003). Dle Novotné (2001) jsou krajinné matrice identifikovány dle třech kritérií:

- kritérium relativní plochy,
- kritérium spojitosti,
- kritérium dynamiky.

Kritérium relativní plochy

Pakliže jeden typ krajinných složek zřetelně převládá nad ostatními, a činí alespoň 50 % celkové výměry krajiny, lze jej s velkou pravděpodobností označit za matici. Pokud však nejrozšířenější typ krajinných složek pokrývá méně než 50 % celkové výměry krajiny, je nezbytné k určení matrice vzít v potaz i další charakteristiky. Obecně řečeno, plocha, jež zaujímá v krajině matrice, přesahuje celkovou plochu kteréhokoliv jiného typu krajinné složky. Ačkoliv je kritérium relativní plochy klíčovým kritériem pro určení matrice, její rozmístění v krajině je však neméně důležité (Forman a Godron, 1993).

Kritérium spojitosti

Matrice má největší spojitost ze všech krajinných prvků. Zcela spojitá matrice je však výjimkou, jelikož se obvykle rozpadá do několika menších fragmentů (Forman a Godron, 1993). Jako zcela spojitý lze považovat takový prostor, který není rozdělen na dva otevřené celky. Složka může působit jako fyzická bariéra, která od sebe odděluje ostatní krajinné prvky. Pokud má složka podobu sítě navzájem protínajících se pruhů, může fungovat jako koridor, usnadňující migraci a výměnu genů mezi jednotlivými druhy. Další variantou je vznik tzv. biologických „ostrovů“, kdy může jedna složka zcela obklopit ostatní krajinné složky (Sklenička, 2003).

Kritérium dynamiky

Vyhodnocení třetího kritéria oproti prvním dvěma je nejnáročnější. Třetí kritérium je zcela zásadní a rozhodující, pokud je interpretace výsledků předchozích kritérií nejasná (Forman a Godron, 1993). Při vymezení matrice je nezbytné zvážit případný vliv na dynamiku krajiny a zároveň zjistit jaký typ krajinné složky bude schopen převzít funkci řídicího prvku tak, aby se krajina dostala do stavu původní rovnováhy (Sklenička, 2003).

1.3.2 Krajinné enklávy

Forman a Godron (1993) definují enklávu (plošku) jako plošnou část zemského povrchu vzhledově odlišnou od okolí, často obklopenou krajinnou maticí. Enklávy se odlišují svou velikostí, tvarem, typem, vnitřní heterogenitou a charakterem hranice. Důležitým rysem enkláv je jejich stáří, dynamika vývoje a kontrastnost.

Z hlediska původu a mechanismů vývoje lze rozdělit enklávy do šesti základních kategorií:

- **Disturbanční**

Vznikají narušením malého území v matici a jsou způsobeny celou řadou rušivých vlivů, jako jsou například zemní sesuvy, laviny nebo antropogenní disturbance (Sklenička, 2003). Příkladem plošky vzniklé antropogenní činností je vymýcený les, popřípadě povrchová těžba nerostných surovin. Plošky vzniklé disturbancí se nejrychleji mění, přetrvávají krátce, nebo mají nejmenší průměrné stáří. Další variantou je vytváření chronickým narušením, které však trvá po delší časový úsek. Takto vzniklé plošky vznikají hlavně působením člověka (Měkotová, 2007).

- **Zbytkové**

Enklávy zbytkové rovněž vznikají v důsledku jednorázových rušivých vlivů, jelikož jsou však plošně rozsáhlejší než enklávy vzniklé narušením, dotýkají se ve svých důsledcích podstatné části matrice. Doslovně by se dalo říct, že zbytková enkláva je doslovným zbytkem původní matrice v matici nové. Oba zmíněné typy vznikají narušením, a to buď přirozeně, nebo antropogenní činností. Zprvu dochází v obou případech k zásadním změnám velikosti populace. Další fází je imigrace a vymizení a následnou fází je sukcese. Enklávy disturbanční i zbytkové postupně mizí a rozdíly mezi krajinnou maticí a enklávou splývají relativně velkou rychlostí (Měkotová, 2007).

- Zdrojové

Vznikají díky odlišným podmínkám v matrici a v enklávě. Původ každé enklávy odráží vazbu na trvalé zdroje prostředí (Sklenička, 2003). Příkladem může být rašeliniště zbylé po ústupu ledovce nebo vřesoviště na návětrném hřebeni hor. Tyto plošky jsou relativně stálé a neměnné, jelikož je stálé i jejich rozložení zdrojů (Měkotová, 2007).

- Introdukované (zavlečené)

Vznikají následkem introdukce nepůvodních druhů rostlin a živočichů, častokrát podmíněné antropogenními vlivy (Sklenička, 2003). Introdukované druhy, ať už se jedná o rostliny, živočichy nebo konkrétně o člověka, vždy podstatně ovlivní enklávu, mnohdy i trvale. Příkladem takovýchto enkláv mohou být např. sídla nebo obdělávané plochy (Měkotová, 2007).

- Přechodné

Vznik je podmíněn krátkými změnami faktorů v prostředí. Pro některé krajiny mohou být typickou součástí, jelikož častokrát mají významnou roli v rámci globálních ekologických vztahů a toků. Jedná se např. o místa nocovišť a zastávek tažných ptáků. Ačkoliv nejsou tyto plošky příliš patrné, jsou funkční a poměrně časté (Měkotová, 2007).

- Regenerující

Vznikají vývojem z narušené matrice, popřípadě při chronickém narušení matrice (Sklenička, 2003).

Stěžejními parametry, které jsou u enkláv sledovány a charakterizovány jsou jejich velikost a tvar. U velikosti enklávy je zásadní z hlediska její funkce tzv. minimální plocha. Typické ekologické vlastnosti prostředí, jakými jsou například velikost populace či mikroklima, jsou silně determinovány velikostí vnitřního prostředí. Na velikosti enklávy je závislé množství vyprodukované biomasy, živin a energie. Je důležité mít na paměti, že bohatost biodiverzity na velikosti enklávy závislá není, a proto mohou být i malé enklávy druhově velmi bohaté. Z hlediska tvaru enkláv se zaměřujeme na poměr ploch okrajového a vnitřního prostředí. Tvar enklávy má význačnou roli pro interakci enklávy s matricí, ale i pro pohyb druhů v enklávě (Forman a Godron, 1993).

1.3.3 Krajinné koridory

Krajinným koridorem je pruh území, který je shodně jako enkláva, obklopen jiným prostředím, tedy matricí, či enklávami. Rozdílem mezi enklávou a koridorem je výrazný liniový charakter koridoru. Koridory jsou nepostradatelným prvkem v krajině, jelikož poskytují útočiště živočišným i rostlinným druhům. V krajině mohou tvořit nepřekonatelné hranice, ale zároveň mohou podpořit její rozmanitost. Vznik koridorů je obdobný jako v případě enkláv, tedy narušením původní krajiny. Klasifikujeme též koridory zbytkové, či záměrně vytvořené (Novotná, 2001).

Koridory plní v krajině celou řadu funkcí, Forman s Godronem (1993) definují ty základní v pěti bodech:

- plní úlohu transportního prostředí, jelikož se jedná o spojnicí dvou a více míst,
- některým druhům poskytují trvalé existenční podmínky,
- ovlivňují okolní prostředí,
- mají bariérové účinky,
- z estetického hlediska reprezentují krajinné linie a osy.

Koridorem nelze nazývat pouze prvky s přírodním prostředím, nýbrž i umělé objekty, jakými jsou komunikace, ploty, vedení inženýrských sítí a další. Tyto prvky mohou krajinu spojovat, ale zároveň jí mohou rozdělit (Sklenička, 2003).

Koridory je možné podle prostorově funkčního hlediska rozdělit do třech kategorií:

- Liniové koridory

Jedná se o úzké koridory bez vnitřního prostředí. Dominují zde druhy okrajů, jelikož mnohé ze zástupců liniových koridorů mají střední část permanentně narušovanou v důsledku antropogenní činnosti. Zástupcem mohou být např. živé ploty, železnice, hráze či vedení vysokého napětí.

- Pásové koridory

Pásový koridor je oproti liniovému koridoru natolik široký, že obsahuje i vlastní vnitřní prostředí. Obecně lze tedy tvrdit, že pásové koridory jsou oproti liniovým širší. Tento zásadní rozdíl má velké ekologické důsledky. Typickými zástupci pásových koridorů mohou být např. dálnice či široké pruhy lesa.

-
- Proudové koridory

Jedná se o koridory podél vodních toků. Jejich základním rysem je proměnlivost šířky koridoru v závislosti na šířce vodního roku. Tyto koridory mají nepostradatelný význam pro regulaci pohybu vody a látek z povodí nebo pro omezení eroze (Forman a Godron, 1993).

1.4 Vliv přírodních podmínek na využití krajiny

Od dob svého vzniku zaznamenala krajina řadu změn. Přesto v minulosti, v krajině přírodní, byla krajina formována výhradně působením přírodních činitelů. Vegetační kryt byl formován abiotickými faktory a dohromady tak tvořily jednotlivé skupiny biotopů. Podmínkami stanovišť ovlivňovala abiotická složka složku biotickou a tím pádem určovala mozaiku naší krajiny. V kulturní krajině, jež byla člověkem pozměněna, se při odlišném způsobu a míře intenzity využívání objevují náhradní typy společenstev, a naopak u abioticky rozdílných stanovišť se objevují uniformní náhradní společenstva. Přírodní faktory jsou i přes to určující pro rozmístění lidských aktivit v krajině, zejména pokud jde o způsob využívání krajiny na rozsáhlých územích. Pro příklad se může jednat o plochy využití k zemědělství či lesnictví. Nároky člověka na využití území jsou limitovány přírodními a ekologickými podmínkami (Bičík et al., 2010).

Poměr mezi zemědělskou a lesní půdou je zásadním ukazatelem charakteru krajiny a zrcadlí specifika přírodních podmínek (Hurbánek, 2005). Působení přírodních podmínek v kombinaci s ekologickými zákonitostmi představuje pro způsoby využívání krajiny určitá omezení, a to jak plošného charakteru, tak i z hlediska intenzity využívání (Bičík et al., 2010).

Ačkoliv jsou změny ve využití krajiny způsobeny většinou socioekonomickými procesy, jsou také ovlivněny přírodními podmínkami daného území. Z tohoto tvrzení vyplývá, že využití krajiny do značné míry koreluje s přírodními podmínkami, tedy s vlastnostmi krajinně-ekologického komplexu (Olah et al., 2006).

Přírodní faktory, jež mají vliv na využívání krajiny rozdělují v práci týmu Bičík et al. (2010) do následujících skupin:

- Geologické faktory

Tyto faktory mají zásadní vliv na umístění těžby nerostných surovin a přenesený vliv především na zemědělské formy využití území.

- Geomorfologické faktory

Tyto faktory především sklonitost a expozice svahů mají určující vliv na způsob zemědělského využívání území ale i dalších způsobů, jako například rekreačního.

- Klimatické faktory

Tyto faktory mají neopomenutelný vliv na rozmístění některých forem zemědělského využívání krajiny, např. umístění vinic a ovocných sadů.

- Půdní faktory

Tyto faktory významně ovlivňují lokalizaci forem zemědělského využívání krajiny a soustřeďují v sobě zároveň geologické, geomorfologické a klimatické faktory.

- Hydrologické faktory

Mají přímý vliv pro zakládání vodních děl a další vodohospodářská využití a přenesený vliv na zemědělské využití lokality.

- Biotické faktory

Tyto faktory jsou uplatňovány zejména v kombinaci s ekostabilizační funkcí, jež omezuje řadu hospodářských aktivit v území.

1.5 Využití ploch „*land use*“

Ve 40. letech 20. století byl zaveden britským geografem L. D. Stampem pojem „*land use*“, vyjadřující funkční členění daného území dle kategorií ploch, jež jsou odvozeny od způsobu využití dané plochy. V tuzemské literatuře se většinou setkáme s anglickým pojmem „*land use*“, nicméně se stále více uplatňuje i jeho české synonymum, a to „*využití ploch*“, které je z geografické stránky nejuvýstižnějším termínem. Mnohdy jsou využívány i jiné překlady, jako „*využití půdy*“, nebo „*využití země*“. Tyto termíny však nemusí být zcela výstižné, nebo jsou vhodné spíše pro jiné obory výzkumu (Bičík, 2010).

„*Land use*“ je určeno řadou lidských činností, které se týkají země a zároveň je jejich cílem využít půdní zdroje k tvorbě produktu či užitku. Půdním zdrojem jsou pak chápány všechny charakteristiky půdy, které ovlivňují potenciální využití těchto ploch. Na příklad hmotné výroby ve formě zemědělských produktů nebo nehmotné, jako je třeba protierozní ochrana (de Bie a Zuidema, 1995).

Dalším možným vyjádřením „*land use*“ je způsob, jakým je nakládáno s biofyzikálními vlastnostmi země a zároveň i záměr, jež toto nakládání podmiňuje. Spolu se záměrem tak vlastnosti země míří k účelnému nakládání. Z tohoto vyjádření plyne, že v tomto případě pojem „*land use*“ částečně zahrnuje také krajinný pokryv tzv. „*land cover*“ (Turner et al., 1995). „*Land use*“ lze uvažovat i jako způsob

---

zacházení s krajinou, ale je nutné brát v úvahu mnohoznačnost tohoto pojmu (Sádlo et al., 2008).

Často je nevhodně využíván termín „*land use*“ k označení datových souborů na různých měřítkových úrovních, jež obsahují informace o využití ploch a jejich pokryvu. V důsledku toho dochází k společnému vyjádření charakteristiky klimatu, půdy, terénu a pokryvu tak, aby bylo vyjádřeno určité využití ploch. Reálně se však termíny „*využití ploch*“ od „*krajinného pokryvu*“ zásadně liší (George a Nachtergaele, 2002).

Význam a smysl výzkumu využití zejména zemědělských ploch tkví v možnosti aplikace výsledků do rozvojových zemí. S jistotou dojde ke konfliktu ohledně využívání půdy. Požadavky na ornou půdu, pastvu, lesnictví, prostor pro divokou zvěř, cestovní ruch a rozvoj měst jsou vyšší než dostupné půdní zdroje. V rozvojových zemích jsou tyto požadavky každým rokem naléhavější. Ačkoliv je v současnosti půdy stále dostatek, mnoho lidí k ní může mít nedostatečný přístup nebo k výhodám z jejího využívání. Tváří v tvář nedostatku může být degradace zemědělské půdy, lesů nebo vodních zdrojů všeobecně známa, ale jednotlivým uživatelům půdy chybí motivace nebo zdroje, aby ji zastavili (FAO, 2020).

I přes snahy autorů, neexistuje jednotná a úplná definice „*land use*“. Jedním z důsledků neexistence jednoznačné definice a vnímání „*land use*“ je vytvoření zkratky „*LUCC*“, tedy „*land use/cover change*“, která spojuje výše zmíněné termíny „*land use*“ i „*land cover*“. Tato zkratka je hojně používána i v pracích zaměřených výhradně na změny ve využití ploch (Bičík et al., 2010).

1.6 Krajinný pokryv „*land cover*“

Český překlad termínu „*land cover*“, tedy „*krajinný pokryv*“, je na rozdíl od překladu termínu „*land use*“ výstižný a nezpochybnitelný (Bičík et al., 2010). Pojem „*land cover*“ označuje v daném čase aktuální kombinaci *land use*, tedy využívání krajiny a vegetace, jež pokrývá zemský povrch. *Land cover* je možné charakterizovat jako kombinaci tří dílčích atributů krajiny, a to:

- *land use*,
- struktury krajiny,
- charakteru dřevinných porostů (Sklenička, 2003).

„*Land cover*“ v českém synonymu jako „*krajinný pokryv*“, je definován jako viditelný pokryv zemského povrchu, který má biologické a fyzikální atributy. Tato

definice je zcela jednoznačná a široce popisuje krajinný pokryv včetně stavu zemského povrchu a svrchní vrstvy půdy pod ním (Bičík et al., 2010).

Stěžejními grafickými podklady, od kterých se land cover analýza odvíjí, jsou katastrální mapy, základní mapy a státní mapy odvozené, letecké a družicové snímky a materiály z terénního šetření (Sklenička, 2003).

1.7 Klasifikace využití ploch

V každém časovém horizontu byly plochy klasifikovány poměrně jinak, respektive přiřazovány do jednotlivých kategorií. Od 19. století se počet kategorií razantně snížil cca na čtvrtinu. Z tohoto důvodu bylo nutné data sloučit do sníženého množství kategorií a vytvořit tak porovnatelnou škálu (Bičík et al., 2010).

Základní klasifikační stupnice je určena Zákonem č. 265/2013 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška) a svým charakterem a účelností je využívána pro správu katastrů. Klasifikace je přílohou č. 1 vyhlášky č. 357/2013 Sb. o katastru nemovitostí České republiky, vymezuje druh pozemku a určuje jeho technickou podrobnost pro její správu, viz tabulka 1.1.

Tabulka 1.1 Klasifikace land use dle katastrální vyhlášky (Zdroj: vlastní zpracování)

Kód	Název	Zkráceně	Charakteristika druhu pozemku pro účely katastru
2	orná půda		Pozemek, a) obdělávaný za účelem produkce plodin, b) který je k dispozici pro rostlinnou výrobu, avšak je ponechán ladem, c) který je dočasně zatravněn v rámci střídání plodin.
3	chmelnice		Pozemek, na kterém se pěstuje chmel a zároveň je opatřen opěrným zařízením pro jeho pěstování, včetně plochy souvisejícího manipulačního prostoru, který tvoří součást cesty.
4	vinice		Pozemek, jež je rovnoměrně a souvisle osázen keři vinné révy opatřený opěrným zařízením, včetně plochy souvisejícího manipulačního prostoru, který tvoří součást cesty.
5	zahrada		Pozemek, a) na němž se trvale a převážně pěstuje zelenina, květiny a jiné zahradní plodiny, zpravidla pro vlastní potřebu,

			<ul style="list-style-type: none"> b) souvisle osázený ovocnými stromy nebo ovocnými keři, který zpravidla tvoří souvislý celek s obytnými a hospodářskými budovami, c) funkčně spojený a užívaný s budovou, s charakterem okrasné zahrady, na kterém převládá travnatá plocha, zpravidla doplněná trvalými porosty většinou okrasného charakteru, ke kterým lze přiřadit i dřeviny charakteristické pro ovocné a lesní porosty.
6	ovocný sad	ovoc. sad	<p>Pozemek,</p> <ul style="list-style-type: none"> a) souvisle osázený ovocnými stromy nebo ovocnými keři b) pozemek tvořící s okolními pozemky takto osázený souvislý celek.
7	trvalý travní porost	travní p.	Pozemek využívaný k pěstování trav nebo jiných bylinných píceňin, který nebyl zahrnut do systému střídání plodin a na kterém se mohou vyskytovat rozptýlené stromy a keře, případně jejich skupiny, pokud trávy a jiné bylinné píceňiny i nadále převažují.
10	lesní pozemek	lesní poz.	<p>Pozemek,</p> <ul style="list-style-type: none"> a) s lesním porostem, b) u něhož byly lesní porosty odstraněny za účelem jejich obnovy, c) lesní průsek, d) nezpevněná lesní cesta, není-li širší než 4 m, e) na němž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů [§ 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 289/1995 Sb.]
11	vodní plocha	vodní pl.	Pozemek, na němž je koryto vodního toku, vodní nádrž, močál, mokřad nebo bažina.
13	zastavěná plocha a nádvoří	zast. pl.	<p>Pozemek, na němž se nachází,</p> <ul style="list-style-type: none"> a) budova včetně nádvoří (tj. části zastavěného stavebního pozemku obsahující dvůr, vjezd, drobné stavby, bazén, zatravněné plochy, okrasné záhony a jiné přiléhající plochy, které slouží k lepšímu užívání stavby), vyjma skleníku, který je v katastru evidován jako budova, postaveného na zemědělském nebo lesním pozemku, a vyjma budovy postavené na lesním pozemku a budovy evidované na pozemku vodní plocha, b) společný dvůr, c) zbořeniště, d) vodní dílo.
14	ostatní plocha	ost. pl.	Pozemek, který není uveden v předchozích druzích pozemků.

1.8 Ochrana biodiverzity krajiny v právním řádu České republiky

Ochrana biodiverzity v právním řádu České republiky v moderním slova smyslu je datována až k začátku 20. století spolu se vznikem samostatné Československé republiky. Roku 1933 bylo vyhlášeno 30 chráněných území, do roku 1938 pak bylo vyhlášeno přes 140 přírodních rezervací. První chráněnou krajinnou oblastí byl Český ráj, byl vyhlášen roku 1956. Prvním vyhlášeným národním parkem u nás se roku 1963 stal Krkonošský národní park (Citadella, 2020).

Základními institucemi, které dohlíží na ochranu přírody a krajiny v České republice jsou instituce státní a soukromé (nevládní organizace, spolky). Státní orgány, které mohou do ochrany přírody a krajiny zasahovat jsou nazývány orgány ochrany přírody (Kolář, et al., 2012). Těmito orgány jsou orgány územní samosprávy (obecní a krajské úřady). Vydávání právních předpisů je v přenesené působnosti v kompetenci rady obce, případně kraje. Dalšími orgány jsou speciální správní úřady, jakými jsou například újezdní úřady nebo inspekce. Ústředním orgánem je Ministerstvo životního prostředí, popřípadě Ministerstvo obrany. Kompetence jednotlivých orgánů ochrany přírody, vyjma České inspekce životního prostředí a Ministerstvo životního prostředí, jsou rozděleny dle územního principu podle toho, zda se jedná o:

- území národních parků, chráněných krajinných oblastí, nebo jejich ochranných pásem,
- území vojenských újezdů,
- jiné pozemky s funkcí účelu obrany státu (Borovičková a Havelková, 2005).

Úlohou ústředního orgánu ochrany přírody je utvářet celkovou koncepci ochrany přírody a krajiny, dále nastavuje a řeší administrativu dotačních programů. Dohlíží na soulad mezi národními, evropskými a světovými předpisy, zároveň je garantem mezinárodních smluv o ochraně přírody (Kolář et al., 2012).

Kontrolním orgánem je Česká inspekce životního prostředí, která dozírá, jak jsou ostatními subjekty dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí ohledně ochrany přírody a krajiny. Dalším úkolem je evidence případů ohrožení a poškození přírody a krajiny, spolu s jejich příčinami a uvedením odpovědných osob za jejich vznik či trvání. Tento orgán je oprávněn ukládat pokuty za porušení povinností při ochraně přírody a krajiny (Českomoravské sdružení pro ochranu přírody, 2020).

1.8.1 Právní základ ochrany biodiverzity krajiny

Právní ochrana přírody a krajiny se v našem právním řádu upravuje již v preambuli Ústavy České republiky jako odhodlání „*společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství*“. V článku 7 v základních ustanoveních je zakotvena odpovědnost státu za příznivý stav životního prostředí, konkrétně slovy „*dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství*“ (Damohorský, 2010).

Druhým pomyslným základním kamenem právní ochrany životního prostředí u nás, je článek 35 Listiny základních práv a svobod, kde je ukotveno, že „*každý má právo na příznivé životní prostředí*“. V následujícím odstavci je definováno, že všichni mají právo na úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů. V posledním odstavci je uvedeno, že při výkonu svých práv nesmí nikdo ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad stanovenou mírou. (Listina základních práv a svobod, 1993).

Článek 7 Ústavy lze považovat za nezpochybnitelný základ právní ochrany životního prostředí v České republice a spolu s článkem 35 Listiny základních práv a svobod tvoří „*základní celek ústavního zakotvení ochrany životního prostředí v ústavním pořádku České republiky*“ (Klíma, 2009).

1.8.2 Zákon o životním prostředí

Jedním ze zákonů, jež se zabývá ochranou přírody a krajiny je zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. Dle §1 „zákon vymezuje základní pojmy a stanoví základní zásady ochrany životního prostředí a povinnosti právnických a fyzických osob při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí a při využívání přírodních zdrojů; vychází přitom z principu trvale udržitelného rozvoje“ (Zákon o životním prostředí, 1992).

Tento zákon definuje pojem „*životní prostředí*“, jako vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů, včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jako jeho základní složky popisuje ovzduší, vodu, horniny, půdu organismy, ekosystémy a energie. Právě pojem „*ekosystém*“ je v zákonu definován jako funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, které jsou vzájemně propojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací. Tyto složky se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase (Stejskal, 2006).

V dalších částech zákona jsou řešeny otázky zásady ochrany životního prostředí, povinnosti při ochraně životního prostředí, odpovědnost za porušení těchto povinností

---

a ekonomické nástroje. Mezi tyto ekonomické nástroje jsou dle zákona pro fyzické či právnické osoby stanoveny daně, poplatky, odvody, ale také fondy životního prostředí (Zákon o životním prostředí, 1992).

1.8.3 Zákon o ochraně přírody a krajiny

Zásadním pramenem práva pro ochranu biologické rozmanitosti je zákon č. 114/1992 Sb., zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon zajišťuje obecnou ochranu rostlinných a živočišných druhů, obecnou ochranu jejich stanovišť, zvláštní ochranu vybraných druhů a vybraných území. Zákon se skládá z devíti částí a příloh (Miko et al., 2007).

První část nese označení Úvodní ustanovení. Dle §1 je účelem tohoto zákona za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji. Dále pak vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry. V §2 je definována ochrana přírody a krajiny a prostředky skrz které se ochrana přírody a krajiny zajišťuje. V §3, jsou vymezeny základní pojmy z problematiky ochrany přírody a krajiny (Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1992).

Druhá část tohoto zákona řeší obecnou ochranu přírody a krajiny. Tato ochrana zahrnuje všechny druhy rostlin a živočichů na území celého státu. K zachování funkčních vztahů slouží územní systém ekologické stability. Tento systém tvoří síť přírodních a přírodě blízkých ekosystémů, která napomáhá k udržení přirozené rovnováhy. Dalším nástrojem obecné ochrany přírody a krajiny je vyhlášení významných krajinných prvků. Významný krajinný prvek je definován jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled. Ze zákona lze jako významné krajinné prvky prohlásit lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy, mokřady, remízky, meze skály, parky či naleziště minerálů. Dle zákona je zakázáno významné krajinné prvky ničit, poškozovat a jakékoliv zásahy do nich je možné provádět pouze se souhlasem orgánu ochrany přírody. Posledním nástrojem obecné ochrany přírody a krajiny jsou přírodní parky. Plocha přírodních parků je většinou o rozloze desítek čtverečních kilometrů a zpravidla se jedná o lesní komplexy či údolní nivy potoků. Ochrana přírody a krajiny na těchto územích není tak markantní, nicméně zde lze omezovat výstavbu, která by potenciálně mohla narušit krajinný ráz oblasti (Kolář et al., 2012).

Třetí část tohoto zákona je věnována zvláště chráněným územím. V úvodu této části je uvedena kategorizace těchto území na:

- národní parky,
- chráněné krajinné oblasti,
- národní přírodní rezervace,
- přírodní rezervace,
- národní přírodní památky,
- přírodní památky.

Jednotlivé kategorie jsou určeny pro obzvláště cenná území, ať už z hlediska přírodovědeckého či estetického významu. Dále jsou jednotlivá zvláště chráněná území vymezena a jsou zde uvedeny způsoby jejich ochrany. U koncových bodů této části jsou řešena ochranná pásma těchto oblastí, jejich smluvní ochrana a postup při projednávání záměrů na vyhlášení zvláště chráněného území (Polášková, 2011).

Čtvrtá část zákona se zabývá soustavou Natura 2000. Jedná se o soustavu evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, které mají stanoven určitý stupeň ochrany. Tato soustava je tvořena v členských zemích Evropské unie (Polášková, 2011). Vyhlásování probíhá relativně složitým postupem o třech fázích, během kterého jsou lokality z navrženého národního seznamu schvalovány Evropskou komisí a teprve potom jsou vyhlášovány členským státem. V ojedinělých případech může Komise předložit Radě návrh na vyhlášení lokality významné pro Společenství, ač nebyla navržena členským státem, ale je považována za zásadní pro zachování prioritního typu přírodního stanoviště nebo přežití prioritního druhu (Směrnice o stanovištích, 1992). Natura 2000 je v současnosti nejrozsáhlejší koordinovanou mezinárodní sítí chráněných území na světě. V roce 2020 zaujímaly vyhlášené ptačí oblasti téměř 9 % z území České republiky, což odpovídá 703 437 ha. Evropsky významné lokality zaujímají podíl přes 10 % z území České republiky, což odpovídá 795 241 ha (Agentura ochrany přírody a krajiny, 2021).

Pátá část je věnována památným stromům, zvláště chráněným druhům rostlin, živočichů a nerostů. V problematice památných stromů je věnována pozornost jejich ochranným pásmům, dále jejich evidenci a označování. U zvláště chráněných druhů rostlin i živočichů je řešena druhová ochrana, jež se týká všech vývojových stádií, popřípadě nadzemních i podzemních částí. Na základě stanoveného stupně ohrožení jsou řešené druhy rozděleny do tří kategorií, a to na:

-
- druhy ohrožené,
  - druhy silně ohrožené,
  - druhy kriticky ohrožené (Kolář, et al., 2012).

Šestá část zákona se zabývá některými omezeními vlastnických práv, finančními příspěvky při ochraně přírody, přístupem do krajiny a účastí veřejnosti a právem na informace v ochraně přírody. V sedmé části jsou stanoveny orgány státní správy v ochraně přírody a jejich působnost. Dále jsou zde uvedeny podrobnosti ohledně fungování Agentury. Ta je zřizována jako správní úřad a je podřízena Ministerstvu životního prostředí. V jejím čele stojí ředitel ve státní službě. Sídlem Agentury je hlavní město, tedy Praha. Osmá část je věnována odpovědnosti na úseku ochrany přírody. Detailněji jsou zde popsány následky neoprávněných zásahů a jejich odstranění. Dále jsou zde definovány přestupky fyzických osob, právnických osob a fyzických osob podnikajících, vymahatelnost pokut, případně odebrání nedovoleně držaných jedinců zvláště chráněných druhů. Poslední, devátá část je věnována společným, přechodným a závěrečným ustanovením (Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1992).

Tento zákon má rovněž přílohovou část, ve které se nachází ke všem tuzemským národním parkům předmět jejich ochrany a orientační grafické znázornění průběhu jejich vymezených hranic. Poslední přílohou je soupis správ národních parků, jejich sídla, správní obvody, které jsou tvořeny národními parky a jejich ochrannými pásmy a chráněnými krajinnými oblastmi (Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1992).

1.8.4 Vyhláška č. 395/1992 Sb.

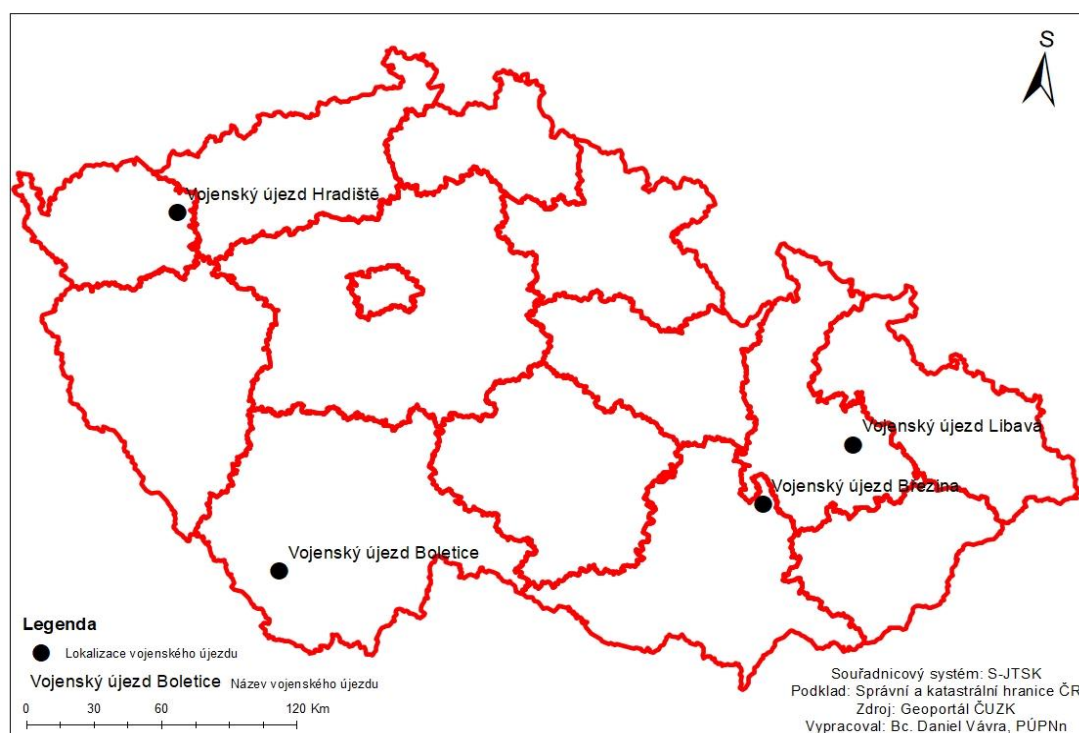
Dalším legislativním předpisem, který se zabývá ochranou přírody a krajiny je vyhláška Ministerstva Životního prostředí č. 395/1992 Sb., podle které se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tato vyhláška se majoritně věnuje vymezení a hodnocení územního systému ekologické stability krajiny, či kategorizaci zvláště chráněných území. Dále je zde věnována pozornost také ochraně významných krajinných prvků (Vyhláška o ochraně přírody a krajiny, 1992).

V přílohách této vyhlášky je uveden seznam zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, včetně stupně jejich ohrožení. Dále je součástí příloh vzor provedení služebního odznaku, razítka a průkazů. Poslední přílohou je kategorizace zvláště chráněných území (Vyhláška o ochraně přírody a krajiny, 1992).

1.9 Vojenské újezdy v České republice

Vojenský újezd je definován v právním řádu naší republiky jako „*Vymezená část území státu určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Újezd tvoří územně správní jednotku.*“ Státní správa je vykonávána újezdním úřadem. Jejich hlavním úkolem je zajištění bezpečnosti státu a výcvik jednotek a útvarů armády České republiky. Mezi další povinnosti patří společný výcvik se zahraničními jednotkami, nejdříve v rámci programu Partnerství pro mír, a později v rámci cvičení Severoatlantické aliance. Velký důraz je také kladen na rovnováhu využití prostoru k vojenským účelům, hospodářské činnosti a dodržování zásad ochrany krajiny a přírody. Hospodářské využití bylo svěřeno pod správu Vojenských lesů a statků České republiky (Příbylová, 2017).

Na území dnešní České republiky existovalo po 2. světové válce celkem osm vojenských újezdů. Po roce 1990 byl jejich počet snížen na pět (byly zrušeny vojenské újezdy Ralsko, Mladá a Dobrá Voda). Roku 2016 byl jejich počet snížen na 4, a to zrušením vojenského újezdu Brdy, viz obrázek 1.1 (Mucek a Krulík, 2017).

Obrázek 1.1 Lokalizace vojenských újezdů v České republice

Od roku 1994 se vojenské výcvikové prostory ve vojenských újezdech staly místem společného výcviku a cvičení české armády se svými spojenci. Od roku 2001 byla ve vojenských výcvikových prostorech uskutečněna také řada národních cvičení

---

ozbrojených sil Belgie, Francie, Maďarska, Nizozemska, Rakouska a Spojených států amerických (Armáda České republiky, 2021).

1.9.1 Vojenský újezd Boletice

Tento vojenský újezd je součástí Jihočeského kraje a nachází se nedaleko Českého Krumlova. Jeho západní okraj kopíruje hranici mezi okresem Prachatice a Český Krumlov. Celková plocha vojenského újezdu je 16 559 ha. Rozkládá se na území sedmi katastrálních území a z hlediska výměry je třetím největším v České republice (Ministerstvo obrany České republiky, 2020a).

Území vojenského újezdu leží na rozhraní Želnavské hornatiny a Českokrumlovské vrchoviny. Do severní části zasahuje tektonická Lhenická brázda. Nejvyšším bodem je vrchol Knížecí stolec o nadmořské výšce 1 236 m n. m. Ze všech tuzemských vojenských újezdů má právě ten Boletický nejvyšší průměrnou nadmořskou výšku. (Kazatel, 2020).

Díky své nadmořské výšce je vojenský újezd Boletice ideální pro výcvik v horském zalesněném terénu. Nabízí zároveň velmi dobrou úroveň vybudovaného zázemí pro cvičící vojska (Ministerstvo obrany České republiky, 2012). Újezd je hojně využíván zahraničními jednotkami k výcviku ve ztížených klimatických podmínkách (Ministerstvo obrany České republiky, 2020a).

1.9.2 Vojenský újezd Březina

Tento vojenský újezd se nachází na střední Moravě v severní části Dražanské vrchoviny nedaleko od města Vyškova na území Jihomoravského kraje. Jihovýchodní hranice újezdu lemována Vyškovskou branou a jihozápadní hranice pak přechází do Moravského krasu. Rozkládá se na ploše šesti katastrálních území, a jeho celková rozloha je 14 962 ha, což z něj činí nejmenší vojenský prostor v České republice (Ministerstvo obrany České republiky, 2020b).

Území tohoto vojenského újezdu je charakteristické velmi členitým terénem, typickým pro Dražanskou vrchovinu. Vyskytují se zde hluboce zaříznuté žleby i náhorní plošiny. Nadmořská výška se v této lokalitě pohybuje od 220 do 660 m n. m. (Kazatel, 2020).

Vojenský újezd Březina leží v těsné blízkosti Velitelství výcviku – Vojenské akademie, jež je základním pilířem přípravy vojenských profesionálů Armády České republiky. Zároveň se nachází poměrně blízko brněnské Univerzity obrany. Z tohoto důvodu je především určen k základnímu a zdokonalovacímu výcviku vojenských

---

profesionálů a také k výcviku frekventantů vojenských vysokých škol (Ministerstvo obrany České republiky, 2020b).

1.9.3 Vojenský újezd Hradiště

Tento vojenský újezd se nachází na území Doupovských hor v Karlovarském kraji. Jeho severní okraj lemuje hranici mezi Karlovarským a Ústeckým krajem. Celková plocha újezdu činí 28 081 ha. Rozkládá se na území pěti katastrálních území a z hlediska výměry je největším újezdem v tuzemsku. Pro veřejnost je známější spíše pod označením Doupov (Ministerstvo obrany České republiky, 2020c).

Vojenský újezd Hradiště je lokalizován kolem velkého stratovulkánu, po jehož vyhasnutí vzniklo rozsáhlé údolí vlivem tektonických procesů. Zdejší krajina má členitý terén s průměrnou nadmořskou výškou 400-800 m n. m. Nejvyšším vrcholem v této oblasti je Hradiště s výškou 934 m n. m. (Kazatel, 2020).

Určením tohoto újezdu je provádění výcviku vojsk Armády České republiky včetně součinnostních taktických cvičení za účasti všech druhů vojsk. Dále jsou zde prováděny střelby všech zavedených zbraní pozemních vojsk, protiletadlových vojsk a letectva na pozemní cíle (Ministerstvo obrany České republiky, 2020c).

1.9.4 Vojenský újezd Libavá

Tento vojenský újezd se nachází na území Nízkého Jeseníku a Oderských vrchů v Olomouckém kraji. Jeho severní okraj je zároveň hranicí mezi Olomouckým a Moravskoslezským krajem. Rozkládá se na šesti katastrálních území a jeho celková plocha činí 23 549 ha. Se svou rozlohou je druhým největším vojenským újezdem na území našeho státu (Ministerstvo obrany České republiky, 2020d).

Podloží v této oblasti je převážně břidličnaté. Zdejší krajina je mírně zvlněná s průměrnou nadmořskou výškou kolem 500 m n. m. V jihozápadní části újezdu se nachází vrchol, kterým je Fidlův kopec s nadmořskou výškou 680 m n. m. V jižní části se nachází nejnižší bod o výšce 320 m n. m. (Kazatel, 2020).

Vzhledem k rozlehlému a členitému terénu újezdu je umožněn kvalitní výcvik ozbrojených sil včetně provádění bojových střelb. Zároveň je zde umožněno provádět výcvik armádních jednotek při taktických cvičeních, střelbách všech zavedených zbraní pozemního vojska a při taktických cvičeních s bojovou střelbou (Ministerstvo obrany České republiky, 2020d).

1.10 Přírodovědecká hodnota a biodiverzita vojenských újezdů

Za totalitního režimu byly oblasti vojenských újezdů veřejnosti zcela nepřístupné. Až po odchodu sovětských vojsk se informace o stavu krajiny v těchto oblastech začaly šířit do širší veřejnosti. Původní domněnky o zpusťšené krajině se ukázaly jako liché, ba naopak určité rozsáhlé biotopy se za těchto podmínek mohly vyvíjet desetiletí defacto bez zásahů člověka. Vyjma ploch cvičišť a bezpečnostních zón jsou plochy obhospodařovány Vojenskými lesy a statky České republiky, s. p. Po novelizaci zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v roce 2004 se staly orgány ochrany přírody na území vojenských újezdů, újezdní úřady a Ministerstvo obrany. Vojenské újezdy patří v naší republice k nejhodnotnějším územím, která jsou nejzachovalejší a jsou domovem řady chráněných druhů rostlin a živočichů. Z hlediska své jedinečnosti se staly předmětem zájmu pro soustavu Natura 2000 (Losík a Hájková, 2007).

Zachování vojenských výcvikových prostorů v uspokojivém stavu z hlediska ochrany přírody napomohl fakt, že většina vojenských újezdů vznikla záhy po 2. světové válce. Zemědělství se teprve začíná intenzifikovat, následně začnou probíhat scelovací práce a umělé zvyšování energetických vstupů do půdy. Kvůli vojenskému výcviku nebylo možné tyto nelesní plochy hospodářsky využívat (Větvička, et al. 1992). Druhým velmi významným faktorem, který napomohl uchovat biotu vojenských újezdů v lepším stavu, oproti okolní krajině, je sama vojenská aktivita. Častý sešlap, pojezd těžké techniky či výbuchy munice udržují nižší míru zapojenosti vegetace na otevřených plochách. (Warren et al. 2007). Opuštění velkých území v krajině se současným specifickým narušováním vojenskou činností tak dalo vzniknout různorodé mozaice biotopů, která poskytuje stanoviště druhům často s velice rozdílnými ekologickými nároky (Vokasová, 2013).

Fakt, že vojenské výcvikové prostory hostí velký počet významných druhů z hlediska ochrany a celkově vysokou míru biodiverzity, není na první pohled zcela očividná, pokud vezmeme v potaz intenzitu a destruktivitu vojenských disturbancí. Je však třeba mít na paměti, že disturbance v krajinném měřítku nejsou novým ekologickým fenoménem a že k přirozené dynamice krajiny patří odnepaměti. Lidé však věnují až příliš velké úsilí těmto disturbancím zabránit, případně potlačit či skrýt jejich následky. Tyto procesy však udržují v krajině vysokou hladinu heterogenity, a proto s jejich potlačením vzrůstá homogenizace bioty. Z tohoto důvodu jsou

---

vojenské prostory jakými ostrůvky v krajině, kde je disturbanční režim stále značně heterogenní (Warren et al. 2007).

Na území vojenských újezdů jsou v rámci soustavy Natura 2000 vyhlášeny evropsky významné lokality a ptačí oblasti, vyjma vojenského újezdu Březina. O toto území je pečováno tak, aby se nezhoršoval stav chráněného přírodního stanoviště či populace daného druhu. Zároveň však musí být naplněno poslání vojenských újezdů, a sice výcvik ozbrojených sil, potažmo zajištění ochrany státu (Kazatel, 2020).

Ptačí oblast Boletice přesahuje hranice stejnojmenného vojenského újezdu. Toto pestré území s převahou lesů je ideálním pro lesní druhy fauny. V některých místech se dochovala přirozená stanoviště pralesního charakteru. Hlavním předmětem ochrany jsou biotypy a populace ptáků, jakými jsou jeřábek lesní, chřástal polní, kulíšek nejmenší, datlík tříprstý, nebo skřivan lesní (Ministerstvo obrany České republiky, 2020a). V severozápadní části vojenského újezdu se nachází území ochranného pásma Národní přírodní památky Blanice, která byla vyhlášena v roce 1989. Důvodem zdejší ochrany je největší středoevropská populace perlorodky říční a dalších živočišných a rostlinných druhů, které jsou vázány na místní oligotrofní podmínky (Kazatel, 2020).

Vojenský újezd Březina není součástí soustavy Natura 2000 a nenachází se zde ani žádná ptačí oblast. Přesto se zde vyskytuje řada rostlinných i živočišných druhů které dokládají přírodní rozmanitost a přírodovědeckou hodnotu území. Je zde evidováno 31 lokalit o výměře cca 55 ha, ve kterých je prokázán výskyt zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a zároveň regionálně významných druhů rostlin (Ministerstvo obrany České republiky, 2020b). Mimo druhy rostlin typických pro Drahanskou vrchovinu se zde vyskytují i rostlinné druhy chráněné a ohrožené, jakými jsou na příklad prysec hranatý, mečík střečovitý, bublinatka jižní kosatec sibiřský a několik druhů vzácných orchidejí. Z řad živočišné říše lze zmínit mloka skvrnitého, rosničku zelenou, z motýlů je možné zde spatřit i babočku paví oko nebo babočku admirála. Rovněž se zde vyskytuje největší český brouk, tedy roháč obecný (Kazatel, 2020).

Na území vojenského újezdu Hradiště je vyhlášena Evropsky významná lokalita a zároveň i ptačí oblast Doupovské hory. Původní vegetační kryt v této oblasti tvořily převážně květnaté bučiny. Zbytky tohoto krytu se místy dochovaly dodnes. V současnosti je však pro vojenský újezd, a to zejména jeho centrální část, typická mozaika travinobylinných společenstev, porostů keřů a listnatých lesíků, jež vznikly po opuštění obhospodařovaných zemědělských pozemků. V lokalitách, ve kterých se

---

v minulosti nacházely vesnice se nyní můžeme setkat se zpustlými sady. Území je hodnotné nejen svým vulkanickým původem a četným výskytem minerálních pramenů, ale také svou přirozeností zachovalému stavu (Ministerstvo obrany České republiky, 2020c). Ptačí oblast Doupovské hory byla zřízena roku 2005 a nachází se na území celého vojenského újezdu, s přesahem jeho hranic. Hlavním předmětem ochrany jsou populace a biotopy ptactva, jako např. chřástala polního, čápa černého, výra velkého, pěnice vlašské a dalších. Jako další zástupce evropsky chráněných druhů živočichů lze uvést např. čolka velkého, lososa atlantského či modráška bahenního. Jako zástupce rostlinné říše lze uvést např. koniklec otevřený (Kazatel, 2020).

Oblast vojenského újezdu Libavá je výjimečné kvůli svému přirozenému vývoji trvajícím již 70 let a právě z tohoto důvodu zde byla vyhlášena Evropsky významná lokalita Libavá a ptačí oblast Libavá. Rozsáhlé území je velice rozmanité a zahrnuje jak Oderské vrchy, tak i části nízkého Jeníku. Součástí újezdu je též zvláště chráněné území přírodní rezervace Smolenská luka kde se nachází unikátní mokřadní společenstva lučních porostů. Tato přírodní rezervace byla zřízena vyhláškou Ministerstva životního prostředí roku 1993 na ploše necelých 13 ha. Lokalitou protéká Smolenský potok a nachází se zde dvě vodní plochy. Vyskytuje se zde řada vzácných a ohrožených druhů rostlin i živočichů. K nejvýznamnějším patří úpolín nejvyšší a prstnatec májový. Velmi rozšířené jsou zde vážky, kterých zde můžeme pozorovat na 13 druhů. Z živočichů lze zmínit např. mihule potoční, střevle potoční či čolek horský (Ministerstvo obrany České republiky, 2020d). Hlavním předmětem ochrany v ptačí oblasti Libavá je populace chřástala polního a jeho biotop. Celkem zde bylo prokázáno přes 160 výskytů ptačích druhů. Vlhké louky představují perfektní prostředí pro celou řadu ptačích populací. Krom již zmíněného chřástala polního se zde vyskytují např. tetřívka obecná, luňák hnědý, orel mořský, jeřáb popelavý, volavka bílá a celá řada dalších (Kazatel, 2020).

---

2 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je zhodnocení historického vývoje land use vojenského újezdu Boletice. Dále určení hlavních bodů zvratu ve vývoji oblasti a určení faktorů, jež tyto změny způsobily. Pro stanovená období je nezbytné zpracovat digitální mapy a grafické výstupy, které usnadní vzájemné porovnání jednotlivých klasifikačních kategorií.

Součástí práce je soupis všech zaniklých obcí na dnešním území vojenského prostoru Boletice, a digitální mapa lokalizující tyto obce. Zmíněný soupis obcí mimo jiné obsahuje nejvyšší počet domů v obci, dále počet obyvatel k roku 1930, nebo současný stav obce.

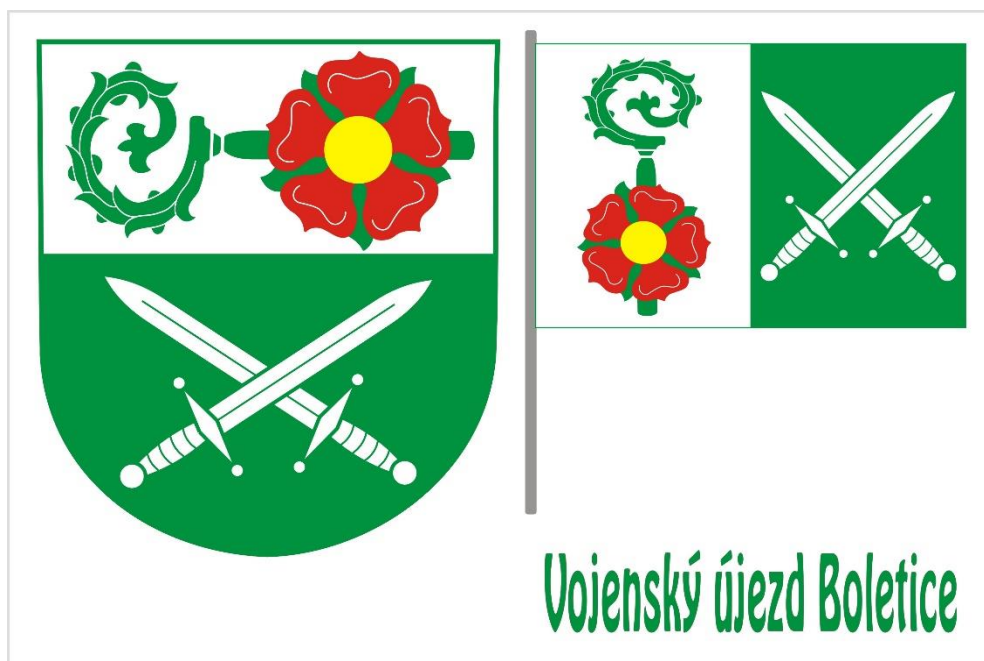
---

3 Metodika

3.1 Materiál

Pro tuto diplomovou práci byl zvolen Vojenský újezd Boletice. Zájmy státní správy na území újezdu jsou naplňovány prostřednictvím Újezdního úřadu, jehož sídlem je obec Kájov, místní část Boletice (Ministerstvo obrany České republiky, 2006). Tento újezd byl založen a vznikl původně jako vojenský výcvikový prostor Boletice dne 19.05.1947. Prodělal několik optimalizací svých hranic, přičemž poslední, proběhla v roce 2016 na základě zákona č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (Zákon o hranicích vojenských újezdů). Na základě této optimalizace hranic se rozloha Vojenského újezdu Boletice snížila o čtvrtinu, což představuje cca 5400 ha. Byly vyjmuty veškeré sídelní útvary, vznikla samostatná obec Polná na Šumavě a další sídelní útvary a okrajové části byly přičleněny k okolním obcím. Na základě tohoto rozhodnutí je Vojenský újezd Boletice bez trvale žijících obyvatel (Ministerstvo obrany České republiky, 2020).

Vojenský újezd Boletice je vševojskovým újezdem, který umožňuje provádět výcvik jednotek pozemních sil ve střelecké a taktické přípravě, výcvik v řízení vozidel a výcvik jednotek mírových sil. Jako jediný na území České republiky umožňuje provádět výcvik v překonávání vodní překážky (Ministerstvo obrany České republiky, 2005). Na obrázku 3.2 je možné pozorovat znak a vlajku tohoto vojenského újezdu.

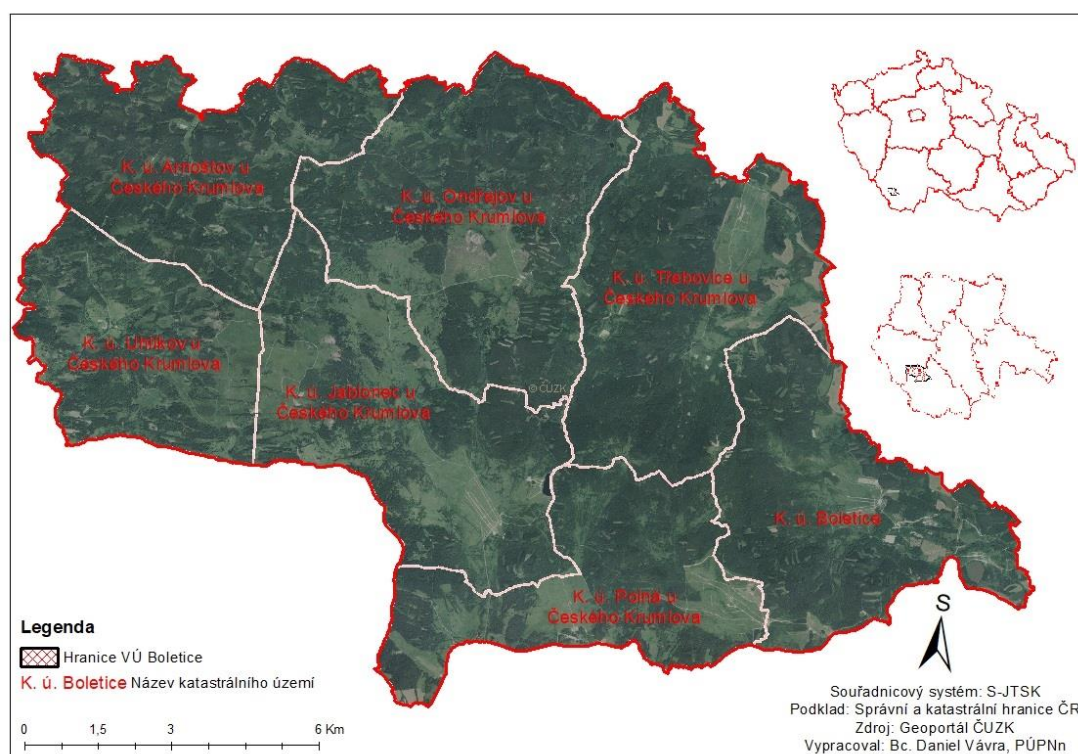

Obrázek 3.2 Znak a vlajka VÚ Boletice (Zdroj: Vojenský újezd Boletice, 2021a)

3.1.1 Lokalizace území

Vybraná lokalita, tedy Vojenský újezd Boletice, se nachází na území Jihočeského kraje, a je celý součástí okresu Český Krumlov, přičemž zabírá téměř 11% plochy tohoto okresu. Hranice vojenského újezdu je v západní části tvořena hranicí okresu Prachatice. U ostatních světových stran byla hranice za tímto účelem vytyčena v době vzniku vojenského újezdu. Východní okraj vojenského újezdu je od okresního města, Českého Krumlova, vzdálen pouze 5 km (Ministerstvo obrany České republiky, 2020). Území vojenského újezdu je vymezeno hranicemi katastrálních území, kterými jsou:

- Arnoštov u Českého Krumlova,
- Boletice,
- Jablonec u Českého Krumlova,
- Ondřejov u Českého Krumlova,
- Polná u Českého Krumlova,
- Třebovice u Českého Krumlova,
- Uhlíkov u Českého Krumlova, viz obrázek 3.3 (Kazatel, et al., 2020).

Obrázek 3.3 Mapa administrativního členění (Zdroj: vlastní zpracování)

3.1.2 Přírodní podmínky lokality

Největší část území vojenského újezdu Boletice spadá do Šumavského podhůří, přesněji do podcelku Českokrumlovské vrchoviny. Druhá část vojenského újezdu, nacházející se v chráněné krajinné oblasti Šumava spadá do území Želnavské hornatiny. Hranice mezi těmito horopisnými celky probíhá údolím Chlumanského a Louteckého potoka. V severní části území se nachází Lhenická brázda, ta má spolu s dalšími okrajovými partiemi na severovýchodě lokality charakter kotliny.

Průměrná nadmořská výška v této oblasti se pohybuje mezi 700–800 m n. m., přičemž nejvyšším vrcholem je Knížecí stolec o výšce 1236 m n. m. právě v Želnavské hornatině, a naopak nejnižším bodem je Nový rybník při východní hranici vojenského újezdu o nadmořské výšce 570 m n. m.

Geologické podloží je tvořeno převážně přeměněnými krystalickými horninami moldanubika (ortorula, migmatit, granulit). V okrajových částech se vyskytují ložiska krystalického vápence a hadců. Nejvyšší partie Želnavské hornatiny severně od Horní Plané a severovýchodně od Želnavy jsou tvořeny porfyrickými žulami moldanubického plutonu. Nivní polohy jsou často zrašeliněné, přičemž v údolních nivách potoků tvoří nivní sedimenty

Území vojenského prostoru Boletice leží podle členění Quitta v klimatické oblasti chladné CH7 s průměrnou roční teplotou jen 3-5 °C a průměrným ročním úhrnem srážek 700-1000 mm. Teplota klesá s rostoucí nadmořskou výškou, zatímco množství srážek vlivem srážkového stínu výrazně klesá směrem do českého vnitrozemí. Zima bývá horská a dlouhá, sněhová pokrývka leží v průměru 90-120 dnů (v okrajových částech méně). Léto bývá nestálé a často deštivé.

Území vojenského újezdu je však zároveň významnou pramennou oblastí. Nejvýznamnější vodotečí, která pramení nedaleko zaniklé obce Zlatá v nadmořské výšce 972 m n. m. je řeka 4. řádu Blanice (ČHP 1-08-03-001). Délka této vodoteče je téměř 95 km, což z ní činí nejdelší přítok Otavy. V zájmové lokalitě se nacházejí ale i další vodoteče jako je Černý potok, Plánský potok, Knížecí potok, Špičák, Olšina, Polečnice, Brzotický potok, Boletický potok, Lužný potok, Loutecký potok, Květenký potok, Borský potok, Puchérský potok, Uhlíkovský potok a Křemžský potok. Nachází se zde celá řada vodních ploch, jako je například rybník Loutka, Horní a Dolní polečnický rybník, Dolanský rybník, Prostřední rybník a Nový rybník, soustava Podvořských rybníků, nebo rybník Okrouhlík či Osí.

3.2 Metody

Metody zpracování práce byly autorem rozděleny do pěti etap, ke kterým jsou doplněny další informace o postupu prací.

3.2.1 Výběr lokality

Před započítím shromažďování materiálů a odborných publikací autor práce přistoupil k zásadnímu kroku, a to výběru vhodné lokality, tedy Vojenského újezdu Boletice. Zmíněné území bylo pro tvorbu této práce příhodné z několika důvodů. Oblast Boleticka se nachází v příhraničním regionu, tudíž byla podstatně ovlivněna poválečnými událostmi a odsunem německého obyvatelstva. Následně zde byl roku 1947 zřízen vojenský újezd, což zásadně ovlivnilo osud této lokality. Pro analýzu vývoje land use v dané oblasti autor využil hranice vojenského újezdu Boletice, stanovené po optimalizaci území v roce 2016.

3.2.2 Sběr dat

Primární aktivitou autora v tomto ohledu bylo získání a prostudování co nejvíce materiálů o problematice vojenských újezdů v České republice a také legislativních předpisů zaměřených na ochranu přírody, krajiny a biodiverzity ve vojenských újezdech. Informace byly čerpány z internetových článků, které společně s odbornou literaturou tvoří kostru pro zpracování literárního přehledu diplomové práce.

Pro zhodnocení změn land use ve vojenském újezdu byly stanoveny historické milníky, jež ovlivnily budoucí vývoj využití území. Po vymezení těchto období autor práce rozhodl, na základě jakých mapových podkladů bude land use zpracován. Bylo využito mapového podkladu II. vojenského mapování z let 1836-1852 dostupného z Mapového portálu České geologické služby, dále leteckých černobílých snímků z roku 1947 a 1952, dostupných na internetových stránkách Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního a současné ortofoto mapy, která je též poskytována online Českým úřadem zeměměřičským a katastrálním.

3.2.3 Terénní průzkum

Následující fází byl terénní průzkum. Vzhledem k faktu, že se jedná o aktivně využívaný vojenský újezd, byly podstatně omezeny možné varianty průzkumu oblasti na víkendy a státní svátky, a to výhradně po označených turistických trasách, popřípadě na základě platného povolení ke vstupu, které bylo vydáno újezdním úřadem v souladu se stanovenými podmínkami.

Vlastní terénní průzkum byl proveden ve třech etapách, a to ve dnech 15.08.2020, 22.08.2020 a 23.08.2020. Jako podklad pro tuto činnost byla využita současná ortofoto mapa, poskytnuta Českým úřadem zeměměřičským a katastrálním. Zjišťováno bylo současné využívání ploch a prvky rozptýlené zeleně pro zpřesnění vypracování land use současného stavu území. Součástí terénního průzkumu bylo i pořízení fotodokumentace vybraných částí území.

3.2.4 Metoda klasifikace krajiny

Při volbě vhodné klasifikace zkoumaného území autor práce vycházel ze zvolených podkladů, jichž bylo při analýze použito. Zásadním pak bylo měřítko použitých podkladů, jelikož častým problémem bývá úměrně klesající rozlišovací schopnost v závislosti na zmenšujícím se měřítku.

Pro tuto práci využil autor práce klasifikační stupnici, jež je určena Zákonem č. 265/2013 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška). Jelikož se na tomto území nenachází žádné plochy chmelnic, vinic, zahrad ani ovocných sadů, byly tyto kategorie z užití klasifikace vyňaty.

3.2.5 Zpracování materiálu a vyhodnocení dat

Po sumarizaci všech podkladů bylo možné zahájit vlastní zpracování dat. Materiál byl zpracováván v programu ArcMap 10.6.1. Postup prací byl autorem rozvržen do dílčích etap:

- digitalizace mapových podkladů,
- výpočet výměr dle stanovených klasifikačních tříd,
- tvorba grafických výstupů,
- vyhodnocení dat.

Digitalizace mapových podkladů

Zpočátku bylo potřebné určit polohu samotných rastrových podkladů v programu ArcMap 10.6.1 ve vybraném souřadnicovém systému. Z důvodu poměrně velké plochy území byla lokalita rozdělena do několika částí tak, aby zůstala zachována přesnost a vypovídající hodnota výstupu. Po importu podkladových rastrových dat následovala jejich transformace do souřadnicového systému S–JTSK. Za pomoci funkce „*Georeferencing*“ bylo uskutečněno převedení mapových podkladů z rastrové do vektorové formy zobrazení. Z nabízených souřadnicových systémů byl zvolen souřadnicový systém S–JTSK/ Krovak East North. Jedná se o závazný geodetický

---

referenční systém na území ČR dle nařízení vlády č. 430/2006 Sb. v platném znění. Definováno od nultého poledníku Greenwiche.

Pomocí identických (vlícovacích) bodů bylo provedeno georeferencování podkladu. Za vlícovací body lze považovat takové body, jejichž poloha je známa v obou souřadnicových systémech a které jsou tvořeny trvalými prvky u nichž nejsou očekávány jakékoliv změny jejich polohy. Příkladem takových bodů mohou být např. rohy budov nebo křížení komunikací.

Následujícím krokem v postupu digitalizace je tzv. rektifikace podkladů. V této fázi jsou jednotlivé podklady uloženy v požadovaném souřadnicovém systému a jsou převedeny z formátu JPG na formát TIFF. V tomto formátu jsou již připraveny pro další zpracování.

Poslední fází této části je samotné převedení podkladů do vektorové formy. Pro grafický výstup z každého sledovaného období byl pro jednotlivé klasifikační třídy založen „*Shapefile*“, přičemž pro všechny byl vybrán typ prvku „*Polygon*“ a přiřazen souřadnicový systém „*S-JTSK Krovak East North*“. Jednotlivé krajinné prvky byly vektorizovány do klasifikačních tříd pomocí editačních nástrojů „*Edit*“ a „*Trace*“. Tímto způsobem postupně vznikl soubor polygonů třízených dle jednotlivých kategorií land use dle původního rastrového podkladu.

Výpočet výměr dle stanovených klasifikačních tříd

Pro porovnání změn výměr jednotlivých klasifikačních tříd v daných časových úsecích bylo třeba uskutečnit řadu kroků. Zprvu byl vytvořen pro všechny vektorové vrstvy nový sloupec do atributové tabulky pro výpočet výměr polygonů. Těchto výpočtů bylo dosaženo pomocí funkce „*Calculate geometry*“. Výsledkem této operace bylo zjištění výměr jednotlivých polygonů v definovaných klasifikačních třídách.

Pro následné operace s daty bylo nutné po ukončení vektorizace provést sloučení všech ploch pro jednotlivé třídy za pomoci funkce „*Dissolve*“. Tímto opatřením bylo dosaženo toho, že v atributové tabulce byl zachován pouze jeden sloučený polygon od každé z klasifikačních tříd, jehož výměra se rovná součtu všech polygonů vzniklých vektorizací dat. Takto zpracovaná data z atributových tabulek byla exportována do databázového souboru, což umožnilo další práce s daty v programu Microsoft Excel.

Tvorba grafických výstupů

K vymezeným časovým obdobím byly v programu ArcMap 10.6.1 vytvořeny grafické výstupy, zaznamenávající změnu land use. Ve všech mapových výstupech jsou barevně odlišeny jednotlivé klasifikační kategorie pro snazší orientaci v mapě.

Zároveň byly výstupy doplněny o nezbytné kartografické náležitosti, jako je severka, grafické měřítko a legenda.

Vyhodnocení dat

Získaná data, jež byla exportována do programu Microsoft Excel byla analyzována a změny jednotlivých výměr byly vyhodnoceny. Spolu s vyhodnocením byly vytvořeny grafické výstupy pro snazší interpretaci výsledků.

V první řadě byly vytvořeny výšečové grafy pro jednotlivá období, které zobrazují procentuální zastoupení jednotlivých klasifikačních kategorií v rámci celého vybraného území. Jednotlivé kategorie jsou barevně rozlišeny shodně s mapovými výstupy z programu ArcMap 10.6.1. Výšečové grafické výstupy byly doplněny o legendu, jednotky a popisky jednotlivých hodnot.

Následně byly zpracovány spojnicové grafy, které zobrazují trend vývoje klasifikační kategorie v průběhu času. Grafické výstupy byly vytvořeny pro každou jednotlivou klasifikační třídu zvlášť, barevně rozlišených shodně s mapovými výstupy z programu ArcMap 10.6.1 a výšečovými grafy z programu Microsoft Excel. Zároveň byly výstupy doplněny o nezbytné grafické náležitosti, jako jsou popisky os a uvedení jednotek.

---

4 Výsledky a diskuse

4.1 Historický vývoj oblasti a určení hlavních bodů zvratu a faktorů, které změny způsobily

4.1.1 První osídlení lokality

Kvůli členitému terénu a méně příznivým klimatickým podmínkám nepatřil region v pravěku k typicky zemědělským oblastem a proto byl až do 11. století spíše okrajovou sídelní oblastí. Nicméně i přesto se zde našly lokality, které byly hustěji osídlené. Skočný (2020) informuje o nalezení pravěkých předmětů a kostí pravěkých zvířat. Tyto nálezy dokládají přechodné obývání na příklad jeskyně u Starých Dobrkovic.

K trvalému osídlení okrajových oblastí regionu proběhlo až v době bronzové. Českokrumlovsko se záhy stalo významným tranzitním prostorem, přes který byly dopravovány různé komodity. Teprve až první Slované, kteří přicházeli na jih Čech kolem roku 550 pozvolna osidlovali centrální prostor oblasti, nicméně osídlení z této první vlny bylo velmi řídké. Hustší osídlení této oblasti Slovany proběhlo až v následující vlně kolem roku 670. Typickým pro tento kmen je osidlování opuštěných pravěkých pevností, stejně tak tomu bylo i v případě hradišť na Boleticku.

4.1.2 Zakládání sídel v oblasti

Od poloviny 12. století probíhala středověká kolonizace, při níž byly šlechtickými rody a církví zakládány nové osady, městečka, města, kláštery či hrady. Změny probíhající napříč středověkou společností se zásadně promítly do podoby tehdejší krajiny. Zásadně se zmenšila plocha lesů kvůli velké spotřebě dřeva, naopak se zvětšila plocha obdělávané půdy (Bárta, 2007). Kazatel (2020) popisuje, že roku 1263 bylo králem Přemyslem Otakarem II. věnováno území dnešního újezdu nově zakládanému klášteru cisterciáků tehdy zvanému „*Svatá Trnová Koruna*“. Centrem korunního statku Boletice bylo opevněné hradiště na vrchu Raziberk a kostel na vrchu Olymp nad vsí. Skočný (2020) uvádí, že než se staly Boletice korunním statkem, ležely vně vnitročeské sídelní oblasti a byly tzv. „*zemskou branou*“ k Netolicím, které byly zvané „*hraničním městem*“.

Ačkoliv byla poloha újezdu na zásadní křižovatce obchodních stezek, stále se jednalo o poměrně řídké obydlené území. V nejnižších partiích byla založena sídla již ve 13. století (Boletice, Polná), sídla v nižších polohách byla založena v průběhu 14. a 15. století. Osídlení vyšších a odlehlejších poloh probíhalo ještě pozvolněji, na

---

příklad obec Ondřejov byla založena v roce 1518, obec Vitěšovičtí Uhlíři roku 1600 a obec Strouhy roku 1789.

4.1.3 Vývoj oblasti v 19. století

Vliv kolonizace touto dobou kulminoval a počet obyvatel se během 19. století téměř zdvojnásobil. Zároveň jsou na venkově budovány nové typy staveb, jako jsou sušárny ovoce, prostory pro uskladnění plodin, stavby pro hospodářské stroje a příslušenství. Začínají být budovány ve velkém množství školy a kulturní život je na vzestupu. Nicméně dle Kazatele (2020) bylo osídlení Boleticka stále mozaikovitě a kromě několika hustěji osídlených oblastí převažovaly samoty spolu se zcela izolovanými sklářskými a uhlířskými osadami.

Evropa byla ve druhé polovině 18. a počátkem 19. století zmítána válečnými konflikty, na jejichž pozadí byly mocenské a expanzivní snahy. Politicky nestabilní uspořádání Evropy přimělo i tak velkou mocnost, jakou byla v té době rakouská monarchie, hájit svá území a zájmy na válečném poli. Současně s vojenskými důvody vedlo monarchii ke vzniku II. vojenského mapování i důvody společensko-politické. Ostatní evropské mocnosti již topografické mapy vyhotoveny měly, a proto bylo jeho vyhotovení otázkou mezinárodní prestiže. Čechy byly zmapovány v letech 1836–1852, bylo vyhotoveno 267 rukopisných kolorovaných sekcí v sáhovém měřítku 1: 28800. Pro interpretaci výškopisu byly využity Lehmannovy šrafy. Plánka (2013) uvádí, že jelikož mapy vznikaly v době průmyslové revoluce a rozvoje intenzivního zemědělství, docházelo k výraznému nárůstu ploch zemědělské půdy, na druhou stranu však byla zaznamenána nižší výměra lesních ploch. Zároveň je toho názoru, že mají tyto mapy poprvé v historii vysokou metrickou hodnotu.

U většiny obcí v této oblasti dochází v tomto období k rozkvětu a množství obyvatel roste. Na základě sčítání obyvatelstva Království českého z roku 1850 na území osmi neúplných katastrů žilo 5 543 obyvatel, přičemž výrazně převládalo obyvatelstvo německé národnosti.

4.1.4 Vývoj oblasti v 20. století

Již po vzniku Československé republiky v roce 1918 se Němci z širokého území pohraničí pokusili o osamostatnění. V listopadu 1918 byla zřízena tzv. „*Volkswehr*“, neboli lidová domobrana, ještě další tři měsíce byl československou armádou udržován klid a pořádek v pohraničí. Definitivně byly stanoveny hranice Československé republiky až po podpisu Saintgermainské smlouvy v roce 1919.

Úředním jazykem ve všech správních aparátech se stala čeština, což bylo zejména pro sudetské Němce problematické, neboť častokrát česky ani neuměli. Na základě tohoto rozhodnutí přišla většina německých úředníků o práci a byli nahrazeni Čechy, jejichž stěhování bylo československou vládou podporováno řadou výhod, většinou na úkor Němců. Peschka (2013) uvádí, že se během existence 1. republiky do Sudet přistěhovalo 455 000 Čechů.

V roce 1938 byla podepsána Německem, Itálií, Francií a Anglií Mnichovská dohoda, která znamenala připojení Sudet k Německu. Tuto dohodu podpořili nejen zmíněné státy, nýbrž i další významní světoví politici. Pechka (2013) ve své publikaci uvádí, že sudetští Němci s nadšením Hitlera vítali, ne však kvůli náklonnosti, ale především z důvodu osvobození od počešťování. Český jazyk jako úřední jazyk byl téhož roku zakázán a Češi, kteří zůstali v příhraničí, byli diskriminováni jak ve školách tak i v zaměstnání. V některých regionech nebylo nešetrné chování, násilí, nebo dokonce nucené vyhnání výjimkou. Oficiálně však Češi v pohraničí mohli zůstat. Otčenášek (2006) poukazuje na fakt, že v průběhu 2. světové války bylo pro Čechy v Sudetech největším problémem nově příchozí říšští Němci kteří o nich smýšleli jako o naprosto cizím rasově méněcenném elementu, s nímž je nutné se pro vždy rozejít, ne-li jej přímo fyzicky zlikvidovat.

Po ukončení války byli Němci vyhnáni z jejich domovů, někteří byli posíláni do táborů nucených prací, jiní museli opustit svou vlast pouze s povolenými 25 kilogramy věcí na osobu a to pěšky a následně v dobytčích vagónech do okupovaného Německa. Největší zločiny na Němcích byly páčány od poloviny května do konce července 1945. Navíc byla Němcům odebrána občanská práva, což lokálně vyústilo k mučení či veřejným popravám. Druhá, organizovaná vlna odsunu začala v lednu roku 1946 a do konce roku bylo odsunuto přes dva miliony Němců. Poválečné zabíjení a kolektivní vyhnání Němců rozhodně nelze považovat jako spravedlivou odplatu za okupaci a následky nacismu. Poválečný odsun nepostihoval jedince, kteří se opravdu dopouštěli zločinů, nýbrž jen nevinné děti, starce a ženy.

V roce 1947 byl ve vybrané lokalitě založen vojenský výcvikový prostor Boletice, který byl následně roku 1950 nahrazen nově vzniklým vojenským újezdem. Do roku 1960 byly původní vesnice zcela vymazány z map a při cvičných střelbách byly vymazány nenávratně i z povrchu.

Poválečný odsun Němců a následné zřízení vojenského prostoru ve vybrané lokalitě mělo za následek obrovské změny na využívání půdy. Změny prodělaly jak

---

plochy zemědělské, tak i lesní porosty. Z hlediska ochrany biodiverzity mělo pro lokalitu vyhlášení vojenského újezdu zásadní význam. Zatímco okolní krajina byla po kolektivizaci zemědělství intenzivně obhospodařována. Socialistická krajina utrpěla neúměrnými zásahy průmyslového hospodaření. Byly vytvořeny lány dlouhé i několik kilometrů, monotónní, nedostupná, málo členitá krajina typická monokulturami s nedostatkem stabilních ekosystémů. Byly rušeny meze a druhotné polní cesty a zvýšil se poměr používané chemické ochrany rostlin. Celkově došlo v zemědělské krajině ke zřetelnému snížení estetické hodnoty a s obtížemi jsou tyto zásahy napravovány dodnes. Krajina vojenského újezdu byla od těchto zásahů ušetřena, a tak se mohla postupně navrátit z intenzivně ohospodařované ke krajině s mimořádným přírodním bohatstvím. Často zde najdeme velmi vzácné druhy rostlin a živočichů v jedinečné krajině, která by za normálních podmínek hospodaření nemohla vzniknout.

4.1.5 Vývoj oblasti po roce 1989

Vojenský újezd Boletice prodělal v 90. letech minulého století modernizaci výcvikových zařízení z důvodu využití nové techniky. Modernizaci prošly i ubytovací zařízení v areálu.

Zásadním mezníkem z tohoto období byla optimalizace vojenských újezdů, která byla vyhlášena na základě zákona č. 15/2015 o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů a proběhla i ve vojenském újezdu Boletice. Od 1. ledna 2016 byla snížena rozloha tohoto újezdu z 21 949 ha na současných 16 559 ha. Veškeré sídelní útvary, které se zde nacházely byly vyjmuty a zároveň byla vyhlášena nově vzniklá samostatná obec – Polná na Šumavě. Další okrajové partie a sídelní útvary byly přičleněny k okolním obcím. Na základě této optimalizace je území újezdu bez trvale žijících obyvatel.

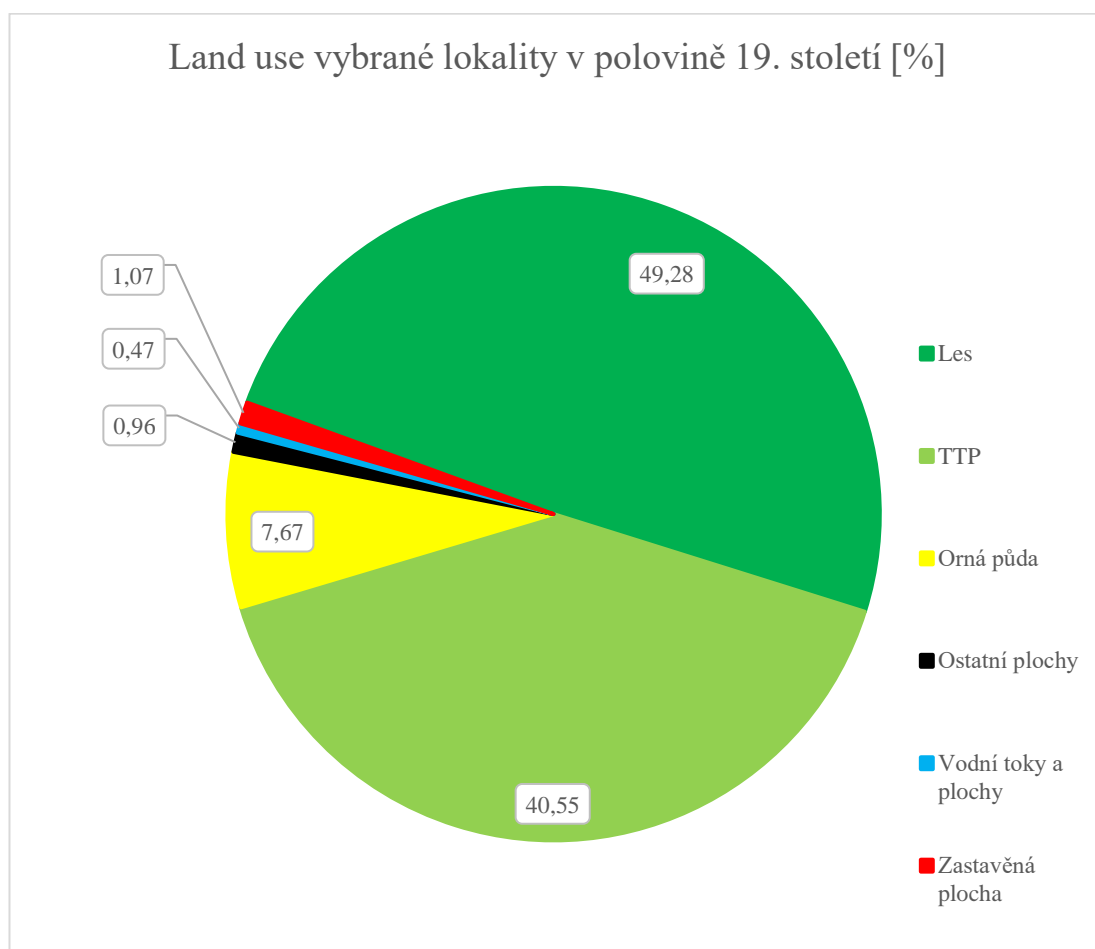
Za minulého režimu byl vojenský prostor pro běžného obyvatele zapovězenou lokalitou, nicméně jednotlivé lokality jsou postupně zpřístupňovány. Od roku 2006 bylo veřejnosti zpřístupněno 7 značených cyklotras a 5 tras pro pěší. Roku 2012 byla zpřístupněna lokalita Knížecího stolce a téhož roku byla na jeho vrcholu postavena dřevěná vyhlídka, viz příloha 1. Skočný (2020) uvádí, že na tomto místě stála první rozhledna již v roce 1938, jednalo se taktéž o dřevěnou konstrukci, která se však v 70. letech zřítla. Turistická stezka na Knížecí stolec se tak záhy stala nejnavštěvovanější destinací vojenského újezdu vůbec, viz příloha 2. Vojenský areál je zpřístupněn vždy o víkendech a státních svátcích.

4.2 Vyhodnocení stavu land use ve vymezených časových obdobích

4.2.1 Land use v polovině 19. století

V období druhého vojenského mapování, které na našem území probíhalo od roku 1836 do roku 1852, zaujímala největší podíl na celkové výměře klasifikační kategorie les, a to přes 8 154 ha. Druhou nejrozšířenější kategorií v zájmové lokalitě je TTP, která zaujímá plochu 6 709 ha. Další výrazněji zastoupenou kategorií je orná půda, tato kategorie je na ploše o výměře 1 269 ha. Další kategorie jsou zde zastoupeny spíše nepatrně oproti předchozím zmíněným. Ostatní plochy zabírají plochu 159 ha. Obdobnou výměru zaujímá i zastavěná plocha, jejíž výměra se rovná 176 ha. Poslední kategorie, tedy vodní toky a plochy se rozprostírají na ploše o výměře 77 ha.

Z grafu níže (obrázek 4.4) je možné vypočítat procentuální zastoupení jednotlivých kategorií land use v období druhého vojenského mapování.

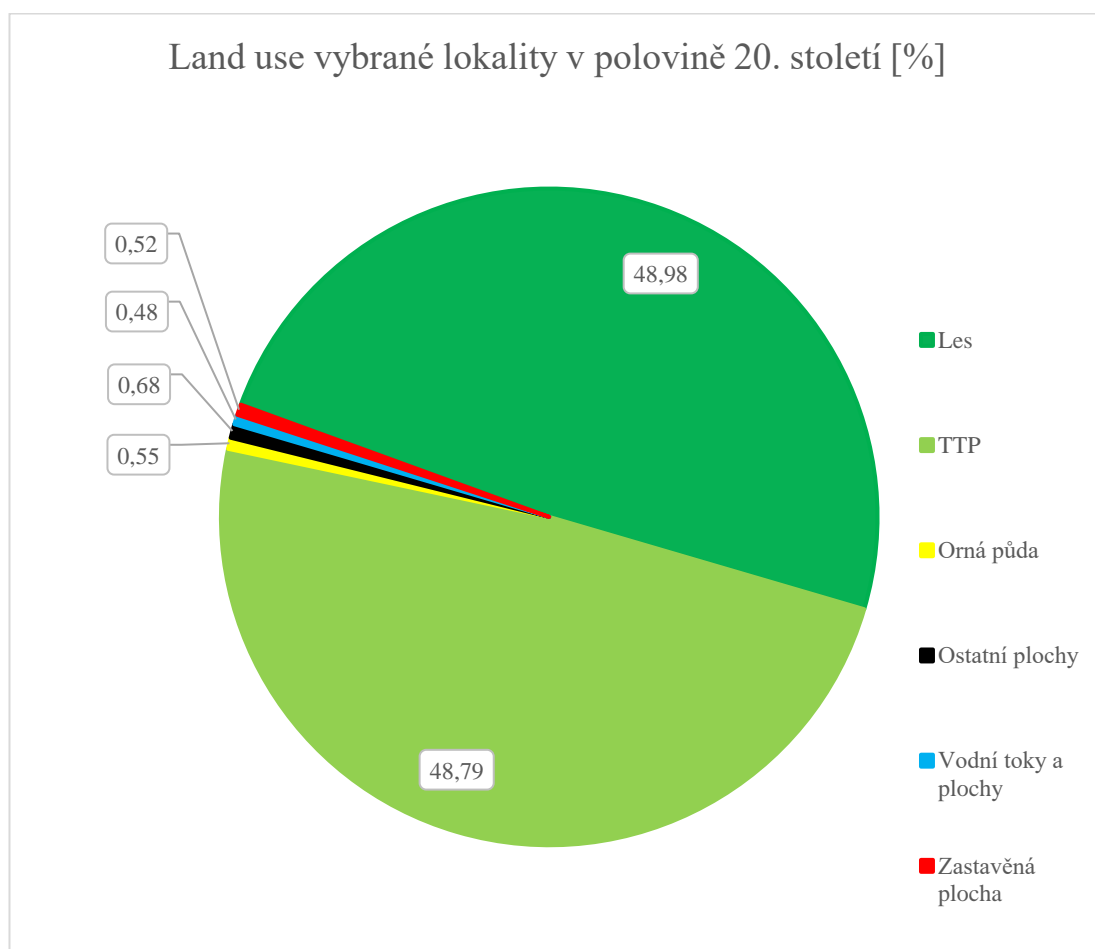
Obrázek 4.4 Zastoupení klasifikačních kategorií v land use vybrané lokality v polovině 19. století (Zdroj: vlastní zpracování)

V příloze 12 je vypracovaná mapa land use území vojenského újezdu s barevně vyznačenými klasifikačními kategoriemi z období druhého vojenského mapování.

4.2.2 Land use v polovině 20. století

V poválečném období, tedy v polovině 20. století dosahovala výměra klasifikační kategorie les 8 103 ha a s touto hodnotou se stala nejvíce zastoupenou kategorií v lokalitě vůbec. Druhou nejrozšířenější kategorií v oblasti zájmu se stala TTP, jež se rozprostírala na ploše o výměře 8 073 ha. Třetí klasifikační kategorie, tedy orná půda zaujímá v dané lokalitě výměru necelých 92 ha. Ostatní plochy zaujímají plochu 112 ha. Poslední dvě kategorie jsou z hlediska výměry podobně rozšířené. Vodní toky a plochy zaujímají plochu o velikosti téměř 78 ha, naproti tomu zastavěná plocha se nachází na ploše o výměře necelých 87 ha.

V grafu níže (obrázek 4.5) je zaznamenán podíl jednotlivých klasifikačních kategorií na celkové ploše vojenského újezdu v poválečném období.

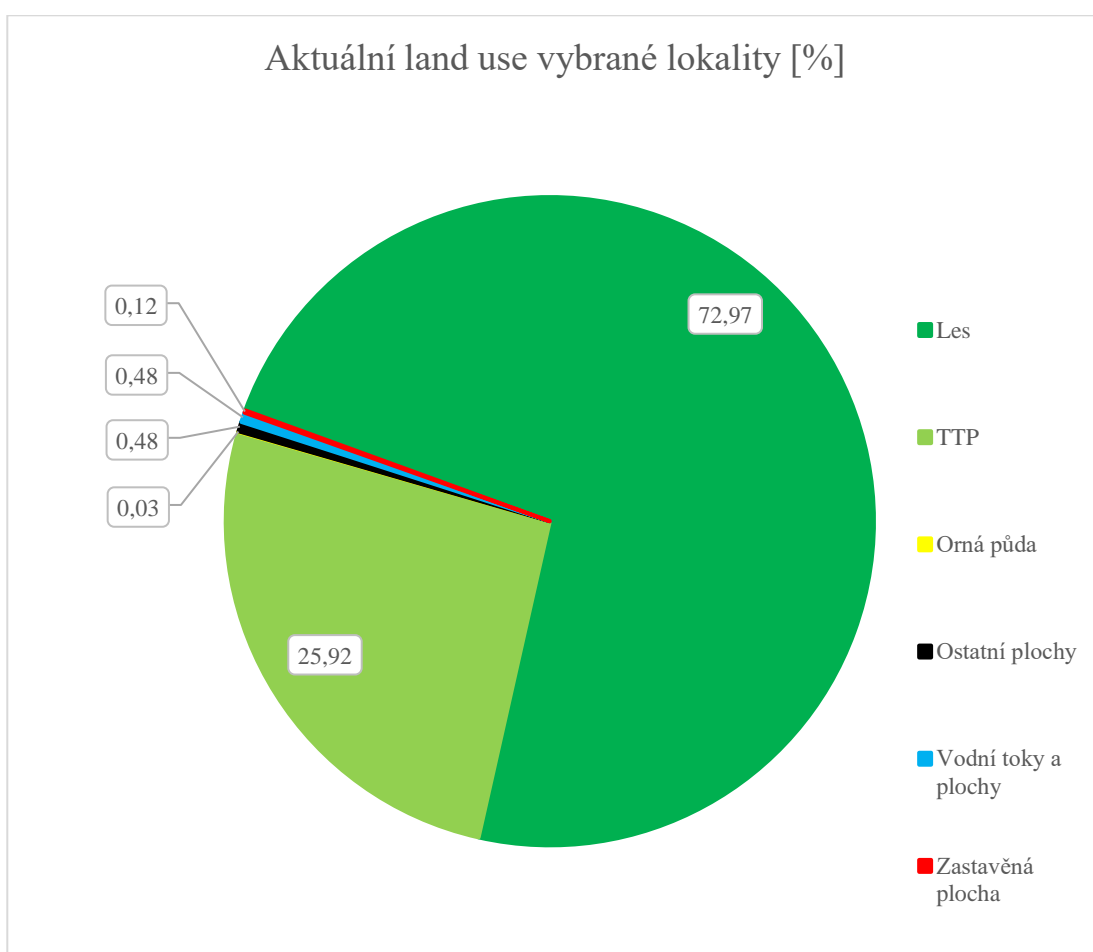
Obrázek 4.5 Zastoupení klasifikačních kategorií v land use vybrané lokality v polovině 20. století (Zdroj: vlastní zpracování)

V příloze 13 je vypracovaná mapa land use území vojenského újezdu s barevně vyznačenými klasifikačními kategoriemi z poválečného období.

4.2.3 Současný land use

V land use, který byl tvořen na základě aktuálních podkladů činila plocha klasifikační kategorie les 12 073 ha. Druhou nejrozšířenější klasifikační třídou v tomto období je TTP, která je zastoupena v území plochou 4 289 ha. Ostatní čtyři klasifikační kategorie jsou zastoupeny ve vybraném území minimálně. Kategorie orná půda zaujímá plochu 5 ha, zastavěná plocha se nachází na 19 ha. Kategorie vodních toků a ploch a ostatních ploch zaujímají téměř shodnou výměru, a to u ostatních ploch 80 ha a u kategorie vodní toky a plochy o 1 ha méně, tedy 79 ha.

Z grafu níže (obrázek 4.6) je možné vypočítat procentuální zastoupení jednotlivých klasifikačních kategorií v aktuálním land use.

Obrázek 4.6 Zastoupení klasifikačních kategorií v aktuálním land use vybrané lokality (Zdroj: vlastní zpracování)

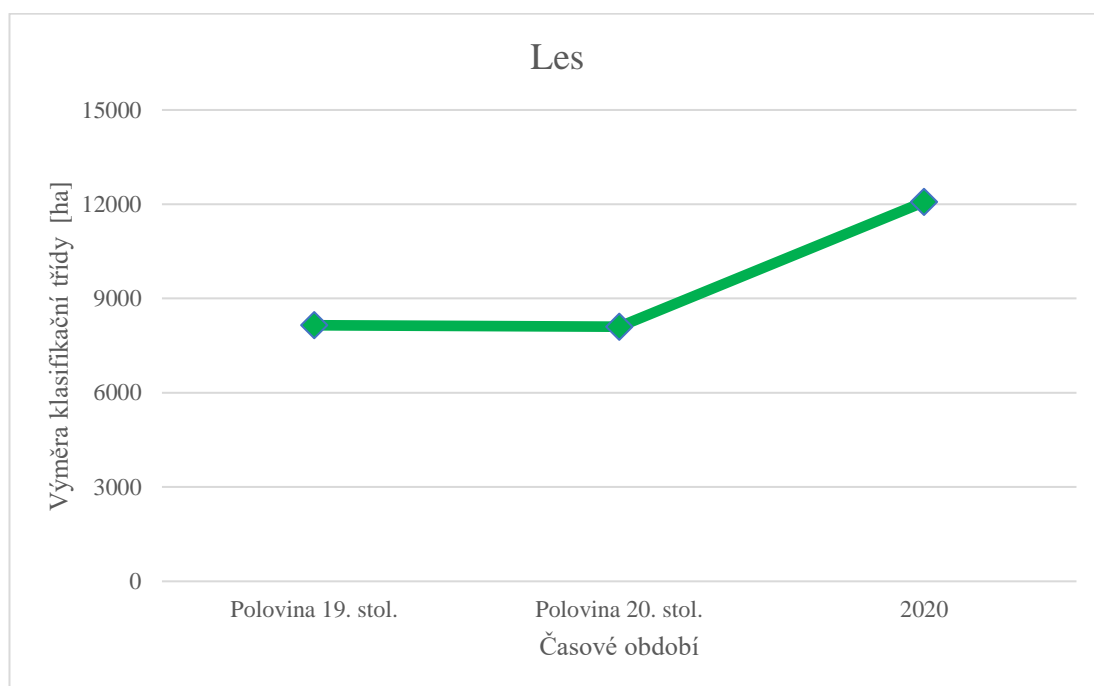
V příloze 14 je vypracovaná mapa současného land use území vojenského újezdu s barevně vyznačenými klasifikačními kategoriemi.

4.3 Vyhodnocení změn jednotlivých klasifikačních kategorií land use

4.3.1 Klasifikační kategorie les

Klasifikační kategorie les je v současné době nejvíce zastoupenou kategorií ve zvolené lokalitě. Tak tomu bylo i ve všech sledovaných časových úsecích. V prvním námi sledovaném časovém úseku, tedy v období druhého vojenského mapování dosahovala výměra kategorie les 8 154 ha. Výměra lesů k druhému sledovanému úseku, poválečnému období prodělala nepatrný pokles o necelé 1 %, po přepočtu na plochu se jedná o 51 ha. Nicméně za dobu 70 let od druhého sledovaného období vzrostla výměra téměř 24 %. Po přepočtení na jednotku plochy zjistíme, že se plocha lesů zvětšila o 3 970 ha.

V následujícím grafu (obrázek 4.7) je možné vyzorovat trend změny výměry klasifikační kategorie les v námi sledovaném časovém úseku.

Obrázek 4.7 Vývoj výměry klasifikační třídy les ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování)

Vývoj výměry lesních porostů úzce souvisí s historickým kontextem. Tato příhraniční oblast nikdy nepatřila mezi hojně obhospodařované. Podmínky pro hospodářství nebyly příznivé, z tohoto důvodu je samozřejmé, že převažovaly lesní porosty oproti ostatním kulturám. Následkem poválečných událostí, odsunu německého obyvatelstva a následně i založení vojenského újezdu, došlo k markantnímu nárůstu lesních ploch na úkor travních porostů.

Hospodářské využití lesních pozemků ve vojenském újezdu zabezpečuje divize Horní Planá, Vojenské lesy a statky České republiky, státní podnik. Vojenské lesy hospodaří způsobem šetrným k přírodě a krajině a jsou zároveň partnery několika programů ochrany přírody. Divize Horní Planá myslivecky obhospodařuje 5 honiteb, z nichž největší je právě honitba Knížecí stolec. Na tomto území je organizován poplatkový lov jelena a srnce a skupinové lovy spárkaté zvěře (Kazatel, 2020).

Lesní komplexy v okolí Knížecího stolce a Chlumu patří k největšímu přírodnímu bohatství vojenského újezdu. Počátky cílevědomého hospodaření v lesích je spojováno s knížecím rodem Schwarzenbergů. Zařazení vojenského újezdu do soustavy Natura 2000 je výsledkem práce na vysoké úrovni několika generací lesáků (Grulich a Hora, 2007).

Grulich s Vydrovou (2004) uvádějí, že lesy se od vzniku vojenského újezdu začaly samovolně rozrůstat, a to díky náletovým dřevinám, kterým se dařilo na původně zemědělských pozemcích. Velmi často se březinami, které dnes pokrývají velmi značnou plochu a tvoří zajímavé biotopy. Dnešní vegetační kryt je ovlivněn antropogenní činností, především kácením a dalšími zásahy do druhové skladby lesů. Zatímco vyšší polohy vojenského prostoru na západě jsou převážně zalesněné, ve střední a východní části se setkáváme s mozaikou lesů a odlesněných ploch, uvádí Grulich a Hora (2007).

Téměř polovina lesních porostů ve vojenském újezdu se nachází na území Chráněné krajinné oblasti Šumava, nebo je součástí soustavy Natura 2000, vyhlášena evropsky významnou lokalitou a ptačí oblastí. Zároveň území lesní správy Arnoštov je zahrnuto do ochranného pásma Národní přírodní památky Blanice, z důvodu výskytu prameništích stanovišť kriticky ohroženého druhu perlorodky říční (Ministerstvo obrany České republiky, 2020).

V lesních komplexech vojenských újezdů se mnohdy vyskytují významné či silně i kriticky ohrožené populace živočichů, pro které trvalá existence v hospodářských lesích není možná. V Evropsky významné lokalitě Boletice je krom již zmíněné perlorodky říční předmětem ochrany také tetřev hlušec nebo rys ostrovid. Ze zástupců ptáku lze zmínit tetřívka obecného, jeřábka lesního, kulíška nejmenšího, datlíka tříprstého či sýce rousného (Kazatel, 2020).

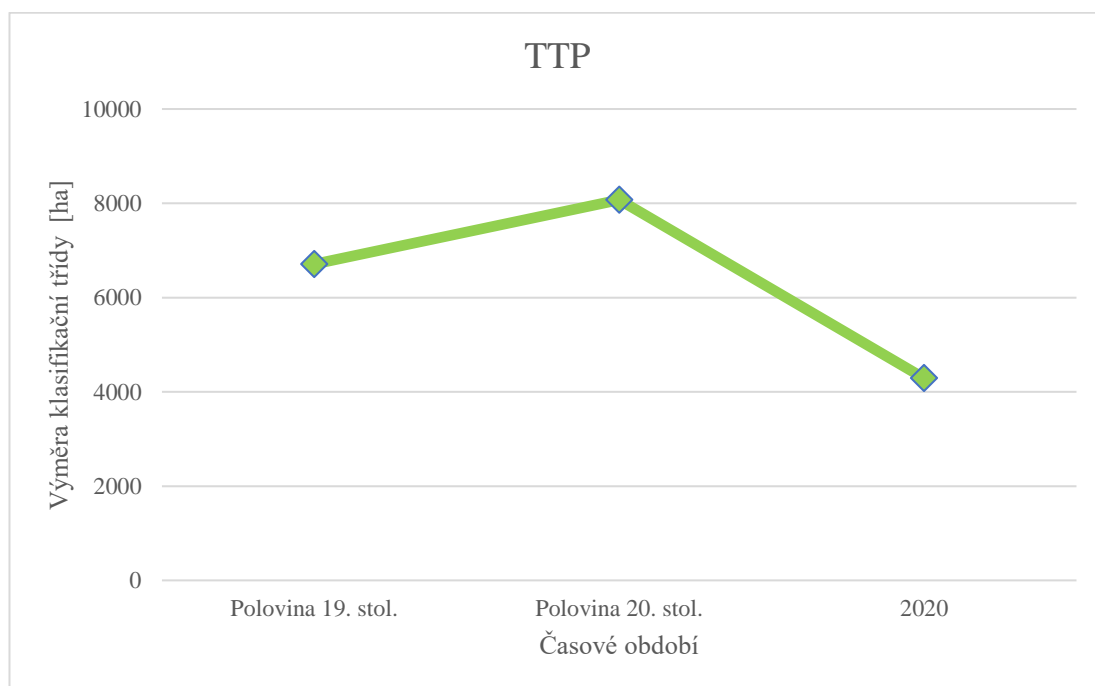
Značná lesnatost vojenských újezdů je též z důvodu otevřených cvičišť a dopadových ploch, neboť ty jsou prakticky vždy obklopeny velkými lesními komplexi, které tvoří jakési clony mezi střelnicemi. Vzhledem k jejich hlavnímu

určení a celkově méně intenzivnímu lesnickému hospodaření jsou leckde dochovány poměrně kvalitní porosty lesních habitatů, zejména bučin, místy i suťové lesy. Ve vyšších polohách se vyskytují podmáčené smrčiny (Bílek, 2014).

4.3.2 Klasifikační kategorie TTP

Klasifikační kategorie TTP je, jak ze všech průzkumů vyplývá, druhou nejhojněji zastoupenou kategorií v dané oblasti. Vývoj této kategorie zaznamenal napříč hodnocenými časovými úseky razantní změny. V období druhého vojenského mapování byla výměra trvalých travních porostů přes 6 700 ha. Postupem času k druhému sledovanému časovému úseku se výměra této kultury zvětšila na 8 073 ha. Dosáhla tak téměř poloviční rozlohy území a přiblížila se výměře lesních pozemků. Tyto dvě kategorie od sebe dělilo jen cca 30 ha. K poslednímu zjišťovanému časovému úseku je evidován pokles výměry o 23 %. Po přepočtení na jednotku plochy zjistíme, že se plocha trvalých travních porostů zmenšila o 3 784 ha.

Z následujícího grafu (obrázek 4.8) je patrný vývoj výměry klasifikační kategorie TTP v rámci zvolené lokality za uvedená časová období.

Obrázek 4.8 Vývoj výměry klasifikační třídy TTP ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování)

Odsun německého obyvatelstva zapříčinil nárůst travnatých ploch na úkor orné půdy. Následně po vzniku vojenského újezdu se plocha travnatých porostů zmenšila pro nemožnost jejich obhospodařování. To se posléze odrazilo na zmiňovaném pozvolném rozšiřování lesních ploch.

V práci týmu Mládek et al. (2006) je uveden fakt, že v období poloviny 20. století až do roku 1990 docházelo k poklesu rozlohy trvalých travních porostů v celé České republice. Zvláště pak uvádějí odsun německého obyvatelstva jako příklad utichnutí hospodaření na mnoha horských travních porostech, které byly následně zalesněny. Naproti tomu, Kvapilík s Kohoutkem (2009) uvádějí, že trvalé travní porosty jsou významným krajinnotvorným prvkem, mnohdy s cennými a pro jednotlivé oblasti charakteristickými společenstvy rostlin a živočichů. Z hlediska zachování tohoto přírodního a kulturního dědictví se význam trvalých travních porostů zvýšil.

V okrajových částech na plochách o menší rozloze je provozována pastva, dnes výhradně skotu. Většina zemědělské půdy je využívána jako jedno či dvousečné louky (Grulich, 2005). Rozlehlé plochy nepravidelně sečených, mnohdy i nesklizených travních porostů umožňují výskyt celé řady vzácných, ohrožených nebo jinak významných druhů ptáků (Bílek, 2014).

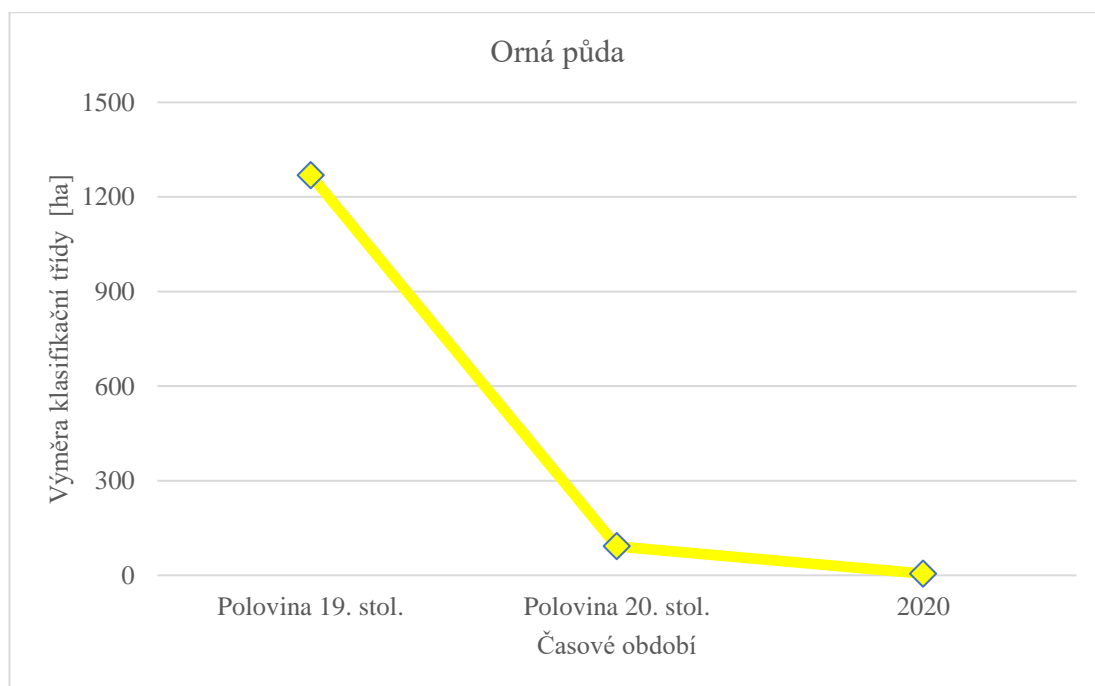
Plochy pro vojenské využití se dlouhodobě nacházejí ve stavu blokováného sukcesního vývoje. Střídají se tady travinné prostory spolu s mozaikou křovin a náletů, místy je pak vegetace z krátkodobého hlediska zcela odstraněna a povrch půdy narušen. Tyto disturbance jsou zcela zásadní pro mnoho druhů a společenstev živočichů i rostlin, pro které podmínky v souvisle zalesněné nebo intenzivně zemědělské krajině nejsou vhodné (Bílek 2014). Ze vzácných druhů rostlin se v této lokalitě můžeme setkat s popelivkou sibiřskou, prhou chlumní, kosatcem sibiřským, prstnatcem májovým či lilií zlatohlavou nebo hořcem hořepníkem (Kazatel, 2020). Výskyt vzácných druhů je závislý na podmínkách. Vojenský újezd nabízí širokou škálu typů luk, od suchých až po velmi vlhké. Zajímavým typem vlhkých luk jsou pak rašelinné louky, jež jsou z živočichů domovem např. bekasiny otavní, či tetřívka obecného a z rostlin suchopýru úzkolistého (Grulich a Hora, 2007).

4.3.3 Klasifikační kategorie orná půda

Klasifikační kategorie orná půda zaznamenala v průběhu stanoveného časového intervalu pokles. V prvním sledovaném úseku, v období druhého vojenského mapování zaujímala necelých 1 270 ha, což z ní činilo třetí nejzastoupenější kulturu v zájmové lokalitě vůbec. Postupně se výměra této kategorie propadla až na pouhých 5 ha. Což je vzhledem k velikosti řešené lokality velmi málo. Krajina v zájmové oblasti byla účelně a poměrně hojně zemědělsky využívána. Zemědělství bylo nedílnou součástí života v dnes již neexistujících obcích. Do dnešních dní se u zbytků některých sídel dochovaly i ovocné sady, jež mohou být zdrojem starých odrůd

ovocných stromů. Jelikož je od roku 2016 vojenský újezd Boletice bez trvale žijících obyvatel, hospodaření v oblasti zajišťuje státní podnik Vojenské lesy a statky, konkrétně se jedná o divizi Horní Planá.

Z následujícího grafu (obrázek 4.9) je patrný vývoj výměry klasifikační kategorie orná půda v rámci zvolené lokality za uvedená časová období.

Obrázek 4.9 Vývoj výměry klasifikační třídy orná půda ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování)

Od roku 1950 se v dané lokalitě projevil tzv. „vojenský management“, tedy využívání půdy pro armádní výcvik. Tento management má několik typických znaků. Armádou spravovaná území nebyla od skončení 2. světové války intenzivně zemědělsky obhospodařována. Druhým je, fakt, že zde nedošlo k devastaci krajiny v období socialistické kolektivizace (Bílek, 2014). V rámci socializace zemědělství v tuzemsku je výrazný úbytek orné půdy od šedesátých let minulého století z důvodu nemožnosti využití větší mechanizace na malých, vzdálených a svažitých pozemcích nepravidelných tvarů. Od počátku devadesátých let se s opouštěním orné půdy a ponecháváním ladem, nebo dokonce její zarůstání drnovým fondem i náletem stromů setkáváme mnohem častěji, neboť pro mnohé majitele je hospodaření na málo úrodných pozemcích bez dotací neefektivní (Bičík, 2004).

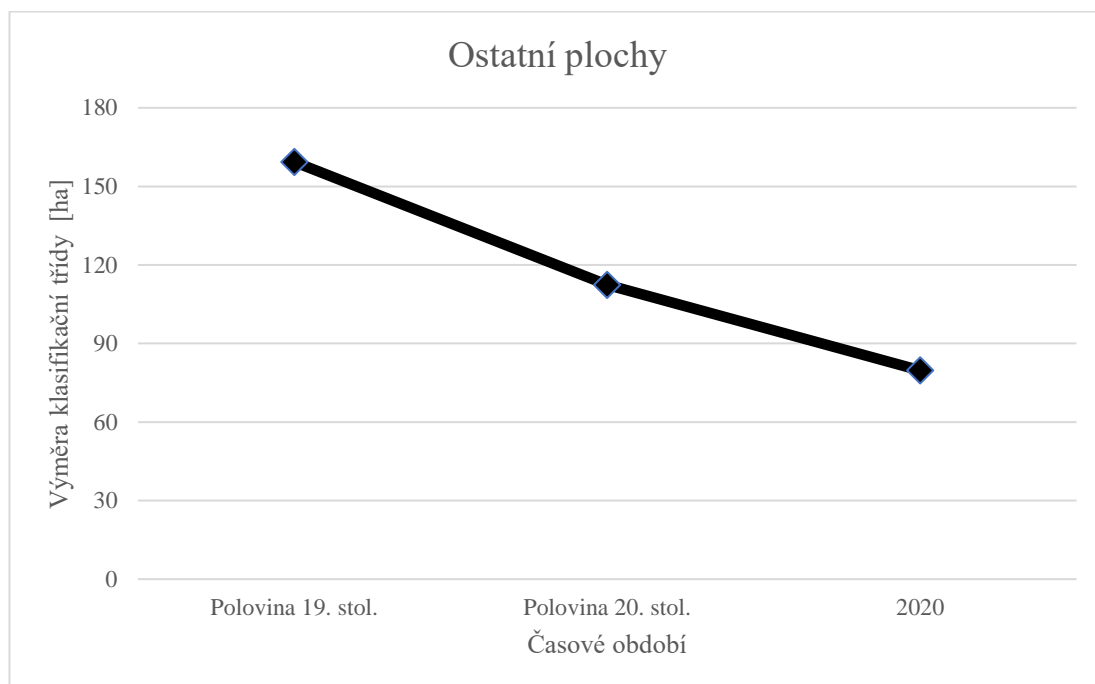
Následkem rozvoje průmyslu a markantnímu rozšiřování měst zalesňováním nevyužitá zemědělská půda v pohraničí klesla v letech 1948 až 1975 velmi výrazně klesla rozloha zemědělské půdy. Pokles je odhadován až ve výši 20 % (Lokoč

a Lokočová, 2010). Úbytek obyvatelstva a politická situace v polovině 20. století znamenaly rychlý pokles tlaku na půdu, což směřovalo k postupné přirozené sukcesi i výsadbě lesa na opuštěných lučních porostech a orné půdě. Na německé straně byl odliv obyvatelstva do vnitrozemí a pokles tlaku na půdu méně zřetelný, také díky předchozí nižší orientaci na zemědělskou produkci (Kolejka a Marek, 2004).

4.3.4 Klasifikační kategorie ostatní plochy

Klasifikační kategorie ostatní plochy zaznamenala v průběhu sledovaného období pokles výměr, což do jisté míry souviselo s politickou situací v polovině 20. století. V prvním sledovaném úseku, tedy v období II. vojenského mapování dosahovala tato kategorie výměry 159 ha. V druhém sledovaném období poloviny 20. století dosahovala výměra ostatních ploch 112 ha. V posledním sledovaném úseku zaujímá plocha ostatních ploch necelých 80 ha.

Z následujícího grafu (obrázek 4.10) je patrný vývoj výměry klasifikační kategorie ostatní plochy v rámci zvolené lokality za uvedená časová období.

Obrázek 4.10 Vývoj výměry klasifikační třídy ostatní plochy ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování)

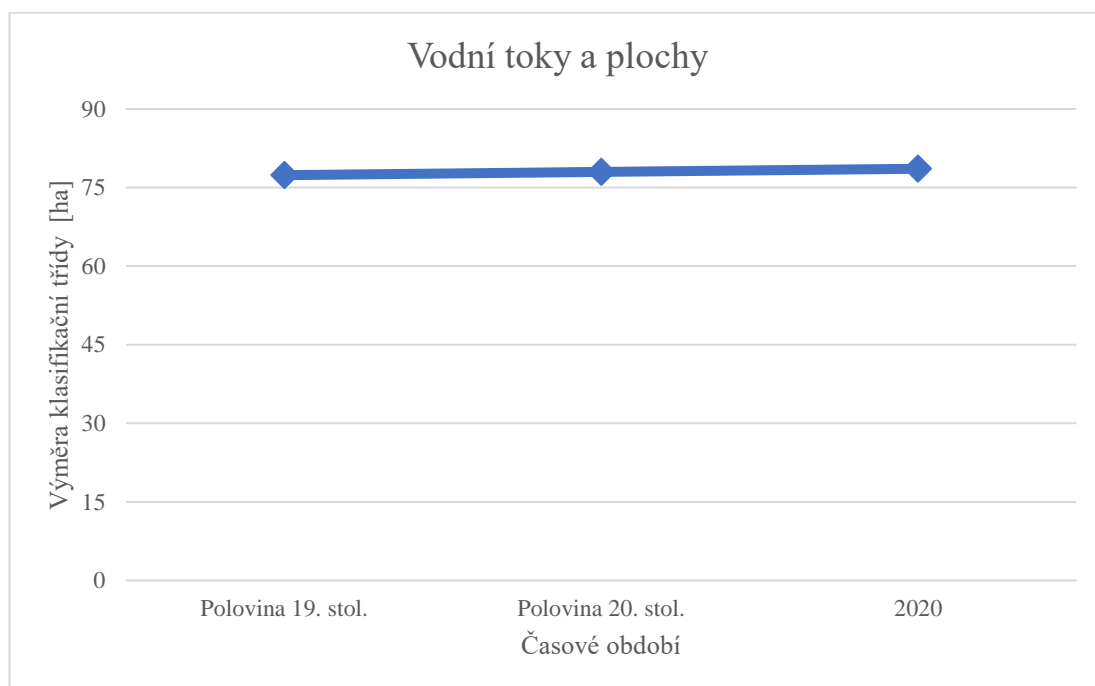
Spolu s klesajícím trendem výměr ostatních ploch na území vojenského újezdu Boletice se zcela změnil i jejich charakter. Původní komunikace spojovaly jednotlivá sídla, v nich sloužily k přístupům do obydlí a zároveň i k hospodářským pozemkům. Se vznikem vojenského újezdu některé komunikace zanikly a ostatní začaly být využívány pro přesun vojenské techniky.

Vojenský újezd je přístupný pro kolovou techniku s povoleným přesunem po veřejných komunikacích skrz 5 míst. Z jižní strany přes Kájov, z jihovýchodní strany přes Chvalšiny, ze severní strany přes Tisovku nebo přes Arnoštov a ze západní strany přes Horní Planou. Po optimalizaci vojenského újezdu a jeho částečném zpřístupnění veřejnosti vznikla v okrajových částech síť sedmi pěších tras a čtyř tras určených pro cyklisty (Ministerstvo obrany České republiky, 2020).

4.3.5 Klasifikační kategorie vodní toky a plochy

Stabilní, mírně rostoucí výměru měla v řešené lokalitě klasifikační kategorie vodní toky a plochy. V prvním sledovaném úseku, tedy v polovině 19. století dosahovaly vodní plochy výměry 77 ha. K následujícímu sledovanému časovému úseku se výměra zvětšila o necelý 1 ha, tudíž výměra vodních ploch v polovině 20. století činila téměř 78 ha. V posledním sledovaném úseku dosáhla výměra vodních ploch po zaokrouhlení na 79 ha.

Z následujícího grafu (obrázek 4.11) je patrný vývoj výměry klasifikační kategorie vodní toky a plochy v rámci zvolené lokality za uvedená časová období.

Obrázek 4.11 Vývoj výměry klasifikační třídy vodní toky a plochy ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování)

Území vojenského újezdu Boletice je významným zdrojem vod především pro povodí Vltavy a Blanice. Divize Horní Planá zde spravuje několik vodních ploch, mezi kterými se nachází i rybník Olšina, jenž byl vybudován v 15. století. Rybník Olšina se nachází v nadmořské výšce 731 m n. m. a je nejvýše položeným chovným rybníkem

---

v České republice. Dominantní v jeho produkci je kapr, amur bílý a candát. Výlovy tohoto rybníka jsou pořádány jednou za 2 roky v podzimních měsících.

Rybníkářství je od nepaměti krajinným a dějinným fenoménem českých zemí. Rybníky dříve zastávaly širší roli, než jen ekonomicky výnosný chov ryb. Uspokojovaly také nároky společnosti jako zdroje pitné a užitkové vody. Zároveň se staly důležitou součástí krajiny, jelikož plní roli významného krajinného prvku (Křivánek et al., 2012). Lokoč a Lokočová (2010) ve své publikaci uvádějí, že nejvíce rybníků existovalo v jižních Čechách a na Pardubicku, zároveň informují, že běžně byli při kolektivizaci všemožně narušeny odvodňovací systémy. Území vojenského újezdu bylo těchto zásahů do krajiny ušetřeno, díky tomu se zde v okolí mokřadů dochovaly početné populace velmi citlivých druhů, které se v krajině daří chránit jen obtížně (Grulich et al., 2007).

4.3.6 Klasifikační kategorie zastavěná plocha

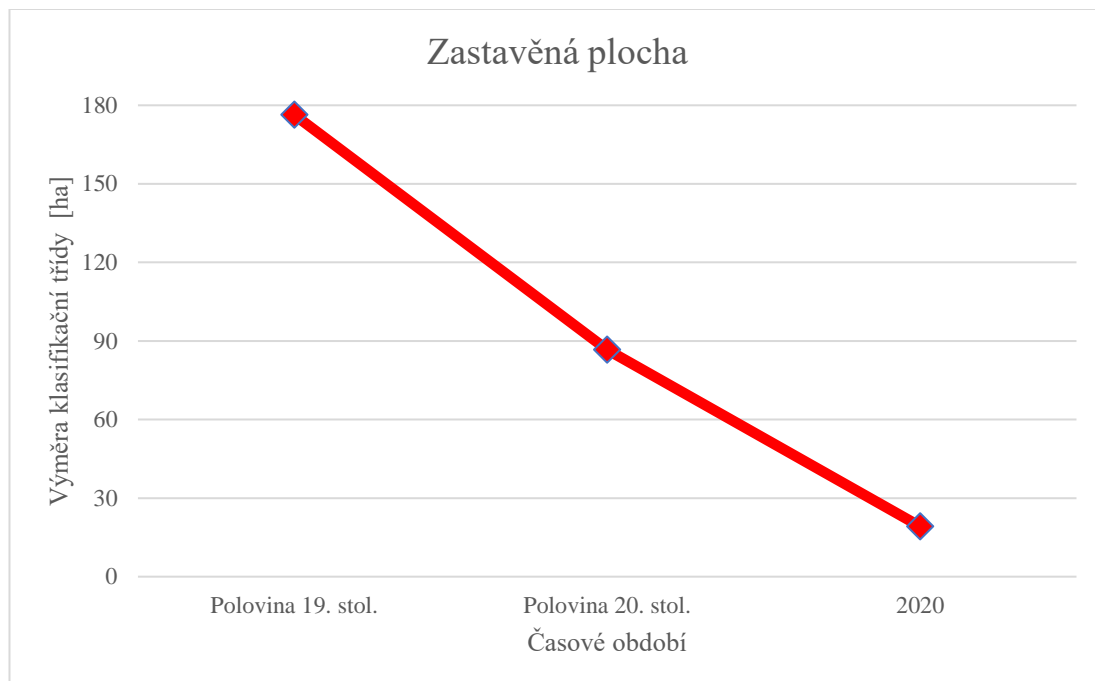
Rozloha klasifikační třídy zastavěné území měla sestupný charakter. V první fázi, tedy v období II. vojenského mapování byla zaznamenána největší výměra zastavěných ploch, a to přes 176 ha. K následujícímu období je evidován pokles výměry zastavěných ploch o 89 ha, výměra v polovině 20. století činila tedy necelých 87 ha. V důsledku zřízení vojenského újezdu se výměra zastavěných ploch snížila na 19 ha.

Po 2. světové válce nastala radikální změna politicko – ekonomické situace, která se významně projevila v příhraničních oblastech naší republiky. Z důvodu poválečného odsunu německého obyvatelstva, blízkosti státní hranice a vojenského výcvikového prostoru Boletice a náročných přírodních podmínek pro hospodaření zaniklo v území velké množství sídel. Z těchto důvodů nebyla většina vesnic znovu osídlována. Zvláštní režim území oficiálně stvrdilo zřízení vojenského újezdu.

Po zřízení vojenského újezdu se na území začala shromažďovat kořistní vojenská technika a vojáci využívali původní obydlí po Němcích. Do roku 1960 byly původní vesnice zcela vymazány z map a následně při cvičných střelbách i z povrchu. Většina budov byla srovnána se zemí, zůstala pouze ojedinělá torza roztroušená po krajině. V 60. letech probíhal výcvik jednotek formou dlouhodobého intenzivního výcviku, u něhož postačovalo pouze jednoduše zbudovaná zařízení. Teprve až v 70. a 80. letech došlo k rozšíření a modernizaci výcvikových zařízení (Kazatel, 2020). Po roce 1989 a následném zrušení povinné základní vojenské služby se Armáda stala plně profesionální a tím se stavy členů armády podstatně snížily. Tato situace vyústila

v postupné opuštění všech malých cvičišť, střelnic a redukci velkých výcvikových prostorů (Vacek, 2014).

Z následujícího grafu (obrázek 4.12) je patrný vývoj výměry klasifikační kategorie zastavěných ploch v rámci zvolené lokality za uvedená časová období.

Obrázek 4.12 Vývoj výměry klasifikační třídy zastavěná plocha ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování)

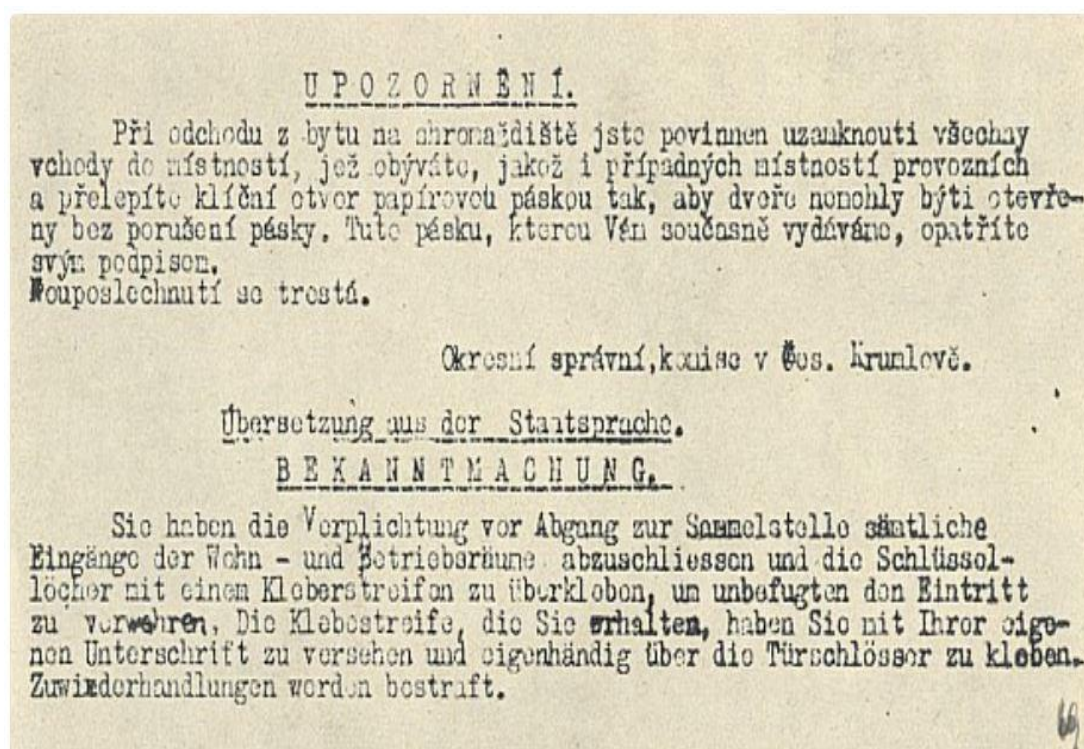
4.4 Historie a současnost obcí ve vojenském újezdu Boletice

Struktura původního osídlení v území dnešního vojenského újezdu Boletice byla obdobná, jakou je možné v současnosti pozorovat v sousedním Rakousku. Nacházely se zde osamocené statky, jež byly rozprostřeny v celé oblasti a půda byla využívána pro zemědělskou činnost a lesy jako zdroj suroviny. Po sčítání lidu Království českého z roku 1850 bylo uváděno, že v oblasti žije zhruba 6 700 obyvatel. Na základě sčítání lidu z roku 1910 byla prokázána existence 6 600 obyvatel v 56 obcích a 1 048 domech. Hustota zalidnění se blížila hodnotě 30 obyvatel/km². Obyvatelstvo bylo téměř výhradně Německé národnosti, z uvedeného počtu tvořili Češi pouze 1 %. Počet obyvatel kulminoval v roce 1938, přičemž nepřesáhl hodnotu 10 000 obyvatel. Následně od roku 1939 je zaznamenán trvalý pokles, který byl navíc umocněn po roce 1945, kdy bylo německé obyvatelstvo odsunuto a krajina zůstala téměř vylidněná. Boleticko bylo následně osidlováno přistěhovalci ze Slovenska, Maďarska a Rumunska, nicméně tento proces byl přerušen z důvodu vznikajícího vojenského prostoru.

Po událostech 2. světové války došlo v této oblasti k podstatným změnám. V důsledku poválečného odsunu německého obyvatelstva se počet obyvatel dané lokality razantně snížil. Proces odsunu byl uskutečněn ve dvou etapách. První z nich probíhala v roce 1945, a to v měsících květnu až srpnu. Tyto odsuny v podstatě přímo navazovaly na osvobození, bez ohledu na později vyhlášenou Postupimskou dohodu. Vojenské i místní správní orgány prováděly soupis a třídění Němců ve všech lokalitách, ve kterých bylo německé obyvatelstvo výrazněji koncentrováno. Průběh těchto neorganizovaných odsunů byl mnohdy velmi krutý z důvodu svévole tzv. revolucionářů.

Druhá fáze odsunu Němců byla uskutečněna až po konferenci vítězných velmocí, od 25. ledna 1946 do 29. října 1946. Tyto odsuny byly oproti předchozí fázi prováděny spořádaným způsobem, na základě právních podkladů. Na obrázku 4.13 je zachycen dokument s pokyny k vystěhování.

Obrázek 4.13 Dokument o odsunu vyhotoven Okresní správní komisí v Českém Krumlově (Zdroj: Kohoutí kříž, 2021)

V tabulce 4.2 níže je přehledně uveden soupis obcí, které se nacházely na území dnešního vojenského újezdu Boletice. Dále je v tabulce doplněn německý název obce, název správní obce, název dnešního katastrálního území, v němž se nacházela, nejvyšší dosažené množství domů, poměr národností obyvatel jednotlivých obcí k roku 1930 a současný stav, v jakém se obec nachází.

Tabulka 4.2 Přehled zaniklých obcí na území vojenského újezdu Boletice (Zdroj: vlastní zpracování)

Název zaniklé obce	Německý název	Správní obec	Katastrální území	Nejvyšší počet domů	Počet obyvatel k roku 1930 (z toho Němci)	Současný stav obce
Beníkovice	<i>Penketitz</i>	Hoříčky	Boletice u Českého Krumlova	16	99 (99)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdíva domů.
Bezděkov	<i>Pösigl</i>	Horní Brzotice	Boletice u Českého Krumlova	7	33 (27)	Trosky zničených domů a kapličky.
Bílovice	<i>Pilletitz</i>	Hoříčky	Boletice u Českého Krumlova	6	33 (32)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdíva budov.
Bláto	<i>Benetschlag</i>	Mladoňov	Polná u Českého Krumlova	18	169 (169)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdíva budov.
Boletice	<i>Poletitz</i>	Boletice	Boletice u Českého Krumlova	41	256 (252)	Částečně obývána.
Bozdova Lhota	<i>Hundshaberstift</i>	Jablonec	Jablonec u Českého Krumlova	14	83 (83)	Zcela zničena.
Břevniště	<i>Tussetschlag</i>	Horní Brzotice	Boletice u Českého Krumlova	18	100 (93)	Zcela zničena.
Dolní Brzotice	<i>Böhmendorf</i>	Horní Brzotice	Polná u Českého Krumlova	21	107 (107)	Zcela zničena.
Horní Brzotice	<i>Perschetitz</i>	Horní Brzotice	Polná u Českého Krumlova	22	111 (108)	Zcela zničena.
Hvozd	<i>Hochwald</i>	Střemily	Třebovice u Českého Krumlova	11	75 (75)	Zcela zničena.
Chlumany	<i>Chumau</i>	Ondřejov	Ondřejov u Českého Krumlova	31	145 (145)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdíva budov.
Jablonec	<i>Ogfolderhaid</i>	Jablonec	Jablonec u Českého Krumlova	83	526 (520)	Zcela zničena.
Javoří	<i>Michetschlag</i>	Mladoňov	Polná u Českého Krumlova	9	169 (169)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdíva budov.

Květná	<i>Blumenau</i>	Starý Špičák	Jablonec u Českého Krumlova	32	136 (136)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Lomek	<i>Haidl</i>	Vitěšovice	Třebovice u Českého Krumlova	12	76 (76)	Zcela zničena.
Loutka	<i>Reith</i>	Jablonec	Jablonec u Českého Krumlova	20	127 (127)	Zcela zničena.
Mišňany	<i>Meisetschlag</i>	Mladoňov	Polná u Českého Krumlova	11	66 (63)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Mladoňov	<i>Plattetschlag</i>	Mladoňov	Polná u Českého Krumlova	28	169 (169)	Zcela zanikla.
Nová Víska	<i>Neudörfel</i>	Ondřejov	Ondřejov u Českého Krumlova	58	282 (282)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Nový Špičák	<i>Neuspitzenberg</i>	Starý Špičák	Jablonec u Českého Krumlova	20	92 (92)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Ondřejov	<i>Andreasberg</i>	Ondřejov	Ondřejov u Českého Krumlova	43	200 (197)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Osí	<i>Schönfelden</i>	Střemily	Boletice u Českého Krumlova	17	105 (105)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Otice	<i>Ottetstift</i>	Hodňov	Polná u Českého Krumlova	10	90 (88)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Podvoří	<i>Podwurst</i>	Boletice	Boletice u Českého Krumlova	16	96 (94)	Většina domů zanikla, některá budovy dochovány.
Polečnice	<i>Neustift</i>	Lštín	Polná u Českého Krumlova	14	108 (97)	Zcela zanikla, zachována pouze budova nádraží.
Prakěj	<i>Pragerstift</i>	Vitěšovice	Třebovice u Českého Krumlova	14	92 (92)	Zcela zničena, zachována pouze kaplička na okraji obce.
Račín	<i>Ratschin</i>	Starý Špičák	Ondřejov u Českého Krumlova	27	116 (116)	Zcela zničena, zbytky

						obvodového zdiva budov.
Sádlno	<i>Zodl</i>	Ktiš	Třebovice u Českého Krumlova	26	138 (138)	Zcela zničena.
Starý Špičák	<i>Altspitzenberg</i>	Starý Špičák	Jablonec u Českého Krumlova	24	97 (96)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Strouhy	<i>Graben</i>	Ondřejov	Ondřejov u Českého Krumlova	27	149 (149)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Střemily	<i>Richterhof</i>	Střemily	Třebovice u Českého Krumlova	18	127 (116)	Částečně obývána.
Šavlova Lhota	<i>Schlagl</i>	Střemily	Boletice u Českého Krumlova	8	48 (48)	Zcela zničena, zachována pouze kaplička na okraji obce.
Uhlíkov	<i>Uhligsthal</i>	Záhvozdí	Uhlíkov u Českého Krumlova	32	202 (202)	Zcela zničena.
Veselí	<i>Schneidetschlag</i>	Mladoňov	Polná u Českého Krumlova	25	140 (140)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Vitěšovice	<i>Kriebaum</i>	Vitěšovice	Třebovice u Českého Krumlova	34	214 (213)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Vitěšovičtí Uhlíři	<i>Kriebaumkollern</i>	Ondřejov	Ondřejov u Českého Krumlova	32	149 (149)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Vlčí Jámy	<i>Wolfsgrub</i>	Křišťanov	Ondřejov u Českého Krumlova	13	71 (71)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Vražice	<i>Prossnitz</i>	Vitěšovice	Třebovice u Českého Krumlova	16	86 (86)	Zcela zničena, zachována pouze kaplička na okraji obce.
Zadní Bor	<i>Hinterhaid</i>	Starý Špičák	Jablonec u Českého Krumlova	33	160 (160)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.
Zlatá	<i>Goldberg</i>	Starý Špičák	Jablonec u Českého Krumlova	43	201 (201)	Zcela zničena, zbytky obvodového zdiva budov.

Na základě tohoto soupisu byl vypracován mapový výstup s lokalizací všech zmíněných obcí nacházejících se ve vojenském újezdu Boletice, viz příloha 11. K detailnějšímu popisu byly na základě evidovaného počtu obyvatel a historického významu vybrány čtyři obce, a to obec Boletice, Jablonec, Ondřejov a Uhlíkov.

4.4.1 Obec Boletice (*Poletitz*)

V 6. století n. l. byla oblast osídlena slovanským kmenem Boleticů, odkud patrně pramení původní pojmenování osady – Bolotitz. Centrem osídlení se stal opevněný hrádek na vrchu Raziberk (Novotný, 2012). První písemností, ve které jsou zmíněny Boletice, je zakládací listina kláštera Zlatá koruna z roku 1263. V tomto dokumentu byly tomuto nově vzniklému klášteru Boletice darovány (Skočný, 2019).

Obrázek 4.14 Pohled na boletický kostel, faru, školu a hospodářské budovy z roku 1936 (Zdroj: Skočný, 2020)

Počet obyvatel se po dobu existence obce razantně proměňoval, ke konci 19. století žilo v Boleticích včetně samot přes 250 Němců. Fungoval zde hostinec a obchod se smíšeným zbožím. Již v polovině 17. století probíhalo v Boleticích vyučování s jedním učitelem pro cca 30 dětí. To se konalo v budově školy v blízkosti fary a nedaleko kostela (budovy viz obrázek 4.14). Nicméně v roce 1970 byla jak budova školy, tak budova fary demolována (Skočný, 2019). Život zdejších obyvatel byl narušen nástupem 2. světové války a jejími následky (Novotný, 2012). Bezprostředně

---

po odsunu německých obyvatel byla lokalita začleněna do prostoru vojenského újezdu. Tyto události se promítly i na obci Boletice. Po střediskové obci zbyl pouze název, neboť vojsko přesunulo centrum původních Boletic na východ namísto zaniklé obce Dolany. Právě zde byla umístěna posádka a sídlo správy vojenského újezdu. V původní obci byly později v její severovýchodní části postaveny dva panelové domy pro sovětské vojáky (Skočný, 2019).

Jednou z nejvýznamnějších staveb ve vojenském újezdu je bezpochyby boletický kostel sv. Mikuláše. Tato majestátní románské budova, jež byla přestavěna v gotickém stylu a nachází se necelý kilometr jihovýchodním směrem od vsi na vrchu Olymp (640 m n. m.) Kostel pochází z poloviny 12. století a je považován za nejstarší sakrální památku jižních Čech (Kazatel, 2020). V průběhu staletí byl ještě několikrát přestavěn. Odsun původního německého obyvatelstva a vytvoření vojenského újezdu, zapříčinilo devastaci stavby samotné i celého jejího okolí, včetně hřbitova. Markantní škody na objektu způsobili příslušníci Československé lidové armády a vojáci sovětských okupačních vojsk v 60. až 80. letech 20. století, jak je možné pozorovat v příloze 3. Z tohoto období na památce zůstaly nápisy azbukou na zdech a zničených freskách, také byl zničen veškerý mobiliář. Hledači pokladů byly rozkopány podlahy a následně ukradeny. Teprve po listopadu 1989, byly zahájeny záchranné práce na budově kostela. Kostel od té doby prochází rozsáhlou rekonstrukcí, při které byla provedena oprava krytiny střechy, stropů a celý kostel opatřen replikou raně barokní fasády (Vojenský újezd Boletice, 2021b).

Vlastní průzkum obce Boletice

Návrší Olymp s budovou kostela sv. Mikuláše již nespadá do oblasti vojenského prostoru, a proto je možné se k němu přiblížit automobilem. Od asfaltové komunikace jej dělí uzamčená závora a cca 200 m šterkové cesty.

Fasáda kostela je již během času od opravy poničená, jak je vidět na obrázku 4.15, nicméně aktuální práce na renovacích jsou patrné na budově márnice, hřbitovní zdi a vyrovnaných náhrobních kamenech, viz příloha 4. Jak je patrné z obrázku 4.16, z někdejších mohutných budov, zbyly jen trosky. Po dříve přilehlých hospodářských budovách není v současnosti ani památky, ale je možné pozorovat zbytky obvodových zdí budovy školy a fary ve strmé stráni pod kostelem. Díky dochované výšce zdiva, dřevěným okenním rámcům a dveřním zárubním lze určit původní dispozici objektů. Součástí probíhajících renovací je i odstranění náletů dřevin a plevelných rostlin, což usnadnilo prostupnost k pozůstatkům budov.

Obrázek 4.15 Pohled na boletický kostel s přilehlým hřbitovem (Zdroj: vlastní)

Obrázek 4.16 Zbytek obvodových stěn školy ve svahu pod kostelem (Zdroj: vlastní)

4.4.2 Obec Jablonec (*Ogfolderhaid*)

První doloženou zmínkou o osadě patřící pod rychtu Polná, je soupis majetku zlatokorunského kláštera z roku 1387. Obec byla po husitských válkách značně vyrabována a následně během třicetileté války vypálena (Skočný, 2020). K obci Jablonec byly připojeny nedaleké osady Loutka a Bozdova Lhota (Novotný, 2012).

Obrázek 4.17 Pohled na jabloneckou školu a kostel (Zdroj: Novotný, 2020)

V roce 1719 panství po několikáté změnilo svého majitele, přičemž novými majiteli se stal rod Schwarzenbergů. Pro Jablonec toto období znamenalo obrovský rozkvět. Roku 1787 zde byla založena škola, která měla tři třídy, postupem času se rozšířila na třídy čtyři, a navštěvovalo ji přes 180 žáků (Skočný, 2020). Centrum obce se rozkládalo na obou březích potoku Olšina. Pravý břeh nesl označení „*Malá strana*“ a nacházela se zde řada domů. Hlavní ulice s řadou domů na levém břehu byla značena jako „*Velká strana*“. Oba břehy potoka byly propojeny třemi mosty a lávkou. Uprostřed stála budova kostela a škola se sportovním hřištěm, viz obrázek 4.17. Občanská vybavenost obce byla na relativně vysoké úrovni, byl zde lékař, porodní bába, řada učitelů, zvěrolékař, ale i řada dalších řemeslníků, pro příklad pekař, řezník, hospodští, obchodníci, hajný, mlynář, kovář, krejčí, ševci, truhlář či tesař nebo holič (Novotný, 2012). Poválečný odsun a začlenění do vojenského prostoru znamenalo

---

postupnou devastaci Jablonce (Skočný, 2020). Podoba obce z roku 1935 je zachycena na snímku v příloze 5.

Na místě dřevěné kaple byl roku 1785 položen základní kámen kostela Nalezení sv. Kříže, který byl dokončen a vysvěcen roku 1789. Oproti ostatním katolickým kostelům není orientován k východu, jak je zvykem, ale k jihu. Jednalo se o typickou jednolodní sakrální stavbu v jednoduchém stylu s malou klenutou sakristií na východu a barokní věží, zakončenou plechovou lucernou se čtveřicí zvonů ze severní strany (Skočný, 2020). Jablonecký kostel byl ještě roku 1953 neporušen, nicméně v tomto roce došlo k transportu místních varhan. Ty byly několikrát stěhovány, až byly finálně roku 2006 umístěny do kostela v Cetvinách, kde se dočkaly renovace. Budova kostela ani vybavení nevykazovalo žádnou uměleckou hodnotu, a proto byla stavba kolem roku 1957 kompletně odstřelena (Zničené kostely, 2021).

Vlastní průzkum obce Jablonec

V místech, kde se dříve nacházela obec Jablonec dnes nejsou po osídlení téměř stopy, neboť zde byla vybudována střelnice bojových vozidel. Tato střelnice byla založena v roce 1972 a je určena k provádění střeleckých nácviků, cvičení střelb z ručních zbraní, ručních protitankových zbraní a ze zbraní bojových vozidel.

Podle pamětníka závěrečné likvidace obce bylo vyhlášeno třídní vojenské cvičení na začátku roku 1969, jehož úkolem bylo srovnat zbytky budov se zemí (Novotný, 2020). Jablonec byl v té době značně poničen, někde byla jen torza budov s ovocnými dřevinami v bývalých zahradách, řada domů byla již před tím vypálena. Rozkaz se za pomoci dělostřelectva podařilo splnit a veškerá stavení, budova kostela i hřbitov byly nenávratně zdemolovány bez ohledu na zachování památky na tehdejší obyvatele. Následně bylo vše upraveno tak, jako by se zde žádná obec nikdy nenacházela, veškeré dřeviny byly vykáceny, koryto vodního toku bylo pozměněno i cesty vedoucí do vsi byly rozorány.

Tato demoliční akce se naštěstí vyhnula nedaleko stojící „*Altenberg Kapelle*“. Jedná se o kapličku pocházející ze 17. století (viz obrázek 4.18), ukrytou severovýchodním směrem v lesích. Uvnitř jsou nástěnné malby Bičovaného Krista z Wiesu, Madony a sv. Jana Nepomuckého. Kaple se stala poutním místem nad údajně léčivým pramenem. Zbožní obyvatelé Jablonce sem často chodívali k modlitbám. Podařilo se mi sehnat zároveň i historický snímek daného objektu viz příloha 6.

Obrázek 4.18 Nedaleká kaple „*Altenberg Kapelle*“ (Zdroj: vlastní)

4.4.3 Obec Ondřejov (*Andreasberg*)

Obec Ondřejov byla založena v nadmořské výšce 1005 m n. m. na jižním úbočí vrchu Chlum nedaleko pramene Olšiny. Za rok založení obce je považován letopočet 1518, nicméně někteří historikové uvádějí existenci tzv. „*Starého Ondřejova*“ již k roku 1349. Obec byla po třicetileté válce zpustošená, teprve v 2. polovině 17. století byli do této oblasti povoláni němečtí dřevorubci, kteří se zde usadili. V Ondřejově byla založena trojtřídní škola, která sloužila i pro žáky z okolních osad. Dále se zde nacházely dva hostince, špitál a v roce 1904 přibyla i poštovna. (Novotný, 2020). Budova Knížecího špitálu byla zřízena z pověření knížecího dvorního rady, jednalo se o přízemní jednoduchou budovu severně od kostela s vlastní kaplí a bohatě malovanými lidovými motivy. (Skočný, 2020). Přílohou 8 je pohled na Ondřejov z roku 1941.

Obrázek 4.19 Pohled na ondřejovský kostel (Zdroj: Podhola, 2017)

Kostel Navštívení Panny Marie v Ondřejově byl založen za podpory Schwarzenbergů v roce 1728, byl dokončen a vysvěcen hned rok následující. Jednoduchý svatostánek ukončený z jedné strany klenutým presbytářem byl postaven v barokním stylu ve dvou částech na základě kombinace několika plánů. Na západní straně se nacházela věž, původně s cibulovitou bání, která byla posléze vyměněna za střechu jehlancového typu. Následně byla na severní straně přistavěna sakristie. V roce 1728 byl kolem kostela zřízen hřbitov, jak je možné pozorovat na obrázku 4.19, následně zde přibyla i budova fary (Novotný, 2012). Ondřejovský kostel byl na území jižních Čech několikrát napodoben, příkladem může být Dobrá Voda u Horní Plané, nebo kostelík u křížové cesty na vrchu Randlesberg u Hořic na Šumavě (Skočný, 2020). Tento napodobovaný půdorys je zobrazen v příloze 7.

Poválečný odsun a zařazení území do vojenského prostoru toto sídlo s roztroušenou horskou zástavbou zcela zničily (Podhola, 2006). Původně byla zamýšlena demontáž místního kostela s tím, že mobiliář bude převezen do Zlaté Koruny. Jednou z posledních potvrzených informací byla zpráva z roku 1948 o zničení zdejších varhan neznámým vandalem. Po následném příchodu armády do Ondřejova již jakékoliv informace chybí. Roku 1956 byla uvedena informace o zničení střešní krytiny svatostánku povětrnostními podmínkami. Následně žádala Státní památková

---

správa Ministerstvo národní obrany, o zachování a opravu kostela. Posledním dokladem o existenci stavby byla právě odpověď na tuto výzvu, která zněla: „*Kostel bude stržen, okolní hřbitovní zeď je možno nechat dožít a zůstat stát může i hřbitovní kříž*“. (Podhola, 2017). V půli cesty mezi Starým a novým Ondřejovem se nacházela poměrně mohutná kaple Panny Marie, avšak stejně jako kostel byla nemilosrdně srovnána se zemí. Obdobný osud měla i výklenková kaplička nedaleko budovy kostela nebo špitální kaple spolu s budovou špitálu a další budovy. Ještě v roce 1947 byla obec nepatrně osídlena, zbylo zde několik polorozpadlých domů, na jejichž základech armáda své objekty nedostavěla. Dodnes slouží tato oblast vojákům jako cvičiště boje o osadu a zároveň jako dopadová plocha letecké a dělostřelecké střelnice Ondřejov – Nová Víska (Skočný, 2020).

Vlastní průzkum obce Ondřejov

Obrázek 4.20 Torzo budovy mlýna nedaleko Ondřejova (Zdroj: vlastní)

V oblasti, kde se původně nacházela obec Ondřejov se dnes může návštěvník setkat pouze s ruinami domů, které však nejsou zcela původní, neboť se v nich nachází stavební materiál z pozdějších let. Je tedy pravděpodobné, že tyto objekty byly nějakým způsobem Armádou upraveny či opraveny, zároveň se v lokalitě nachází i budovy vybudované již pro účely vojenského újezdu. Po cestě je možné narazit na všelijaké kusy někdejšího zařízení domácností. Hřbitovní zeď, která byla při demoličních pracích ponechána vlastnímu osudu byla nakonec opravena a dodnes

---

lemuje oblast, kde se původně nacházel hřbitov. Na obrázku 4.20 je možné zhlédnout jednu z budov zaniklé obce Ondřejov.

4.4.4 Obec Uhlíkov (*Uhligsthal*)

Ještě koncem 18. století přetrvávalo v želnavském lesním revíru jádro starého pralesa. Zdejší dřevařské kolonie vznikaly po roce 1666. Lesní osady se postupně neplánovitě rozšířily, což s sebou přineslo i odlesnění ploch za účelem zemědělství ve vyšších polohách. Vznik samotné obce Uhlíkov pak datujeme do roku 1822 (Skočný, 2020). Název obce vznikl pravděpodobně složeninou osobního německého jména „*Ulrich*“ a německého označení pro údolí „*Tal*“. Usadilo se zde šestnáct lesních dělníků, kteří pocházeli nejen z okolních šumavských vesnic, ale i z Horního Rakouska či Bavorska (Novotný, 2012).

Vzhledem k drsným podnebným podmínkám zde byl zejména chován dobytek. Z hlediska struktury obce se jednalo o jednořadou zástavbu šestnácti budov podél jedné straně cesty (Skočný, 2020). Vzhledem k novodobému vzniku obydlí nenesla žádná tradiční označení, a byly nazývány řadovou číslovkou dle umístění (Novotný, 2012). Roku 1871 obec zasáhla vichřice, která v oblasti napáchala nemalé škody, v okolních hvozdech způsobila velký polom, s jehož likvidací pomáhali nově příchozí dřevorubci. Mnozí z nich se zde usadili na trvalo. Téhož roku zde byla postavena německá jednotřídní škola. Naproti budově školy se nacházela Knížecí hájovna. Knížecí lesní správa ale využívala jako hájovnu i budovu na horním konci vsi čp. 30. Tato budova sloužila nejprve jako ubytovna pro lesní dělníky posléze ve válečném období jako pracovní zajatecký tábor. Kromě již zmíněné školy a dvou hájoven byl v obci ještě provozován hostinec, trafika, parní pila, mlýn a obchod se smíšeným zbožím. Na obrázku 4.21 jsou zachyceni obyvatelé obce před místním hostincem.

Po odsunu zůstalo v Uhlíkově cca 30 lidí, k plnému dosídlení však nikdy nedošlo. V souvislosti s vytvořením vojenského prostoru byla obec vypálena, a následně byl vojáky Uhlíkov srovnán se zemí. (Skočný, 2020). Stav obce před zničením je zdokumentován v příloze 9.

Nedaleko obce Uhlíkov při cestě do Záhvozdí na hranici vojenského prostoru stojí Schwarzenberská fořtovna z počátku minulého století. O stavbě nové budovy myslivny nedaleko původní staré, bylo rozhodnuto v 1908 (Skočný, 2020). Až po čtyřech letech byla zahájena samotná výstavba objektu. Odhadované náklady na výstavbu byly vyčísleny na 100 000 rakouských korun, nicméně práce byly dokončeny a rozpočet navýšen na 128 000 rakouských korun, což byly na tehdejší dobu obrovské

---

náklady. Do výstavné myslivny byly přeneseny a zrestaurovány dřevěné malované stropy z bývalé fary v Bílé Hůrce nedaleko Dřítně. Do dnešní doby se rovněž zachovala některá kachlová kamna vyrobené v Horním Rakousku (Křivánek, 2014).

Obrázek 4.21 Obyvatelé Uhlíkova před místním hostincem (Zdroj: Podhola, 2016)

Vlastní průzkum obce Uhlíkov

Lokalita, kde se původně nacházela obec Uhlíkov je dnes téměř kompletně pohlcena přírodou. Ještě před stavbou nového mostu do Černého lesa bývaly na počátku cesty patrné ruiny uhlíkovské hájovny. Nedaleko místa, kde se v původní obci nacházel dům č. p. 7 jsou dodnes patrné zbytky zdi kaple, torzo této stavby je možné pozorovat na obrázku 4.22. V této kapli býval nad oltářem obraz Matky Boží ze Stožecké kaple. Původní podoba kapličky je zachycena v příloze 10. Po následujícím mostě přes Záhvozdecký potok, který je od prvního vzdálený cca 700 m proti proudu potoku se návštěvník napojuje na lesní cestu, zvanou „*Adolfka*“. Na tomto místě stával původně kamenný sloup, jež sloužil jako rozcestník s nápisem „*Zum Adolfstein*“.

Dochovanou budovou je již zmíněná Schwarzenberská fořtovna. Po rekonstrukci, která započala roku 2004 byla péčí Vojenských lesů a statků rozdělena do pěti bytových jednotek, kanceláře a bytu lesního správce. V současné době je zde provozován hotel jehož ubytovací kapacita je 20 míst v 6 pokojích. Jsou zde pořádány různé semináře, porady a jiné společenské akce. Nad bývalým Uhlíkovem lze ve stráni

---

směrem k bývalé obci Zelená hora najít dochovanou kapličku. Od doby zániku obce byla několikrát opravována.

Obrázek 4.22 Pozůstatek jednoho z uhlíkových stavení (Zdroj: vlastní)

4.5 Budoucí rozvoj vojenského prostoru Boletice

Budoucnost vojenského prostoru Boletice se v posledních letech stala velkým tématem. Od roku 2000 bylo zveřejněno několik teorií, jak s obrovským areálem naložit tak, aby byly využity jeho možnosti.

4.5.1 Vize budování lyžařského areálu

V roce 2004 si soukromá společnost Lipno Servis, vlastníci rozsáhlé středisko sportu a rekreace na Lipně, nechala zpracovat studii Lyžařského areálu Chlum. Tento areál představoval 28 km sjezdových tratí, 6 lanovek, běžecký areál, ubytovací a stravovací zařízení, příjezdové komunikace a další zázemí umožňující pořádat sportovní akce na světové úrovni. Tato investice byla Jihočeským krajem podpořena.

Vybraná lokalita se nacházela na území vojenského újezdu Boletice mezi vrcholy Chlum, Chlumeck a Plešný. V průběhu 4 let zde měl vyrůst největší lyžařský areál v tuzemsku s názvem Sportovní Centrum Chlum. Celková délka 14 sjezdových tratí měla činit 27 km s převýšením 500 m a nesmělo zde chybět patřičným zázemí pro běžecké lyžování. Investice do vybudování areálu byla odhadována na 2 mld. Kč (Turek, 2006). Hora (2004) podotýká, že zastupitelstvo Jihočeského kraje, aniž by bylo

---

informováno o přírodních hodnotách území i o tom, že území je již dva roky navrženo na ptačí oblast soustavy Natura 2000, plán na výstavbu lyžařského areálu počátkem května 2003 podpořilo a pověřilo hejtmana, aby s ministrem obrany jednal o podmínkách a možnosti převodu potřebné části vojenského prostoru Boletice pod civilní správu. V práci týmu Novotná a Matějková (2010) uvádějí že v této kauze měla zastupitelstva osmi okolních obcí spíše konzervativní postoje k budoucnosti vojenského újezdu nebránila výrazně vstřícnému postoji k případnému zřízení lyžařského areálu Špičák na jeho území. Byly mu nakloněny dvě třetiny zastupitelů a zbývající třetina byla spíše laxní než jeho odpůrcem.

Ohledně této problematiky byla vypracována řada socioekonomických analýz, které informovaly i o možných přínosech, které s sebou vybudování sjezdového areálu na Špičáku přinese pro dané území i širší region. Předpokládalo se zvýšení jeho atraktivity, pokud jde o turistickou návštěvnost, ale i větší příjem pro podnikatele a zvýšení místní zaměstnanosti. V jiných analýzách spíše převládají negativní aspekty výstavby. Pokud by proběhla realizace záměru výstavby tohoto areálu, znamenalo by to fatální poškození mnohých přírodních stanovišť vzácných druhů ptactva, ohrožení cenných lesních porostů, botanicky a entomologicky cenných lokalit.

Zároveň by došlo k rozsáhlému narušení odtokových poměrů ve svazích v důsledku rozsáhlého odlesnění svahů za účelem vytvoření sjezdovek. Pro bezproblémový provoz by bylo nutné zasněžování technickým sněhem, pro které však v lokalitě nejsou však dostupné dostatečné vodní zdroje (Calla.cz). Celkově se dá zhodnotit, že vojenský újezd Boletice představuje jeden z ochránářsky nejvzácnějších krajinných segmentů v tuzemsku. Dopustit jeho zničení by bylo zřejmě největší prohrou státní ochrany přírody po revoluci. Výstavbu lyžařského areálu přirovnávají Grulich a Vydrová (2004) k výstavbě Vodního díla Nové Mlýny, jež považují za poslední megalomanskou stavbu reálného socialismu v České republice, která zničila místní krajinu.

Krajská samospráva pod tlakem veřejnosti i pádných odborných argumentů potvrzených přijetím Boletic do soustavy Natura 2000, nakonec od výstavby skiareálu ustoupila (Calla.cz).

Poté, co se záměr vybudovat lyžařský areál na boletickém vrcholu Chlum, ukázal jako neprůchodný, se snahy o jeho vybudování přesunuly do jihozápadní části vojenského újezdu Boletice, a sice do oblasti masivu Špičák. Vedení Jihočeského kraje usilovalo o převedení části vojenského území do civilního režimu, což bylo pro

---

výstavbu klíčové (Molek, 2008). Studie které byly vytvořeny prezentují nově vybranou oblast jako daleko méně hodnotnější z hlediska přírodních hodnot území, nežli oblast Chlum. Poté, co po orkánu Kirill kompletně padly porosty na Knížecím stolci, však úloha Špičáku v udržení ekologické rovnováhy v Boleticích vzrostla. Mezitím se však změnila politická situace, začala hospodářská krize a tak hejtman s vedením vojenského újezdu Boletice oznámili odstoupení kraje od záměru skiareálu v Boleticích (Calla.cz).

4.5.2 Vize umístění úložiště vyhořelého jaderného paliva

Jelikož v dříve vybraných lokalitách pro umístění úložišť jaderného odpadu se Správa úložišť nesetkala s pozitivní odezvou, respektive se setkala se zásadním nesouhlasem, bylo zahájeno ověřování vhodnosti k uložení jaderného odpadu na území vojenských újezdů. Dle výsledků bylo zjištěno, že potřebné podmínky by mohly být splněny pouze ve vojenských újezdech Boletice a Hradiště, nicméně další výzkumné geologické práce na ověřování vhodnosti byly zaměřeny výhradně na Boletice (Temelín.cz, 2012).

Původní tzv. jižní varianta v okolí Polné umístění úložiště nevyhověla, následně byla posuzována tzv. severní varianta, která zasahovala i mimo oblast vojenského újezdu. Dotčenými obcemi měly být Křišťanov, Ktiš a Chroboly. I přes nesouhlas obcí v okolí Boletic, byla tato lokalita stále zvažována (Zdravé Ktišsko, 2011).

Vláda teprve roku 2020 uveřejnila návrh Správy úložišť radioaktivních odpadů o tom, že další práce se budou soustředit při hledání úložiště již jen na čtyři lokality: Březový potok v Pošumaví, Janoch u Temelína, Horka na Třebíčsku a Hrádek na Jihlavsku. Ostatní budou uvažovány coby záložní (Sequens, 2020).

4.5.3 Vize budoucnosti vojenského újezdu z pohledu Ministerstva obrany

S existencí stávajícího počtu vojenských újezdů počítá platná koncepce reformy ozbrojených sil i do budoucna. Současně Ministerstvo obrany dlouhodobě počítá s částečným otevřením částí území jednotlivých vojenských újezdů tzv. měkké turistice), a to zejména v jejich okrajových částech. Hlavním kritériem je přitom existence turisticky atraktivních míst a zejména záruka bezpečnosti všech návštěvníků.

Opuštění kteréhokoliv vojenského újezdu by mimo jiné znamenalo nejen vysoké finanční náklady ze státního rozpočtu na likvidaci vojenských výcvikových a dalších zařízení a jejich současné zřízení na jiném území, ale také náklady v řádu miliard korun na dlouhodobou a náročnou pyrotechnickou asanaci. Tyto prostředky v současné době nejsou k dispozici (Ministerstvo obrany České republiky, 2021).

Závěr

Tato diplomová práce se zabývá vývojem land use ve vojenském újezdu Boletice ve třech stanovených časových obdobích, a to v polovině 19. století, v polovině 20. století a v současnosti. Pro zpracování praktické části této práce byla jako podklad využita mapa II. vojenského mapování z let 1836-1852, dále historické ortofoto snímky z let 1947 a 1952 a v neposlední řadě současná ortofoto mapa. Následně byly podklady zpracovány v programu ArcMap 10.6.1. Z výsledných land use bylo možné vypočítat výměry jednotlivých klasifikačních kategorií, a ty mezi sebou následně porovnat.

V průběhu 170 let, které uplynuly od prvního určeného mezníku, se výměry jednotlivých kultur výrazně změnily. Výměra klasifikační kategorie orná půda měla v průběhu celého sledovaného období sestupnou tendenci. Tento trend byl zapříčiněn zejména poválečnými událostmi a následně vznikem vojenského újezdu. Neobdělávané plochy se samovolným procesem zatravnění a zarůstání pionýrskými dřevinami proměnily v jedinečné přírodní biotopy. U výměry trvalého travního porostu byla zaznamenána rostoucí tendence na úkor orné půdy, nicméně od doby vyhlášení lokality vojenským újezdem je patrný jeho klesající trend. Ačkoliv došlo v polovině 20. století k nepatrnému poklesu výměry lesních ploch, ve všech zkoumaných obdobích byly lesy nejhojněji zastoupenou kulturou vůbec. Vývoj vodních ploch a toků je v dané lokalitě spíše konstantní. U ostatních ploch je evidentní klesající tendence, která je úzce spojena s markantním úbytkem zastavěných ploch.

Zpracování kapitoly zachycující někdejší život v této lokalitě pro mě bylo velice obohacující, jelikož místa, kde se ještě před sedmdesáti lety nacházely venkovské usedlosti, školy, kostely a kapličky jsou dnes opuštěná a zpustlá.

Téma budoucnosti vojenského prostoru Boletice zůstává nadále živé, a to je dle mého názoru v pořádku, jelikož pokud by zájem o otázky budoucího využití Boletic opadl, klesl by pravděpodobně také zájem o ochranu tamní přírody.

Seznam použitých zdrojů

Seznam literárních zdrojů

Bárta, F. (2007). *Krajina v České republice*. 1. vyd. Consult, Praha. ISBN 978-80-903482-3-3.

Bárta, J. (2012). *Knižecí stolec: tajuplná hora*. 1. vyd. Studio Gabreta, České Budějovice. ISBN 978-80-86610-62-7.

Bie, C. A. de a Zuidema, P. A. (1995). *The land use database. a knowledge based software program for structured storage and retrieval of user – defined land use data sets*. Global Changes and Geography, Moscow.

Bičík, I. (2004). Dlouhodobé změny využití krajiny České republiky. *Životné prostredie*, 38(2): 81-85. ISSN 2585-7800.

Bičík, I. et al. (2010). *Vývoj využití ploch v Česku*. 1. vyd. Česká geografická společnost, Praha. ISBN 978-80-904521-3-8.

Bílek, O. (2014). Natura 2000 ve vojenských újezdech. *Nika*, 35(5): 10-14. ISSN 0862-514X.

Borovičková, H. a Havelková, S. (2005). Nástroje ochrany přírody a krajiny. *Edice PLANETA*, 12(8):1-40. ISSN 1213-3393.

Buček, A. a Lacina, J. (1995). Přírodovědná východiska ÚSES. In: Löw, J. *Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability. Teorie a praxe*. 1. vyd. Doplněk, Brno, 124 s. ISBN 80-85765-55-1.

Cílek, V. (2000). *Krajiny vnitřní a vnější*. Dokořán s. r. o., 1. vyd. Praha. ISBN 80-7363-042-7.

Damohorský, M. et al. (2010). *Právo životního prostředí*. 3. vyd. C. H. Beck, Praha. ISBN 978-807-4003-387.

Demek, J. (1974). *Systémová teorie a studium krajiny*. 1. vyd. ČSAV, Brno.

Demek, J. et al. (1976). *Úvod do obecné fyzické geografie*. 1. vyd. Academia, Praha.

Forman, R. T. T. a Godron M. (1993). *Krajinná ekologie*. 1. vyd. Academia, Praha. ISBN 80-200-0464-5.

George, H. a Nachtergaele, F. O. (2002). Land use data. In: Tateishi, R. a Hastings, D. *International Society for Photogrammetry and Remote Sensing Global environmental databases: present situation, future directions*, Hong Kong.

Gojda, M. (2000). *Archeologie krajiny*. 1. vyd. Academia, Praha. ISBN 80-200-0780-6.

-
- Grulich, V. (2005). Vojenský újezd Boletice – ostrov bez eutrofizace. *Životné prostredie*, 39(2): 102-105. ISSN 2585-7800.
- Grulich V. a Hora J. (2007). *Příroda Boletic*. 2. vyd. Sdružení Calla, České Budějovice. ISBN 978-80-903910-2-4.
- Grulich, V. a Vydrová A. (2004). Natura 2000 ve vojenských výcvikových prostorech – příklad VVP Boletice. *Ochrana přírody*, 59(7): 195-200. ISSN 1210-258X.
- Grulich, V. et al. (2007). *Mokřady Boletic*. 1. vyd. Sdružení Calla, České Budějovice.
- Hadač, E. (1982). *Krajina a lidé: Úvod do krajinné ekologie*. 1. vyd. Academia, Praha.
- Hejcman M. a Pavlů, V. (2006). Historie pastevního obhospodařování. In: Mládek, J., Pavlů, V., Hejcman, M., Gaisler, J. (Eds.), *Pastva jako prostředek údržby trvalých travních porostů v chráněných územích: (metodická příručka pro ochranu přírody a zemědělskou praxi)*. 2. vyd. Výzkumný ústav rostlinné výroby, Praha, pp 7-9. ISBN 80-86555-76-3.
- Hora, J. (2004). Ptačí oblast Boletice versus projekt mamutího střediska zimních sportů. *Ochrana přírody*, 59(7): 215-218. ISSN 1803-0092
- Hradecký, J. a Buzek, L. (2001). *Nauka o krajině*. 1. vyd. Ostravská univerzita v Ostravě, Ostrava. ISBN 80-7042-804-X.
- Hurbánek, P. (2005). Vývoj a nové přístupy v interpretáciích vidieka: priestorový aspekt, periférnosť a koncentrovanosť systému osídlenia. In: Spišiak, P. et al. *Agro-rurálne štruktúry Slovenska po roku 1989*. 1. vyd. Geo-grafika, Bratislava. ISBN 80-969338-4-1.
- Kazetel, V. et al. (2020). *Vojenské újezdy*. 1. vyd. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, Praha. ISBN 978-80-7278-816-3.
- Klíma, K. et al. (2009). *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vyd. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. ISBN 978-80-7380-140-3.
- Kolář, F. et al. (2012). *Ochrana přírody z pohledu biologa*. 1. vyd. Dokořán, s. r. o., Praha. ISBN 978-80-7363-414-8.
- Kolejka, J. a Marek, D. (2004). Konvergence a divergence vývoje kulturní krajiny v česko-německém pomezí na Šumavě. *Životné prostredie*, 38(2): 66-71. ISSN 2585-7800.
- Křivánek, J. et al. (2012). *Rybníky v České republice*. 1. vyd. Pro Ministerstvo zemědělství ČR vydal: Jan Němec-Consult, Praha. ISBN 978-80-903482-9-5.
- Křivánek, J. (2014). Uhlíkovská myslivna – stoletá perla schwarzenberské lesnické architektury. *Časopis zaměstnanců Vojenských lesů a statků ČR, s. p.*, 9(4): 12-14.
-

-
- Kvapilík, J. a Kohoutek, A. (2009). *Chov přežvýkavců a trvalé travní porosty*. 1. vyd. Výzkumný ústav živočišné výroby, Praha. ISBN 978-80-7403-039-0.
- Lipský, Z. (2000). *Sledování změn v kulturní krajině*. 1. vyd. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy. ISBN 80-213-0643-2.
- Lokoč, R. a Lokočová, M. (2010). *Vývoj krajiny v České republice*. 1. vyd. Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Brno. ISBN 978-80-904807-3-5.
- Losina, J. a Hájková, A. (2007). Vojenský újezd Libavá. *Ochrana přírody*, 62(4): 2-5. ISSN 1210-258X.
- Manych, J. (1988). *Ekologie pro lékaře*. 1. vyd. Avicenum, Praha.
- Mezera, A. (1979). *Tvorba a ochrana krajiny*. 1. vyd. Státní zemědělské nakladatelství, Praha.
- Měkotová, J. (2007). *Principy v obecné a aplikované krajinné ekologii*. 1. vyd. Univerzita Palackého Olomouc, Olomouc. ISBN 978-80-244-1839-1.
- Míchal, I. (1994). *Ekologická stabilita*. 1. vyd. Veronica, ekologické středisko ČSOP s přispěním Ministerstva životního prostředí České republiky, Brno. ISBN 80-85368-22-6.
- Míko, L. et al. (2007). *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 2. vyd. C. H. Beck, Praha. ISBN 978-80-7179-585-8.
- Mimra, M. (1993). *Hodnocení prostorové heterogenity kulturní krajiny*. Kandidátská disertační práce. Vysoká škola zemědělská, Praha.
- Ministerstvo obrany České republiky (2005). *Stručně o České republice, armádě a výcvikových zařízeních vojenského újezdu Boletice*. 1. vyd. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, Praha. ISBN 80-7278-269-X.
- Ministerstvo obrany České republiky (2006). *Vojenské újezdy Armády České republiky*. 1. vyd. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, Praha. ISBN 80-7278-345-9.
- Ministerstvo obrany České republiky (2012). *Využití vojenských újezdů*. 1. vyd. Ministerstvo obrany České republiky – OKP MO, Praha. ISBN 978-80-7278-586-5.
- Ministerstvo obrany České republiky (2020a). *Vojenský újezd Boletice*. 1. vyd. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, Praha. ISBN 978-80-7278-805-7.
- Ministerstvo obrany České republiky (2020b). *Vojenský újezd Březina*. 1. vyd. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, Praha. ISBN 978-80-7278-804-0.
- Ministerstvo obrany České republiky (2020c). *Vojenský újezd Hradiště*. 1. vyd. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, Praha. ISBN 978-80-7278-807-1.
-

-
- Ministerstvo obrany České republiky (2020d). *Vojenský újezd Libavá*. 1. vyd. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, Praha. ISBN 978-80-7278-806-4.
- Moravec, J. (1994). *Fytocenologie: nauka o vegetaci*. 1. vyd. Academia, Praha. ISBN 80-200-0457-2.
- Mucek, P. a Krulík, O. Vojenské újezdy na území České republiky. *Ochrana a bezpečnost*, 6(1): 1-8. ISSN 1805-5656.
- Novotná, D. (2001). *Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny*. 1. vyd. Enigma, Praha. ISBN 80-7212-192-8.
- Novotná, E. a Matějková P. (2010). *Sociologická studie vojenského území Boletice a jeho okolí – souhrn závěrů*. 1. vyd. Sdružení Calla, České Budějovice. ISBN 978-80-87267-10-3.
- Novotný, J. (2012). *Zaniklé obce a osady ve vojenském prostoru Boletice*. 1. vyd. Jiří Novotný, Vlkovice.
- Novotný, J. (2020). *Vzpomínky ve fotografiích zaniklých obcí a jejich částí*. 1. vyd. Jiří Novotný, Vlkovice.
- Olah, B. et al. (2006). *Vývoj využití krajiny slovenských biosférických rezervací UNESCO*. 1. vyd. Technická univerzita a MAB, Zvolen. ISBN 80-228-1695-7.
- Otčenášek, J. (2006). *Němci v Čechách po roce 1945: na příkladu západního Podještědí*. 1. vyd. Etnologický ústav Akademie věd ČR, Praha. ISBN 80-850-1092-5.
- Peschka, O. (2013) *Jak to bylo doopravdy mezi Čechy a Němci: o Češích, Němcích a jiných tématech na pozadí memoárů člena smíšené rodiny, který pochází ze Sudet*. 2. vyd. Paprsky, Ústí nad Labem. ISBN 978-80-9045-521-4.
- Plánka, L. (2013). Historická kartografická díla České republiky pro studium vývoje krajiny *Životné prostredie*, 47(1): 3-7. ISSN 2585-7800.
- Podhola, R. (2006). *Ozvěny šumavských zvonů*. 1. vyd. Roman Podhola, Český Krumlov.
- Podhola, R. (2016). *583 portrétů zmařené Šumavy*. 1. vyd. Roman Podhola, Česká republika.
- Podhola, R. (2017). *Odkaz staré Šumavy*. 1. vyd. Roman Podhola, Praha.
- Polášková, A. (2011). *Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí*. 1. vyd. Karolinum, Praha. ISBN 978-80-246-1927-9.
- Příbylová, Z. (2017). Vojenské újezdy na území České republiky. *Ochrana a bezpečnost*, 6(1): 1-10. ISSN 1805-5656.
-

-
- Sádlo, J. et al. (2008). *Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí*. 3. vyd. Malá skála, Praha. ISBN 978-80-86776-06-4.
- Sequens, E. (2020). Správa úložišť vybrala: Janoch, Horku, Hrádek a Březový potok. *Jaderný odpad zpravodaj o tom, co má zůstat skryto*. 2020(1): 1-8.
- Sklenička, P. (2003). *Základy krajinného plánování*. 1. vyd. Naděžda Skleničková, Praha. ISBN 80-903206-1-9.
- Skočný, L. (2012). *Vojenský výcvikový prostor Boletice historie a současnost*. 1. vyd. Nakladatelství Pangeit, Vitějovice.
- Stejskal, V. (2006). *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. 1. vyd. LINDE, Praha.
- Turner, B. L. et al. (1995). *Land-use and land-cover change*. Science/Research Plan, Stockholm, Geneva.
- Vacek, O. (2014). Vojenské výcvikové prostory a ochrana přírody. *Nika*, 35(5): 14-15. ISSN 0862-514X.
- Vacek, O. et al. (2014). *Tvorba krajiny*. 1. vyd. Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, katedra zahradní a krajinné architektury. Praha. ISBN 978-80-213-2462-6.
- Větvička, V. et al. (1992). Vojenské výcvikové prostory a příroda. *Ochrana přírody*, 47(2): 35-40. ISSN 1210-258X.
- Vokasová, L. (2013). Natura v zeleném aneb proč revitalizovat bývalé vojenské prostory. *Ochrana přírody*, 58(2): 86-89. ISSN 1803-0092.
- Warren, S. D. et al. (2007). Biodiversity and the heterogeneous disturbance regime on military training lands. *Restoration Ecology*, 15(4): 606-612. ISSN 1526-100X
- Zonneveld, I. S. (1979). *Land evaluation and landscape science*. International training center, Entshede.

Seznam legislativních zdrojů

- Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21.5.1992, *Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin*.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. *Ústava české republiky*.
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. *Listina základních práv a svobod*.
- Vyhláška Ministerstva Životního prostředí č. 395/1992 Sb., *Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny*.
-

Zákon č. 15/2015 Sb. *Zákon o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (Zákon o hranicích vojenských újezdů).*

Zákon č. 17/1992 Sb. *Zákon o životním prostředí.*

Zákon č. 114/1992 Sb. *Zákon české národní rady o ochraně přírody a krajiny.*

Zákon č. 222/1999 Sb. *Zákon o zajišťování obrany České republiky.*

Seznam internetových zdrojů

Agentura ochrany přírody a krajiny, (2021). Natura 2000. [online] [cit. 26.02.2021].

Dostupné z: <https://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/natura-2000/>

Armáda České republiky, (2021). Informace o vojenských újezdech. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>

Calla.cz, (2021). Kauza lyžařský areál Chlum. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: http://www.calla.cz/index_bol.php?path=boletice&php=chlum.php

Citadella.cz, (2021). Historie ochrany přírody a krajiny v České republice. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: http://www.citadella.cz/europarc/index.php?p=historie_ochrany&site=zakladni_udaje_cz

Českomoravské sdružení pro ochranu přírody, (2021). Orgány ochrany přírody. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://www.cspop.cz/ochrpr/orgop/orgop.htm>

FAO.org, (2021). Chapter 1. Nature and scope. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/t0715e/t0715e02.htm#what%20is%20land%20use%20planning>

Kohoutí kříž, (2021). KAMILLA HÜTTLOVÁ, Stará truhla. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=huttl&t=p>

Ministerstvo obrany České republiky, (2021). Budoucnost vojenského prostoru Boletice. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=6728>

Molek, V. (2008). Veřejnost proti Lyžařskému areálu Chlum. [online] obcan.ecn.cz [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?apc=up1929055-4-&p=5>

Temelín.cz, (2012). Nové lokality ve hře o úložiště. [online] [cit. 26.02.2021].

Dostupné z: <https://temelin.cz/aktuality/radioaktivni-odpady/nove-lokality-ve-hre-o-uloziste>

Turek, J. (2006). Velký projekt sjezdovek pod Šumavou. [online] horydoly.cz [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://www.horydoly.cz/lyzari/velky-projekt-pod-sumavou.html?akce=42649&page=4>

Vojenský újezd Boletice, (2021a). Znak a vlajka. [online] [cit. 26.02.2021].

Dostupné z: https://www.vojujezd-boletice.cz/assets/File.ashx?id_org=715&id_dokumenty=2637

Vojenský újezd Boletice, (2021b). Kostel sv. Mikuláše. [online] [cit. 26.02.2021].

Dostupné z: https://www.vojujezd-boletice.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=715&id=1011

Zaniklé obce.cz, (2021). Boletice. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=26842>

Zdravé Ktišsko, (2011). Setkání se zástupci SÚRAO ve Ktiši. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <http://www.zdravektissko.cz/hlubinne-uloit/80-setkani-se-zastupci-surao-ve-ktii>

Zničené kostely, (2021). Kostel Nalezení sv. Kříže. [online] [cit. 26.02.2021].

Dostupné z: <http://znicenekostely.cz/index.php?load=detail&id=13800>

Seznam dalších zdrojů

Český úřad zeměměřičský a katastrální, (2021). *Národní archiv leteckých měřických snímků*. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: https://lms.cuzk.cz/lms/lms_prehl_05.html#

Česká geodetická služba, (2021). Mapový portál České geodetické služby. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://agsportal.geology.cz/agsportal/home/gallery.html?view=grid&sortOrder=true&sortField=relevance>

Geoportál ČÚZK.cz, (2021). Data. [online] [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(omm1jjadnvhs0c5zfe3hpgpe\)\)/Default.aspx?head_tab=sekce-02-gp&mode=TextMeta&text=dSady_uvod&menu=20&news=yes&fbclid=IwAR2xPIOX2NhMZhrKRSvagrHlvaruHToScs_iVMhfYT_xG129MImX552dPkE](https://geoportal.cuzk.cz/(S(omm1jjadnvhs0c5zfe3hpgpe))/Default.aspx?head_tab=sekce-02-gp&mode=TextMeta&text=dSady_uvod&menu=20&news=yes&fbclid=IwAR2xPIOX2NhMZhrKRSvagrHlvaruHToScs_iVMhfYT_xG129MImX552dPkE)

Seznam obrázků

Obrázek 1.1 Lokalizace vojenských újezdů v České republice	27
Obrázek 3.2 Znak a vlajka VÚ Boletice (Zdroj: Vojenský újezd Boletice, 2021a) ..	34
Obrázek 3.3 Mapa administrativního členění (Zdroj: vlastní zpracování)	35
Obrázek 4.4 Zastoupení klasifikačních kategorií v land use vybrané lokality v polovině 19. století (Zdroj: vlastní zpracování)	45
Obrázek 4.5 Zastoupení klasifikačních kategorií v land use vybrané lokality v polovině 20. století (Zdroj: vlastní zpracování)	46
Obrázek 4.6 Zastoupení klasifikačních kategorií v aktuálním land use vybrané lokality (Zdroj: vlastní zpracování).....	47
Obrázek 4.7 Vývoj výměry klasifikační třídy les ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování).....	48
Obrázek 4.8 Vývoj výměry klasifikační třídy TTP ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování).....	50
Obrázek 4.9 Vývoj výměry klasifikační třídy orná půda ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování)	52
Obrázek 4.10 Vývoj výměry klasifikační třídy ostatní plochy ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování).....	53
Obrázek 4.11 Vývoj výměry klasifikační třídy vodní toky a plochy ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování).....	54
Obrázek 4.12 Vývoj výměry klasifikační třídy zastavěná plocha ve vybrané lokalitě (Zdroj: vlastní zpracování).....	56
Obrázek 4.13 Dokument o odsunu vyhotoven Okresní správní komisí v Českém Krumlově (Zdroj: Kohoutí kříž, 2021).....	57
Obrázek 4.14 Pohled na boletický kostel, faru, školu a hospodářské budovy z roku 1936 (Zdroj: Skočný, 2020)	61
Obrázek 4.15 Pohled na boletický kostel s přilehlým hřbitovem (Zdroj: vlastní).....	63
Obrázek 4.16 Zbytek obvodových stěn školy ve svahu pod kostelem (Zdroj: vlastní)	63
Obrázek 4.17 Pohled na jabloneckou školu a kostel (Zdroj: Novotný, 2020)	64
Obrázek 4.18 Nedaleká kaple „Altenberg Kapelle“ (Zdroj: vlastní)	66
Obrázek 4.19 Pohled na ondřejovský kostel (Zdroj: Podhola, 2017)	67
Obrázek 4.20 Torzo budovy mlýna nedaleko Ondřejova (Zdroj: vlastní).....	68

Obrázek 4.21 Obyvatelé Uhlíkova před místním hostincem (Zdroj: Podhola, 2016)	70
Obrázek 4.22 Pozůstatek jednoho z uhlíkových stavení (Zdroj: vlastní).....	71

Seznam tabulek

Tabulka 1.1 Klasifikace land use dle katastrální vyhlášky (Zdroj: vlastní zpracování)	20
Tabulka 4.2 Přehled zaniklých obcí na území vojenského újezdu Boletice (Zdroj: vlastní zpracování)	58

Seznam příloh

- Příloha 1 Pohled z Knížecího stolce na dřevěnou rozhlednu (Zdroj: vlastní)
- Příloha 2 Památník „*Adolfstein*“ při cestě ke Knížecímu stolci (Zdroj: vlastní)
- Příloha 3 Zničená fasáda boletického svatostánku příslušníky Rudé armády (Zdroj: zaniklé obce.cz, 2021)
- Příloha 4 Pozůstatky boletického hřbitova (Zdroj: vlastní)
- Příloha 5 Slavnostní průvod Jabloncem z roku 1935 (Zdroj: Novotný, 2020)
- Příloha 6 Žákyně jablonecké školy u kapličky „*Altenberg Kapelle*“ z roku 1923 (Zdroj: Novotný, 2020).
- Příloha 7 Půdorys ondřejovského kostela (Zdroj: Novotný, 2012)
- Příloha 8 Pohled na Ondřejov z roku 1941 (Zdroj: Novotný, 2012)
- Příloha 9 Pohled na obec Uhlíkov (Zdroj: Novotný, 2012)
- Příloha 10 Pohled na uhlíkovskou kapli a přilehlé stavení čp. 7 (Zdroj: Bárta, 2012)
- Příloha 11 Lokalizace zaniklých obcí na území vojenského újezdu Boletice (Zdroj: vlastní zpracování)
- Příloha 12 Land use vybrané lokality v polovině 19. století (Zdroj: vlastní zpracování)
- Příloha 13 Land use vybrané lokality v polovině 20. století (Zdroj: vlastní zpracování)
- Příloha 14 Land use vybrané lokality z roku 2020 (Zdroj: vlastní zpracování)
-

Přílohy

Příloha 1 Pohled z Knížecího stolce na dřevěnou rozhlednu (Zdroj: vlastní)

Příloha 2 Památník „Adolfstein“ při cestě ke Knížecímu stolci (Zdroj: vlastní)

Пříloha 3 Zničená fasáda boletického svatostánku příslušníky Rudé armády (Zdroj: zaniklé obce.cz, 2021)

Пříloha 4 Pozůstatky boletického hřbitova (Zdroj: vlastní)

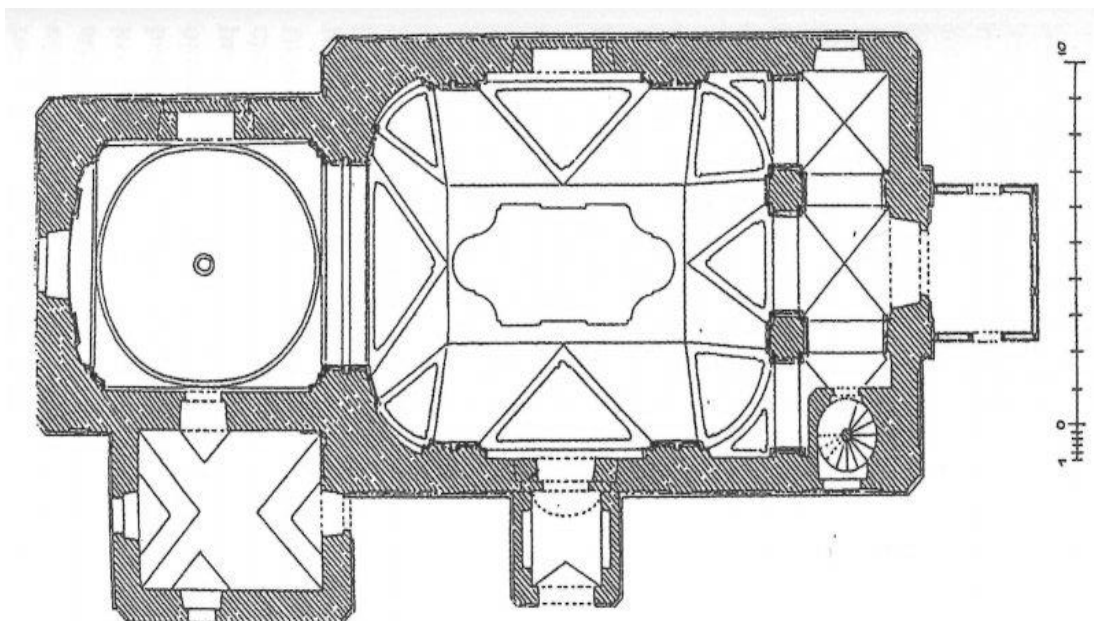
Příloha 5 Slavnostní průvod Jabloncem z roku 1935 (Zdroj: Novotný, 2020)

Příloha 6 Žákyně jablonecké školy u kapličky „Altenberg Kapelle“ z roku 1923 (Zdroj: Novotný, 2020).

Příloha 7 Půdorys ondřejovského kostela (Zdroj: Novotný, 2012)

Příloha 8 Pohled na Ondřejov z roku 1941 (Zdroj: Novotný, 2012)

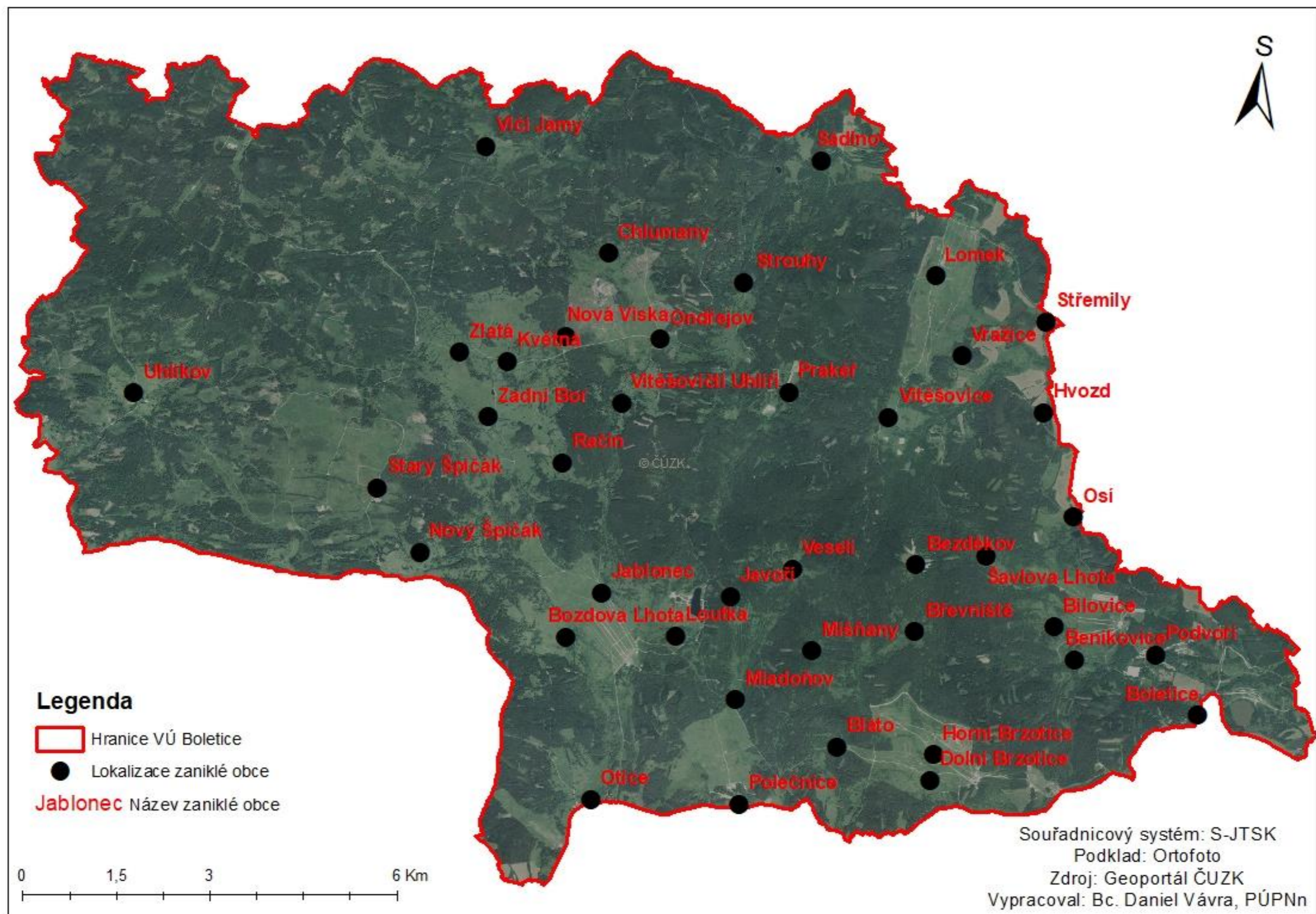

Příloha 9 Pohled na obec Uhřetkovice (Zdroj: Novotný, 2012)

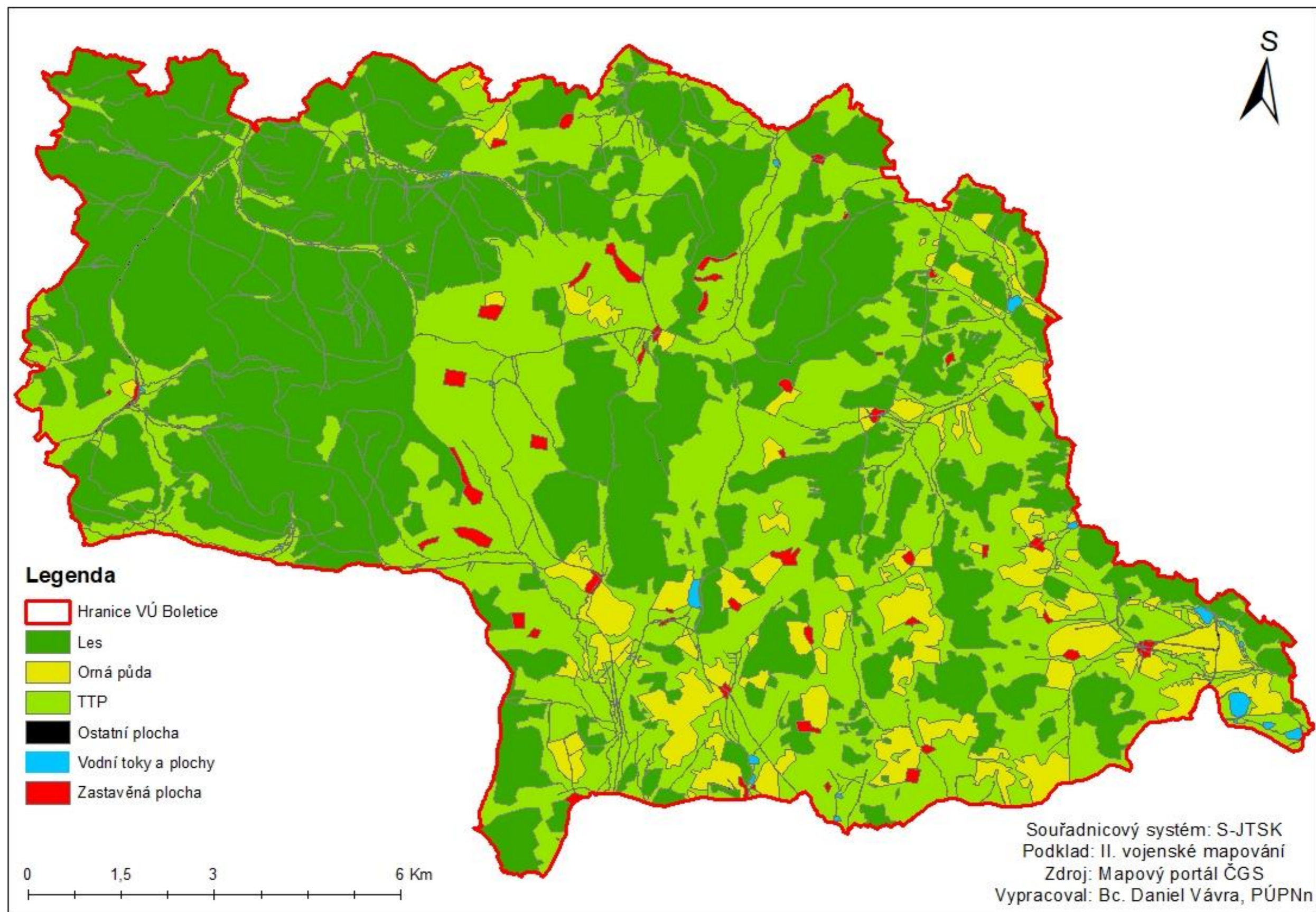

Příloha 10 Pohled na uhřetkovskou kapli a přilehlé stavení čp. 7 (Zdroj: Bárta, 2012)

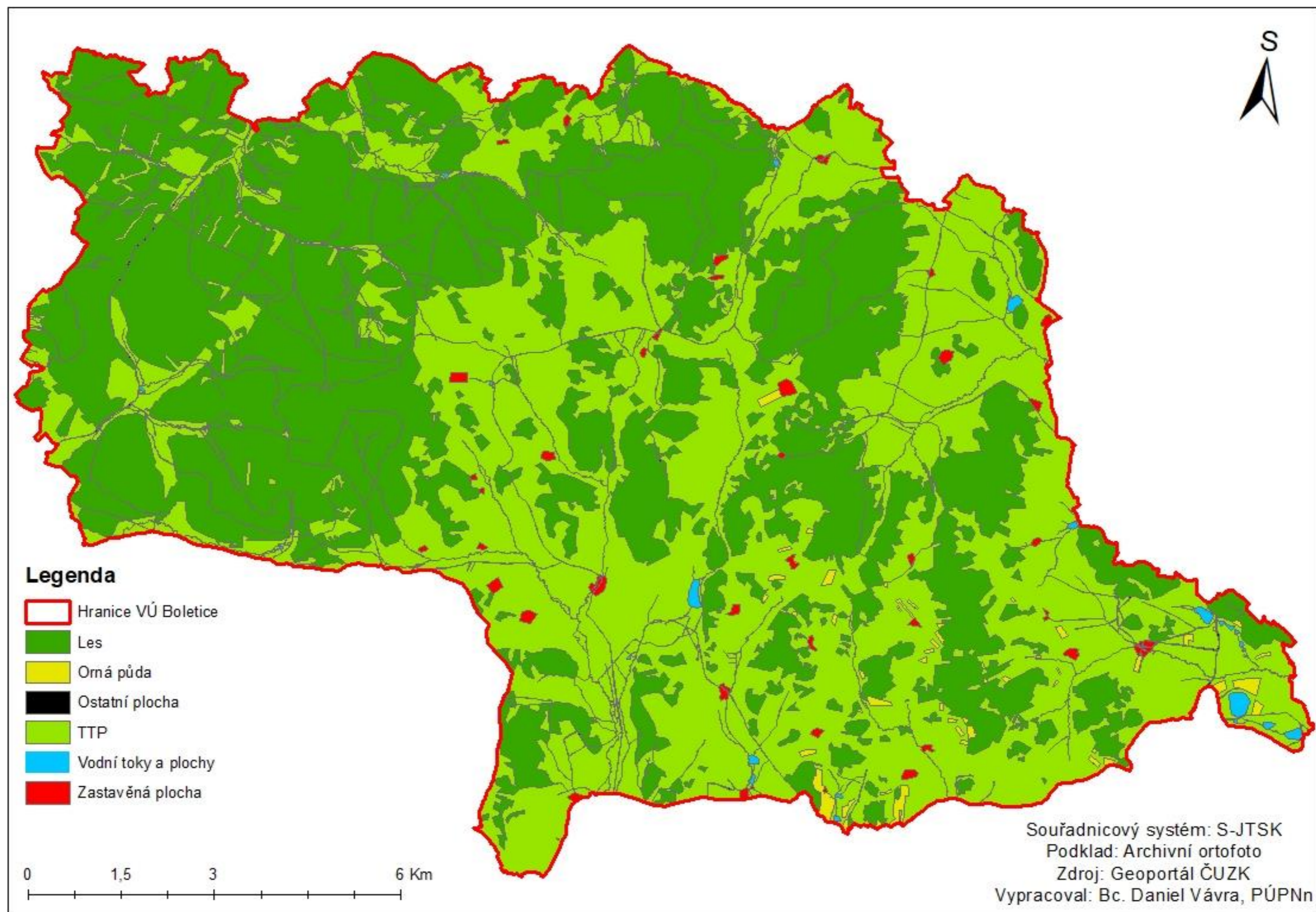

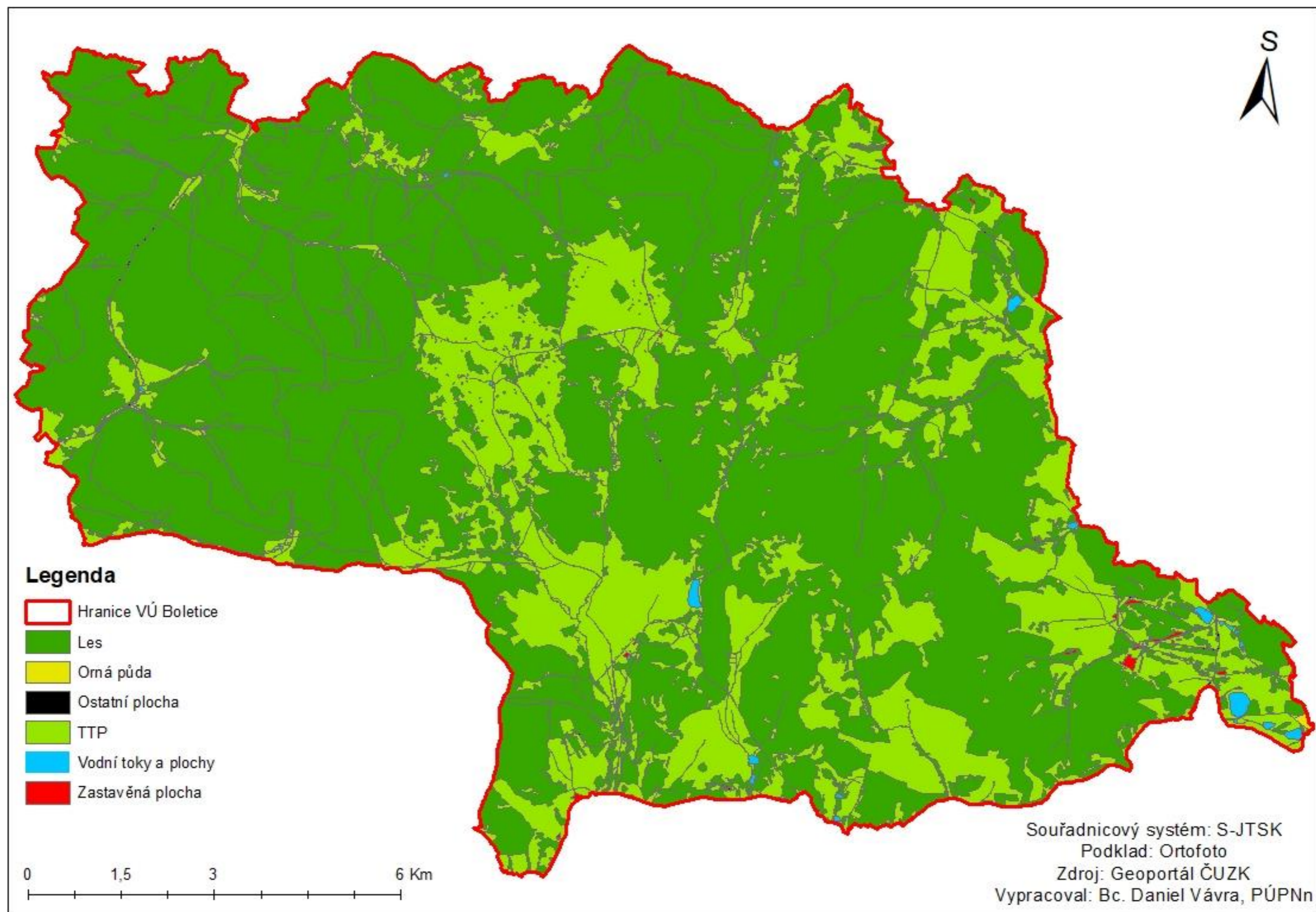
Příloha 11 Lokalizace zaniklých obcí na území vojenského újezdu Boletice (Zdroj: vlastní zpracování)

Příloha 12 Land use vybrané lokality v polovině 19. století (Zdroj: vlastní zpracování)

Příloha 13 Land use vybrané lokality v polovině 20. století (Zdroj: vlastní zpracování)

Příloha 14 Land use vybrané lokality z roku 2020 (Zdroj: vlastní zpracování)